ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪಾತ್ರ

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ
ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಗೆ

ಕೆ. ಸಿ. ಶಶಿಧರ

ಸಲ್ಲಿಸಿದ
ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕಮಲಾಪುರ - ೫೮೩ ೨೨೧
ಜೂನ್, ೨೦೦೦

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪಾತ್ರ

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ
ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಗೆ

ಕೆ. ಸಿ. ಶಶಿಧರ

ಸಲ್ಲಿಸಿದ
ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕಮಲಾಪುರ - ೫೮೩ ೨೨೧
ಜೂನ್, ೨೦೦೦

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಕೆ. ಸಿ. ಶಶಿಧರ ಅವರು ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ " ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪಾತ್ರ " ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನಾಕಾರ್ಯ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ೧೯೯೫ ರಿಂದ ೨೦೦೦ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವರು. ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯ ಹಾಗು ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬೇರಲ್ಲೂ, ಬೇರಾವುದೇ ಪದವಿ ಅಥವಾ ಡಿಪ್ಲಮೊ ಪಡೆಯಲು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

16.6.2000

(ಡಾ. ಎ. ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ)

ಸಹ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ

ಬ್ರಹ್ಮಾವರ

ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ

ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸಂಶೋಧನೆಯದ್ದು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಕೆಲಸ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಡಾ. ಎ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಸಹ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ೧೯೯೯-೨೦೦೦ ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಹಾಗು ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬೆರೆಲ್ಲೂ, ಬೇರಾವುದೇ ಪದವಿ ಅಥವಾ ಡಿಪ್ಲಮಾಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಭ್ಯರ್ಥಿ:

(ಕೆ.ಸಿ. ಶಶಿಧರ)
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಭಾಗ,
ಕೃಷಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ-೫೮೦ ೦೦೫

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನೆಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ

ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ

ಮಹನೀಯರುಗಳಿಗೆ

ಈ

ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ

(ಕೆ.ಸಿ. ಶಶಿಧರ)

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಳಿ ರೂಪಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಹಾಗು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಧಕರುಗಳಾದ ಹಾಗು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗು ಇಂದಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಹಾಗೂ ಡಾ:ಎ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳು .

ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಗೆ ನನ್ನ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ: ಎ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸ್ಮರಿಸಲಿಚ್ಚಿಸುವೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗು ತಾಲೂಕಿನ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಹಾಗು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತುಂಬಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಾದ ಎ.ವಿ. ನಾವಡ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಮಲ್ಲೆಪ್ಪರಂ, ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್, ಬಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ, ಬಾಲಸುಬ್ರಹಂಣ್ಯ, ಟಿ.ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹಾಗು ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ರುಗಳಿಗೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತಾನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಖನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ಹಾಗು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ನೆರವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಲೇಖಕರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ ಹಾಗು ನೆರವು ನೀಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲತಾ, ಶ್ರೀಯುತ ಹನುಮಾನ್, ಡಾ. ವಿ.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ಹುಣಸಿಯಾಳ್, ಡಾ. ಎಸ್.ಡಿ. ಶಶಿಧರ, ಶ್ರೀ ಪಿ.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್.ಹುಣಸಿಕಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ ಸಿ.ಎಲ್. ನಾಯಕ್, ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಂ. ಹೊಸಮನಿ, ಡಾ:ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದ್ ಹಾಗು ನನ್ನ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ತಂದೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಎಚ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರಪ್ಪ, ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ಜಿ. ಕಮಲಮ್ಮ ಹಾಗು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು, ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧದ ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ ಶಿವಕುಮಾರ ಮೇಲಿನಮನಿ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ರಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾಂತೇಶ ಕುಂಬಾರ್ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

(ಕೆ.ಸಿ. ಶಶಿಧರ)

ಪರಿವಿಡಿ

ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಚಿತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಅಧ್ಯಾಯ-೧

ಪರಿಚಯ

ಇಲ್ಲಿ .... ಈ .... ವಸುಂಧರೆಯ ಮೇಲೆ , ಎಲ್ಲ ಹಚ್ಚ ಹಸುರಾಗಿತ್ತು. ಮಂಗ-ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಈ ಪರಿಸರ ಅಕ್ಷತವಾಗಿತ್ತು. ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು ! ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾನವ ಮೊದಲು ಹಣ್ಣು ಕಿತ್ತನೋ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಂದನೋ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರದ ದಿನಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾನವ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿ, ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ, ಪರಿಸರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಆಹಾರ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು, ಹಣ್ಣು, ನಾರು ಬೇರುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕಲು ಕಲಿತ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾಸಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಬಹುಭಾಗ ಸಮಯವನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸಿದ. ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೂಸಾಗಿ ಬದುಕಿದ.

ಕೃಷಿಯ ಅಧ್ಯಯನದೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಸಿಕ್ಕು ಆಹಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕೃಷಿಯ ಆವಿಷ್ಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಬಳಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಈ ವಸುಂಧರೆ ಕುರೂಪಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಬದುಕಿಗೆ ಕುತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲಿನ ಸಂಗ್ರಹದೊಡನೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೂಸಾಗಿದ್ದ ಈ ಮಾನವನೇ ಕಾರಣನಾದ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಶೋಷಿಸತೊಡಗಿದ. ತಾನು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದಕ ತೋಡತೊಡಗಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಸಮತೋಲನವಾಯಿತು.

ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯೇ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಉದ್ದೇಶ. ಹಸಿವು - ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅದನ್ನು ತುಂಬಿಸಲು ಮಾನವನ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಯವರೆಗಿನ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿ ಅಪಾರ. ಅಷ್ಟೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಶತಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇತ್ತು. ಇಂದು ಈ ಶತಮಾನದಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಶತಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಒಗದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವಾಗಲೇ ಹುಟ್ಟುವ ಕೂಸುಗಳಿಗೆಷ್ಟು? ಎನ್ನುವ ನಿರಂತರ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಫೋಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿರಂಗ! ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಈಗ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯಮಗಳಂತೆ ಕೃಷಿ ಉದ್ಯಮವು ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಡುವ ಪೀಡೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುರಕ್ಷಿತ ನೆಲೆ - ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳ. ಕೃಷಿಯ ಸುಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನವನ ಜೀವನ ರೀತಿ - ಚಿಂತನೆಯ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಗಿವೆ. ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಪೂರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ನಾಗರೀಕತೆ, ದೇಶ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಶಕ್ತವಾದವು. ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬದುಕು, ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಭೂ ಕಬಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕದನಗಳೇ ನಡೆದವು. ಇವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದವು. ಆಗಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ನಿಸರ್ಗ ವಿಕೋಪದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿನ ಏರುಪೇರು, ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕಲಹದಿಂದ ಸಾಗಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇಂದಿನ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬರಲು ಕೃಷಿ ಈಗ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಕಸುಬಾಗಿಲ್ಲ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನಿಲುಕುವ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಕೃಷಿ ಒಂದು ಉದ್ದಿಮೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಉದ್ದಿಮೆಯಲ್ಲಿನ ಏರುಪೇರುಗಳು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಶ್ರಮದ ಬದುಕನ್ನು ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದ ಬದುಕಿನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ

ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಿರಿದಾಗಿಸುತ್ತಾ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಪರಿಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ.

- ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ.
- ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಒತ್ತುವರಿ
- ಗಣಿಗಾರಿಕೆ
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಾಲಿನ್ಯ.
- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೊರತೆ
- ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನಿರಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದುಕಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ನೀರು, ಇಂಧನ, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ.

ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸರಮಾಲೆಗಳು ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳು, ಅಂತರ್ಜಲ - ನೆಲ - ನೀರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಕಳವಳಕಾರಿ ಎನಿಸುವಂತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿತ್ತೆ ? ಅದಿಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಕರ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ?

ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ನದಿ ಬಯಲಿನ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವರೆಗೆ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನು ಹಾನಿಯೊದಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಂತದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕಾಡು ಕಡಿದು ಮಾಡಿದ ಕೃಷಿ, ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ವಿಧಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ತೀವ್ರ ಪರಿಸರದ ಹಾನಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿ ಹರಿಯುವುದು, ಭೂ-ಸವಕಳಿಗಳಿಂದ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಿತಮಿತವಾದ ಬಳಕೆ ಇತ್ತು.

೧೯೪೦ರ ದಶಕದ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಏರಿಕೆಯ ಗತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಯಾವುದೇ ದಿಢೀರ್ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆಗ ನಡೆದವು. ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಹಾನಿ ಅಗಾಧವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಇಂದು ಚರ್ಚಿತ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ನಾವು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದ ವಿನಾಶವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮನುಕುಲ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅತ್ತ ದರಿ - ಇತ್ತ ಪುಲಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾವು ಸಿಲುಕಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಸಮರೋಪಾದಿಯ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮುದಾಯ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣುರಹಿತ ಕೃಷಿಯಂತ ಭರವಸೆಯ ಆಶಾಕಿರಣಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪದ. ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಸ್ಟೈನಬಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇದರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು. ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವನ್ನಾಗಿಸಿ ಒದಗಿಸುವುದು. ರೈತರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ಆಸೆ-ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ಪೂರೈಸುವುದು ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ. ಇದನ್ನೇ ಡಾ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಶಿಸದಂತೆ, ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಒದಗುವಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಉತ್ಪಾದಕನಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿ, ಹಾಗೂ

ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗದಂತೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ, ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಕರ ಪರಿಸರದ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮನುಕುಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುಖಕರ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತ ಪರಿಸರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಾಗು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲದರಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೃಷಿಕ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದು ಹಾಗು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೃಷಿಕರು ಕೃಷಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ ? ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೃಷಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ಅತಿ ವಿರಳ ಹಾಗು ಸಮಗ್ರತೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

೧. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

೨. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಅಧ್ಯಯನ.

೩. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ.

ಅಧ್ಯಾಯ-೨

ಪೂರಕ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ವಲೋಕನ

ಕೃಷಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹಸಿವು. ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಒಂದೇ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದು, ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೨.೧).

ನಮ್ಮ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ, ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿದೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕೂಸುಗಳಿಗೆ......? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ನಿರಂತರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಹ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಶಾದಾಯಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿಡುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಅಷ್ಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರ ಅರ್ಥ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಇದ್ದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆಯ ರೂಪ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿದ್ದಾಗಲೂ ಇಳುವರಿಯ ಮಟ್ಟ ನಿಶ್ಚಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅಥವಾ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ (ಆಶಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ, ೧೯೯೮). ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ ಡಾ: ದ್ವಾರಕೀನಾಥ ಸಮಿತಿಯು ಸಹ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಕೃಷಿಕರ ನಿದ್ದೆಗೆಡಿಸಿತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೇ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆಗೆ ದಾರಿ ದೀವಿಗೆಯಾದವು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲು ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೨.೧: ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಗೆ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಶಂಕರನ್ ೧೯೯೪)

ವರ್ಷ	ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಕೆ.ಜಿಗಳಲ್ಲಿ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
೧೯೫೦-೫೧	೫೦.೮	೫೫೨	೯೭.೩
೧೯೫೧-೫೬	೬೩.೨	೬೦೦	೧೦೨.೨
೧೯೫೬-೬೧	೮೨.೦	೬೫೧	೧೧೩.೦
೧೯೬೧-೬೬	೭೨.೨	೬೯೨	೧೧೭.೦
೧೯೬೬-೬೯	೯೪.೦	೭೩೮	೧೧೯.೦
೧೯೬೯-೭೪	೧೦೩.೬	೮೩೬	೧೨೩.೪
೧೯೭೪-೭೯	೧೩೧.೯	೯೩೭	೧೨೬.೦
೧೯೮೦-೮೫	೧೫೧.೦	೧೧೬೩	೧೩೦.೪
೧೯೮೯-೯೦	೧೭೮.೨	೧೨೯೨	೧೩೫.೦

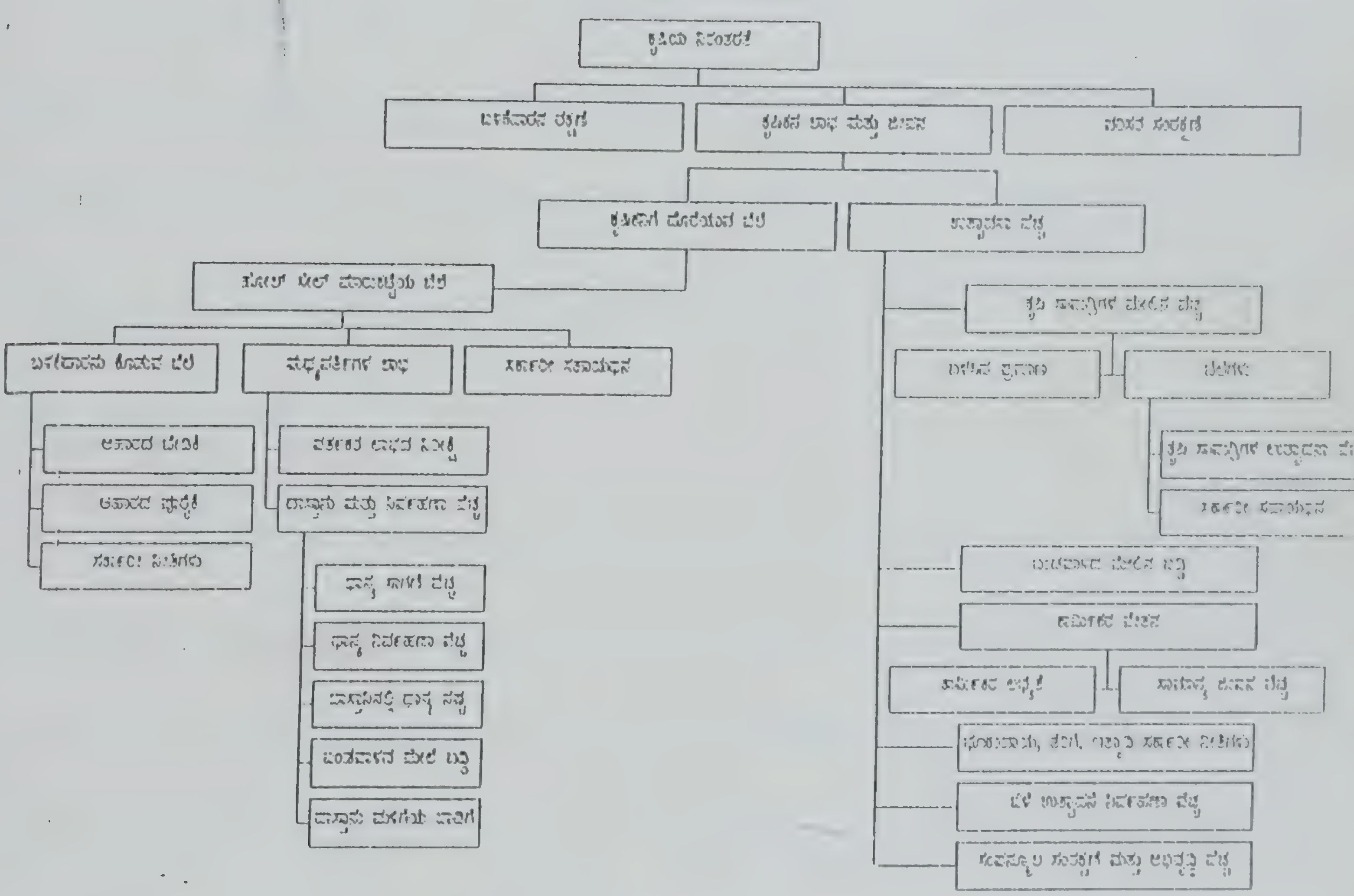
ಕೃಷಿ ಇಂದು ಸಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಮೂರನೇ ಎರಡು ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಇದೊಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಪರಿಸರ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ, ತಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೃಷಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಬಹುಪಾಲು ಅಂಶಗಳು ಚಲನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಯತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದು ಸಹ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಅಂಶವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳ ಪೂರಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅವಲೋಕನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೨.೧ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಗಾಧ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸ ಹೊರಟರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಕುಮರಸ್ವಾಮಿ (೧೯೯೫) ಅವರು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬಳಕೆದಾರ ಕೃಷಿಕ ಹಾಗು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಗಳು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಕೃಷಿಕನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಕನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಡಾ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ(೧೯೯೯) ಯವರು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುರ ಗುರುತಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ ೨.೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಟಿಲವಾದುದು, ಪ್ರಾಯಶಃ ದೇಶದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನೆಲ್ಲಾ ಕೃಷಿಯತ್ತ ಹರಿಸಿದರೂ ಮುಗಿಯದ ಬೇಡಿಕೆ ಕೃಷಿರಂಗದ್ದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪ

ಚಿತ್ರ ೨.೧: ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು

ದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಗಂಡಾಂತರಗಳು ತೀವ್ರ, ಆತಂಕಕಾರಿ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಂದ್ರ, ಕೃಷಿ ಯೋಜನೆಯತ್ತ ನಮ್ಮ ರೈತರು ಗಮನ ಹರಿಸಿದಷ್ಟೂ ಪ್ರಕೃತಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತಿದೆ. ಅನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ತೀವ್ರ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಈಗ ಮನವರಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆ (ಪೈ, ೨೦೦೦).

೨.೨ ಅನ್ನದಾತ ಸುಖಿನೋಭವಂತು

ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ನಂಬಿಕೆ. ನಮಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುವವ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅನಿಯಂತ್ರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಸಾಗರದ ಒಡಲ ತುಂಬುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತ ಇಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ (ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ೧೯೯೩).

೨.೩ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ.

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಂಭೀರ ಮಜಲುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕೃಷಿಕನ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆ. ಈ ಎರಡೂ ಸರಿತೂಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಆದರೆ, ಈ ಇಬ್ಬರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಂಶಗಳು. ಕೂಲಿಯುವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯವರನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಈ ಸಂಬಂಧ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತಿರುವಾಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ೯೮ ರೈತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೂಲಿ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮನೆಯವರೇ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪದ್ಮನಾಭನ್ (೧೯೯೪) ಅವರು ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಡುವಳಿ ೧.೧೫ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಿಂದ ೪.೦೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಇದ್ದು ಸರಾಸರಿ ೨.೫೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಇದ್ದಾಗ ಬೇಕಾಗುವ ಕೂಲಿ ದಿನಗಳು ೭೭೬ ಮಾನವ ದಿನಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೧೪ ರಷ್ಟು ಮನೆಯವರೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪ್ರತಿಶತ ೭೪ ರಷ್ಟು

ದಿನಗೂಲಿಯವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗು ಪ್ರತಿಶತ ೧೨ ರಷ್ಟು ಖಾಯಂ ಕೂಲಿ ಆಳು ಬಳಸುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ಕೂಲಿ ಬಳಕೆ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೧೬೭.೯ ಮಾನವ ದಿನಗಳು ಕುರುವೈ ಬತ್ತಕ್ಕೆ, ೧೭೩.೬, ತಲಾಡಿ ಬತ್ತಕ್ಕೆ , ೩೨೬.೪ ಬಾಳೆ ಹಾಗೂ ೩೬೧.೫ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ದಿನಗೂಲಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃಷಿಕರು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವ (ಬಲಂದ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೧೯೯೬). ಹೀಗಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ದಿನಕೂಲಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಉತ್ತಮ. ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಲಂದ್ ಹಾಗೂ ಇತರರು (೧೯೯೬) ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ದಿನಕೂಲಿ ಇನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ದಿನಗೂಲಿ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದಿನಗೂಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆ. ಗುತ್ತಿ ಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ, ಕಡಿಮೆ ದಿನಗೂಲಿ ಪಡೆದು ಅಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವವರೂ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೂಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ತಿ ಬಳಸಿದರೂ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ, ಜೀವನ ನಡೆಸಲೇ ಸಾಲದು ಈ ಕೂಲಿ. ಜೊತೆಗೆ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕೂಲಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ ಎಂದು ಪದ್ಮನಾಭನ್ (೧೯೯೪) ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂಲಿಕಾರರ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ, ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಯ ಪರಿಣಾಮವಲ್ಲ ಅದು ಉದ್ಯೋಗದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹಿರೇಗೌಡರ್ (೧೯೬೦) ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಯಸ್ಸು ೧೫ ರಿಂದ ೫೪. ಆದರೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಈ ವಯಸ್ಸು ೧೦ ರಿಂದ ೬೪. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇದನ್ನೇ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಯಸ್ಸನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಭಟ್ (೧೯೫೮) ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬಲುದೊಡ್ಡದು. ಇದಕ್ಕಿಂತಾ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರದ್ದು. ಇವರು ಹೊಲ ಮನೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊರೆ (೧೨೫೪ ಗಂಟೆಗಳು) ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯರದ್ದು (೧೨೩೫ ಗಂಟೆ). ಇವರ ನಂತರ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯದ್ದು (೯೩೨ ಗಂಟೆ). ಆದರೆ, ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (೧೯೯೪) ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲಸ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಡಲು ಮೊದಲು ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದು ಸಹ ಈಗ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರರ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್‌ನಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನೌಕರಿ ಕೊಡುವವರಲ್ಲಿ ಈ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಂಗಾಮಿನ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಲಭ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ೧೧ ರೈತರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ೧೯೯೩-೯೪ ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಅವರು ಈ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗು ನಿರ್ವಹಣೆ ಎರಡೂ ತಪ್ಪಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೂಲಿಗಳು ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ದಿನಗಳು ಕೂಲಿ ದೊರೆತ ಬಗ್ಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಲಾಮ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್‌ಟಿನ್ (೧೯೯೫) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಕೃಷಿಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಗಿಸಿದರೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು ಎನ್ನುವ ವಿವಾದ ಇನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ವರ್ಷಗುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಲಿ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವುದು ಲಾಭದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗೆ ದಿನಗೂಲಿಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ಪಾಲ್, ೧೯೯೫).

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಪಂಚಮಹಾಲ್ಸ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಜಲೊಡ್ ತಾಲೂಕಿನ ಮಹುದಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬಾಗಿ ಉಳಿದರೂ ವಲಸೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಶೈಲೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ಸ್ (೧೯೯೫) ಅಧ್ಯಯನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯೇತರ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೆಲಸಗಳಾದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ, ವ್ಯವಹಾರ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಎರಡನೇಯದೆಂದರೆ ವಲಸೆ.

೨.೪ ಕೃಷಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಕೃಷಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಿಡುವಳಿ ಆಧರಿಸಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಅಮಾರ್ಥ್ಯ ಸೇನ್‌ರ ಪ್ರೌಡ ಲೇಖನದ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿನ ಗಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಅವರು ಪ್ರತಿ ಎಕರೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ನಂತರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು (ಹನುಮಂತರಾವ್ ೧೯೬೬; ; ರಾವ್ ೧೯೬೭; ರುದ್ರ, ೧೯೬೮; ಉಷಾರಾಣಿ, ೧೯೭೧; ಸೈನಿ, ೧೯೭೧; ಕೃಷ್ಣ ಭಾರದ್ವಜ್, ೧೯೭೪; ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ೧೯೭೬ ರುದ್ರ) ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕಿಂತ ಈ ವಿಷಯದ ಹಲವಾರು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತರಾವ್ (೧೯೬೬) ಅವರು, ಜಮೀನಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರವು, ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಮೆ ಆಧಾರಿತ ಹಾಗು ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಧಾರಿತ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾರಾಟದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಗೇಣಿದಾರಿಕೆ

ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ ಜಮೀನುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೆಂಬುದು ಇವರ ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೈನಿ(೧೯೭೧) ಅವರು, ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡಿಸಿ, ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ವಿಪರ್ಯಾಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಡುವಳಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅದರ ಸಪ್ರಮಾಣತೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಸಂಬಂಧವು, ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಅಂದರೆ ಏರಿಕೆ, ಸ್ಥಿರತೆ, ಇಳಿತದ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಸಂಗತವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯು ಲಾಭಕರ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಮಜೂರಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಟುಂಬದ ದುಡಿಮೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ತೋರಿಸಿದೆ. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯು ಉಂಟು ಮಾಡಿರುವ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ವಿಪರ್ಯಾಯ ಸಂಬಂಧವು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ವಿಪರ್ಯಾಯ ಸಂಬಂಧವಿರದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ರುದ್ರ (೧೯೭೬) ಅವರುಗಳು ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಮೆಯೇತರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀರಾವರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಬಹುವಿಧದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ ತರುವಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೆಳೆ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ರುದ್ರ ಮತ್ತು ಸೇನ್ (೧೯೮೦), ಅವರುಗಳು ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ನಡುವಣ ವಿಪರ್ಯಾಯ ಸಂಬಂಧವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಸ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಮೆಯಾಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗಿಂತ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಅನುಕೂಲಗಳು ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಬಂಡವಾಳ ದೊರಕುವ ಸೌಲಭ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮತೆ ಇರುವ ಕಾರಣ, ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಬಂಡವಾಳ ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ನ್ಯೂನ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧುಸೂದನ ಘೋಷ್ (೧೯೮೬) ಅವರು ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ನಡುವಣ ವಿಪರ್ಯಯ ಸಂಬಂಧದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತತೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೬೦ ರ ಮತ್ತು ೭೦ ರ ಮುಂಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಬಳಸುವ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಾಗ್ರಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ (ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ವಿವರಣೆ). ಆದರೂ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರತಿ ಯೂನಿಟ್‌ಗೆ, ಮಾನವ ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳ ದುಡಿಮೆಯು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ರತ್ನಾರೆಡ್ಡಿ (೧೯೯೩) ಅವರು ಸಹ, ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ವಿಪರ್ಯಯ ಸಂಬಂಧವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ವಿಪರ್ಯಯ ಸಂಬಂಧವು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಾಗುವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೈತರ ಶೇಕಡ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಸ್ ವಕ್ರ ರೇಖೆಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಗುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಗ್ರಿ ಪರಿಕರಗಳ ಅಧಿಕವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಪರ್ಯಯ ಸಂಬಂಧದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ನಡುವಣ ವಿಪರ್ಯಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಡಿಮೆಯೇ ಅಧಿಕ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಮಾರಿಯಾ ಸಾಲೆತ್ (೧೯೯೫) ಅವರು, ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಸಮೂಹಗಳ ಸಮಗ್ರ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚದ ಅನುಪಾತವು ಬೆಳೆ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮಿತವ್ಯಯ ಕ್ರಮಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಅನುಪಾತವಿದ್ದರೂ ಹಾಗೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರತಿಫಲವಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಬೆಳೆ, ವ್ಯವಸಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿ, ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥನೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

೨.೫ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸುತ್ತ

ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ದೇಶದ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆದಾಯ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟ ಹಾಗು ಕೆಲವೇಳೆ ಅಸಾಧ್ಯ. ಎರಡು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊರತೆ ಆಯವ್ಯಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕೊರತೆ ಆಯವ್ಯಯದಿಂದಾಗಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ತೊಡಗಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ಸಣ್ಣ ರೈತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

ಚಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಇತರರು (೧೯೯೫) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ತುಂಡು ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಯ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಾನಕಗಳಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚು

ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಗೊಬ್ಬರದ ಬಳಕೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ತುಂಡು ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶುಷ್ಕ ಜಮೀನಿನ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿತ್ತು. ತುಂಡು ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಉದ್ಯೋಗವು ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ.

ರಾಜಗೋಪಾಲನ್ (೧೯೯೪) ಅವರು, ಯಾರಿಗೆ ಎರಡು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾಗುವಳಿ ಒಡುವಳಿ ಇದೆಯೋ, ಅಂಥ ರೈತರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ರೈತರೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೈತರು ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವಂತವರೂ ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲವೆ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂಜರಿಯುವಂತವರೂ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥ ಮನೋಭಾವದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಾತ್ಸಾರ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳು ಹಾಗು ದುರ್ಬಲ ಸಾಧನೋಪಾಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಲಾರರು. ಕಡಿಮೆ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆ, ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ವಿಷವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ಎರಡರಿಂದ ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇರುವಂತ ಎರಡನೇ ವರ್ಗದ ರೈತರು, ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಸಾಧನೆಯ ರೈತರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬಡತನದ ವಿಷವರ್ತುಲದಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದು ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯತ್ತ ಸಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾನುಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಗ್ (೧೯೯೫) ಅವರು, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬಡತನದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಸುತ್ತ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಯ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಒಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ವಿದಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಕ್ (೧೯೮೫) ಅವರು, ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳು, ಮಿತ ಭಾಗ ಇದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಸಣ್ಣದಿದ್ದರೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ, ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಣ್ಣಮತ್ತುಅತಿಸಣ್ಣಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿತೀರಾ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮಾಣವು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೧೧.೪ ರಷ್ಟಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರತಿಶತ ೨೬.೮ ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಜಮೀನಿನ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವನ್ನು ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಬರುವಂತಾಗಲು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮತ್ತುಸುಧಾ (೧೯೯೫) ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ತೋಟದ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಹೆಚ್ಚುಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಣ್ಣಸಾಗುವಳಿದಾರರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಎಲ್ಲಾ ಋತುಮಾನದಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಋತುಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಅದು ಅವರ ಆದಾಯವನ್ನುಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

೨.೬ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು

ಈ ವರ್ಗದ ರೈತರು ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ಆದಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವರು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣದಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಗೋಪಾಲನ್ (೧೯೯೪) ಅವರು, ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇರುವಂತ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಕೂಲಿಯಾಳು ಯಂತ್ರಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗು ಅವರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨.೭ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಎರಡೂ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿವೆ ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಭೀಕರತೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿವೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಅಂತರ್ಜಲ, ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಒಡ್ಡುವತ್ತ ಸಾಗಿವೆ (ನಂಜಯನ್ ಮತ್ತು ಕಲಿದುರ್ಗೈ, ೧೯೯೩). ಈ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಡಿ.ಡಿ.ಟಿ. ಔಷಧಿಯು ಅದನ್ನು ತಿಂದ ಹಸುಗಳ ಹಾಲಿನ ಮೂಲಕ ತಾಯಂದಿರ ಸ್ಥನಗಳವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಇನ್ನು ಕಣ್ ಬಿಡದ ಕಂದಮ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿಷವಾಗುತ್ತಿದೆ (ಶಶಿಧರ,೧೯೯೨) ಎಂದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ತೀವ್ರತೆಯ ಅರಿವಾಗಬಹುದು. ಹಾಗೇ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಗಂಗೆಯಂತಹ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ನದಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಲು ಪಣತೊಟ್ಟಂತ್ತಿವೆ. ಇನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಯವಾದ ವೃಷಭಾವತಿ ನದಿಯಂತವುಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ.

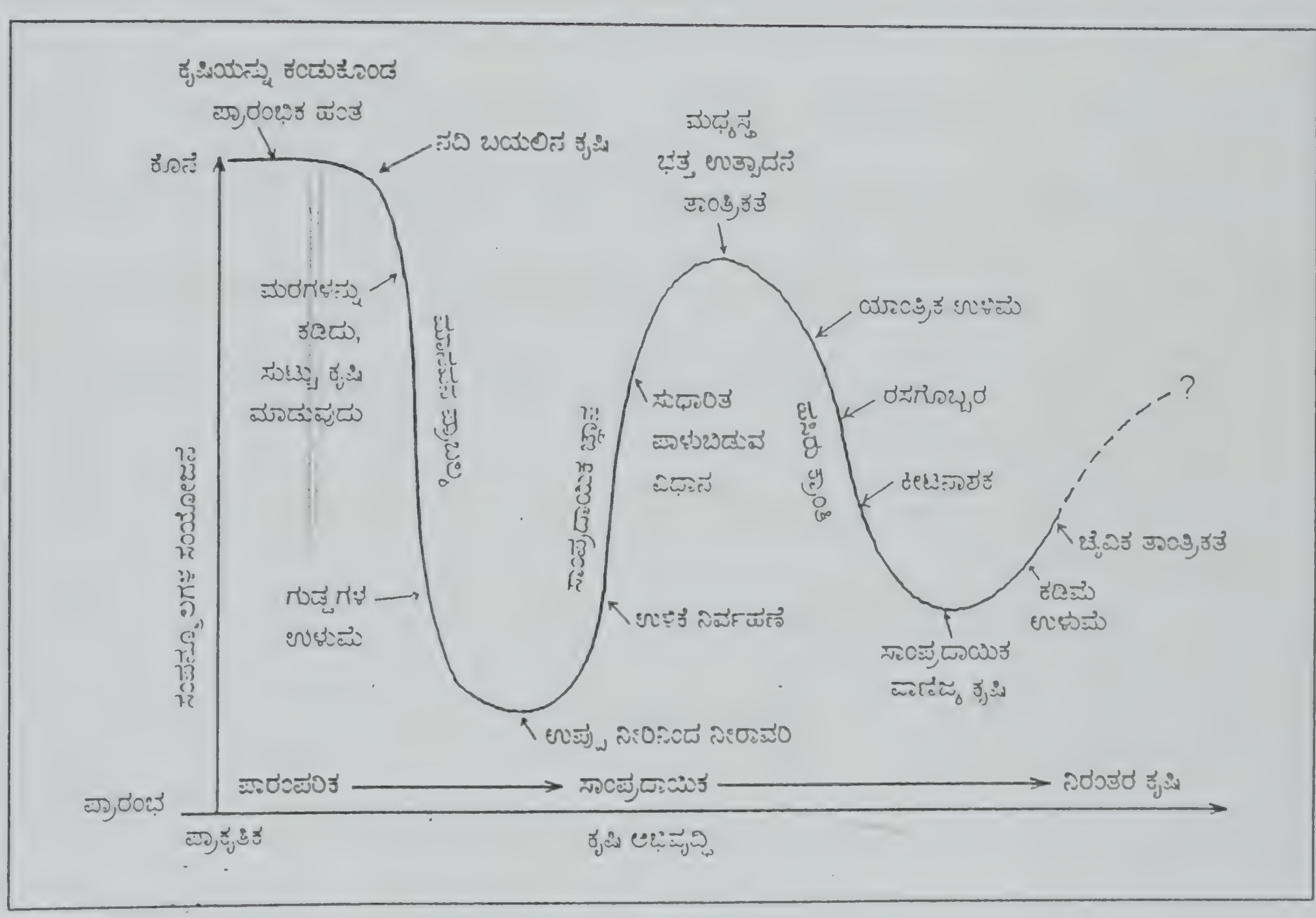
ಈ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಕೃಷಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿತ್ತೇ ? ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಕಾರಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಸತತ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯಕ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸಮೃದ್ದವಾಗಿದ್ದವು. ನಂತರ ನದಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಹಂತದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕಾಡು ಕಡಿದು ಸುಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದು, ನಂತರ ಗುಡ್ಡಗಳ ಉಳುಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಭೂ ಸವಕಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಭೂ ಫಲವತ್ತತೆ

ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಉಪ್ಪು ನೀರು ನೀರಾವರಿಗೆ ಬಳಸುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ತೀವ್ರ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸ ತೊಡಗಿತು (ಚಿತ್ರ ೨.೨). ನಂತರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿತಾದರೂ ಪುನಃ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಕಂಡು ಬಂತು. ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಾದ ಕಡಿಮೆ ಉಳುಮೆ, ಜೈವಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು ಪುನಃ ಆಶಾದಾಯಕ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡುತ್ತಿವೆ (ಮುಲೊಂಗೋಮ್ ಮತ್ತು ಮಿರಿಕ್, ೧೯೯೧).

ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ ತೀವ್ರವಾದದ್ದು. ಕಾರಣ ಮಣ್ಣು ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಮೇವು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಖಚ್ಚಾವಸ್ತು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಇದುವರೆಗೂ ೨ ಬಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ಭೂಮಿ, ಭೂ ಸವಕಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಹಾಲಿ ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿ ೧.೫ ಬಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ (ದ್ರುವನಾರಾಯಣ, ೧೯೯೩). ಕೋವಡಾ (೧೯೭೭) ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸುಮಾರು ೫-೭ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವು ಮಣ್ಣಿನ ನಷ್ಟದಿಂದ ಅನುತ್ಪಾದಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ೩೨೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಗುಣ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ, ೧೦೭ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಸವಕಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿದೆ (ಅನಾಮಿಕ, ೧೯೮೨).

ಸತತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಸಿರ ಹೊದಿಕೆ ತೆಗೆದದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆ ಆಯ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಡ್ಸನ್ (೧೯೫೭), ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು, ಒಂದೇ ರೀತಿ ಇರುವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಭೂಮಿಗಿಂತ ೧೫ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯು, ಯಾವ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲದ

ಚಿತ್ರ ೨.೨: ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ

ಮಳೆ ಗಾಳಿಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೧೨೬೫.೭ ಟನ್ ಮಣ್ಣು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋದರೆ, ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಯವಾದ ಜಾಲರಿ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೯.೪ ಟನ್ ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ (ಹಡ್ಸನ್, ೧೯೭೧).

ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಆಧ್ಯಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿರುವ ಬೇಸಿಗೆ ಉಳುಮೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ಯುಗಾದಿ ದಿನದಂದು ಮಾಡುವ ಮೊದಲ ಬೇಸಾಯ. ಯುಗಾದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ತುಂಬಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಒಳಪದರಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕೀಟರೋಗಕಾರಕ ಜೀವಾಣುಗಳು ಸಾಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ನಂತರ ಬರುವ ಮುಂಗಾರಿ ಮಳೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ ಜಾನ್‌ವಿಡ್‌ಸೊ, ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಬೆಲ್ ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಖುಷ್ಕಿ ಬೇಸಾಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಿಗೆ ಆಗಲೇ ಈ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿದೂಗಬಲ್ಲಂತ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕ್ರಮಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು (ಶಶಿಧರ ೧೯೯೨).

ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತದನಂತರ ಸಹ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿ ಜಲಾನಯನ ಆಧರಿತ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಶಸ್ವಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಸಮಪಾತಳಿ ಉಳುಮೆ, ದಿಂಡು ಸಾಲು, ಚೌಕು ಮಡಿ, ತಟ್ಟೆಯಾಕಾರದ ಗುಣಿ, ಏರು ಮಡಿ, ಹೊದಿಕೆಗಳು, ಜಿಂಗ್‌ಟೆರೆಸ್, ಸಮಪಾತಳಿ ಬದು, ಇಳಿಜಾರು ಬದು, ಅಗಲ ತಳದ ಬದು, ಜಗಲಿ ಕಟ್ಟೆ, ಹುಲ್ಲು ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾಲುವೆ (ಶಶಿಧರ, ೧೯೯೨).

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ಹೊಲದಿಂದ ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ವಿರಳ, ಕಾರಣ ಸರಿಯಾದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು.

೨.೮ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗಾಗಿ

ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಕೃಷಿಕನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಷ್ಟೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ, ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೇ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಒಡ್ಡುವ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳ ಮತ್ತು ಸುಸಂಗತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪುನರಾವಲೋಕನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಜೋಷಿ (೧೯೯೮) ಯವರು ಈ ಶತಮಾನದ ಆಹಾರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಅತಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಕಾರಣ ಮುಂದಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರಂತರತೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಹಾಳಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು, ಹಾಗು ಇವು ರಾಜಕೀಯ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರದೆ, ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಆಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುಂಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿತು.
- ಗುಂಪು ಪರಿಸರ ಪ್ರಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸುವವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಕೊಡಬೇಕು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸುವವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

- ಪರಿಸರ ಪ್ರಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ, ಸಾಲ ಅಥವಾ ಸಹಾಯ ಧನಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.
- ಊರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೊಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು.
- ರಾಜಿಕೀಯವು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.
- ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು, ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಜನದಯಾಳ್ ಮತ್ತು ತಿಲಕ್ (೧೯೯೩) ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣವು ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಧುನಿಕ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಜ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಗುರುತರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಲಿ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೇಲೂ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಲಾಕ್‌ಹೀಡ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (೧೯೮೦) ಮುವತ್ತೇಳು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ೪ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೊಂದರಿಂದಲೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ೮.೭ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ೫೦ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಅರುಹಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಮಾಡಲು ಸೋತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೊ ?

ಶ್ರೀವಾತ್ಸವ (೧೯೯೩) ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾದ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರತಿಶತ ೧ ರಷ್ಟು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಸುಮಾರು ೪ ಲಕ್ಷ ಸದಾಕಾಲದ ಕೆಲಸಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಗೊಂದು ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಶ್ರೀವಾತ್ಸವ ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬರಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲದೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಸಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿ (೧೯೭೪) ಯವರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೦.೦೨೭ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀವಾತ್ಸವ ಅವರ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿದೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವನಾನಿ (೧೯೯೩) ಯವರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ದರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾನವಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ರೈತರ ಬೇಡಿಕೆ ಪೂರೈಸಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ, ಕಾರಣ ಇಂದು ಯಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ ಏರುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಪಾಲು ೧೯೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೮.೭%. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತೆ /ಇಲ್ಲ. ೧೯೪೦ ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶತ ೨.೭ ಇತ್ತು. ಇದೇ ಅವದಿಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಲಭ್ಯತೆ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೦.೦೦೪ ರಿಂದ ೦.೬ ಕಿಲೋ ವ್ಯಾಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಏರಿದೆ (ಗಜೇಂದ್ರ, ಸಿಂಗ್, ೧೯೯೬). ಈ ಏರಿಕೆ ಬಹಳವೇ ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳು. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಇದ್ದಾಕ್ಷಣ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ ಸಾದ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಇರುವ

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತನೆ ಅಗತ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗೊಂದು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇತರ ಪರಿಕರಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿ (೧೯೭೫) ಅವರು ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಿಕರಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರದ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಯಿತು ಎಂದು ಕಾಲೆ (೧೯೯೧) ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆ ಪುನರ್ ನವೀಕರಿಸಲಾಗದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುವುದಲ್ಲದೆ ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾವಯವಗಳ ಪುನರ್ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಳಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಇದು ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು (ಬವಾಲ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಬವಾಲ್ಕರ್, ೧೯೯೨).

ಅಂಗಡಿ (೧೯೯೮) ಯವರು ಮೇಲ್‌ಸ್ಥರದ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಮಿಕಲ್ಚರ್ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೯.೫ ರಿಂದ ೧೬.೪ ರಷ್ಟು ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಸಹ ಭೂಮಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ಇಳುವರಿ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಕಾರ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ವರ್ಮಿಕಲ್ಚರ್‌ಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬಳಕೆಯು ಉತ್ತಮ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿದರೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭತ್ತದ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ಕಾಪಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಶತ ೭೩.೭ ಮತ್ತು ೧೩.೪ ರಷ್ಟು ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಿಂಪರಣೆ ಸಂಖ್ಯೆನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಲಿಂಗಪ್ಪ (೧೯೯೮) ನವರು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಇಂದು ಒಟ್ಟೂ ಬೆಳೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೩ ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಕಳೆನಾಶಕಗಳದ್ದು. ಇವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕೂಲಿ ಆಳಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಳೆ ಗಿಡಗಳು ಕಳೆನಾಶಕಗಳಿಗೆ ನಿರೋಧಕತೆಯನ್ನು ರೂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸಮಗ್ರ ಕಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು (ಹೊಸಮನಿ ಮತ್ತು ಚಿತಾಪುರ್, ೧೯೯೮).

ಪರಿಸರದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗು ನಿರಂತರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಆದರೆ, ಒಣ ಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ರೈತರು, ಅವರ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೬ ರಿಂದ ೧೦ ಎಕರೆ ವರೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವರಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ (ರೂ.೧೧,೮೦೦) ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಆದಾಯ ಬರದಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮಾಲೀಕರೆಲ್ಲ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಅತಿ ಕಡು ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ರೈತರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಬಂದಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗೆ ಇರುವರಲ್ಲದೆ ಕಡು ಬಡವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತುವುದರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಬೆಳೆಯ ಮೂಲಕ ಬರುವ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೇ ದುಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ದೊರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ಕೂಲಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಬೀಳುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ

ಬಂಡವಾಳ ಏಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ, ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ರೈತರು, ಕನಿಷ್ಠ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಆದಾಯವೇ ಬರದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಬದುಕಲು ಬೇಕಾಗುವ ಆದಾಯವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಭೂಮಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ/ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಇವರಿಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಪತ್ತು ಕಡಿಮೆ. ಬರೀ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದೇ ವಿನಃ ಬಂಡವಾಳ ಪತ್ತು ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪತ್ತು ದೊರಕದೆ ಹೋಗಿ, ಅವರು ಪುನಃ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಹಲವರು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇಂತಹ ಸಾಲಪಡೆದಿದ್ದವರ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ ಒಂದರಷ್ಟು ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಎರಡನೇ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ರೈತರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಾಲವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದಾಗ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅನುಕೂಲ ಬಹುತೇಕ ರೈತರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ/ಸಿಗುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ (ನಂಜುಂಡಪ್ಪ, ೧೯೯೬).

ಈ ರೀತಿ ಸಾಲ ವಾಪಾಸು ಕೊಡದಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನೆಂದು ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ರಿವ್ಯೂವ್ ಕಮಿಟಿ ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಸುಸ್ತಿದಾರರಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ:

ಪ್ರತಿಶತ ೨೬.೫ ರಷ್ಟು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಮತ್ತು ಹವಾಗುಣ ವೈಪರಿತ್ಯ ಕಾರಣ
೧೭.೧ ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಕಾರಣ
೩.೯ ರಷ್ಟು ಮುನ್ ಸೂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದೆರಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
೨.೩ ರಷ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಬೇರೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವುದು
೧.೦ ರಷ್ಟು ದಾಖಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸದೆ ಇರುವುದು
೫೪.೦ ರಷ್ಟು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಇವರಲ್ಲಿ ಬೇಕಂತಲೇ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷಿ ಸಾಲವನ್ನು ಅಲ್ಪಕಾಲಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದು ಸಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ (ಅನಾಮಿಕ ೧೯೯೦)

ಮಹೇಂದ್ರ ದೇವ್ (೧೯೯೮) ಅವರು ಕೃಷಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯ ಧನ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಹಂತಂತವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಈ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:-

- ಕೃಷಿಯೇತರ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯ ಧನ ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಷ್ಟೇನು ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗದು.
- ವಲಯವಾರು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಸಹಾಯ ಧನ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದರೆ ಈಗ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೆ ಭವಿಷ್ಯ ವಿದ್ದಂತ ವಲಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಹಾಯ ಧನ ರೈತನಿಗಲ್ಲದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ವ್ಯಾಪಕ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಹಾಯ ಧನ ತೆಗೆಯುವುದರಿಂದ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಹಾಗು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಪಾನಿನ ರೈತರಿಗೆ ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಎರಡರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಿಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ರೈತರು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿಶತ ೮೦ ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಆಗಿದೆ. ಅಮೇರಿಕಾದ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಡಾಲರ್‌ಗೆ ೫೦ ಸೆಂಟ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿನ ಕರದಾತರ ಕೈಗೊಡಿಗೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ (ದಂಟವಾಲ, ೧೯೯೩).

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಹಾಯವು ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಕೊಡುವ ಸೌಲತ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಪಿಸನ್‌ಜಿರ್ (೧೯೯೫) ಅವರು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ರೈತರು

ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಪಘಾತಕ್ಕಿಡಾದಲ್ಲಿ, ತಾಯ್ತನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮನೋರಂಜನೆ ಹಾಗು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆ ಕಳೆಯಲು ಬದಲಿ ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಏರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಒತ್ತಡದ ಬಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಯಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಂಶಗಳು ಚಲನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೂ ಚಲನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಹ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- 'ಅನ್ನದಾತ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ.
- ಕೂಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ತಿ ಬಳಸಿದರೂ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ, ಜೀವನ ನಡೆಸಲೇ ಸಾಲದು ಕೂಲಿ, ಜೊತೆಗೆ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕೂಲಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.
- ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬಲುದೊಡ್ಡದು, ಇದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡಪಟ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರದ್ದು, ಇವರು ಹೊಲಮನೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.
- ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರವು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು.
- ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಶಕ್ತರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಯವ್ಯಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊರತೆ ಆಯವ್ಯಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಇರುವಂತೆ ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಕೂಲಿಯಾಳು ಯಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗು ಅವರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನ, ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

- ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯವಾದದು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು.
- ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸದ್ಬಳಕೆಗೆ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ ಅಗತ್ಯ.
- ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಬರೀ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.
- ಸಾಲ ಕೃಷಿಕರಿಂದ ಇನ್ನು ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗೇ ಇದೆ.
- ಕೃಷಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯ ಮುಂದುವರೆಯ ಬೇಕು. ಸಹಾಯವು ಸೇವೆಗೆ ಕೊಡುವ ಸೌವಲತ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಇದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ -೩

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಲೆನಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯೆಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ದಿಯಾದ ಹಾಗೂ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಯ ಆಜುಬಾಜಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವಾದರೆ, ಸಂಶೋಧಕರ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಬೆರೆತು ಅಭ್ಯಾಸಿಸುವ ಅನುಕೂಲ ಇನ್ನೊಂದು. ಹೀಗೆ ಈ ಅನೂಕೂಲ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಳ್ಳಿ ಆಯ್ಕೆ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ೧೯೯೧ ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದೊಂದು ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ನಂತರ ಇವುಗಳನೆಲ್ಲ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಲಾಟರಿ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೫. ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರು ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ.

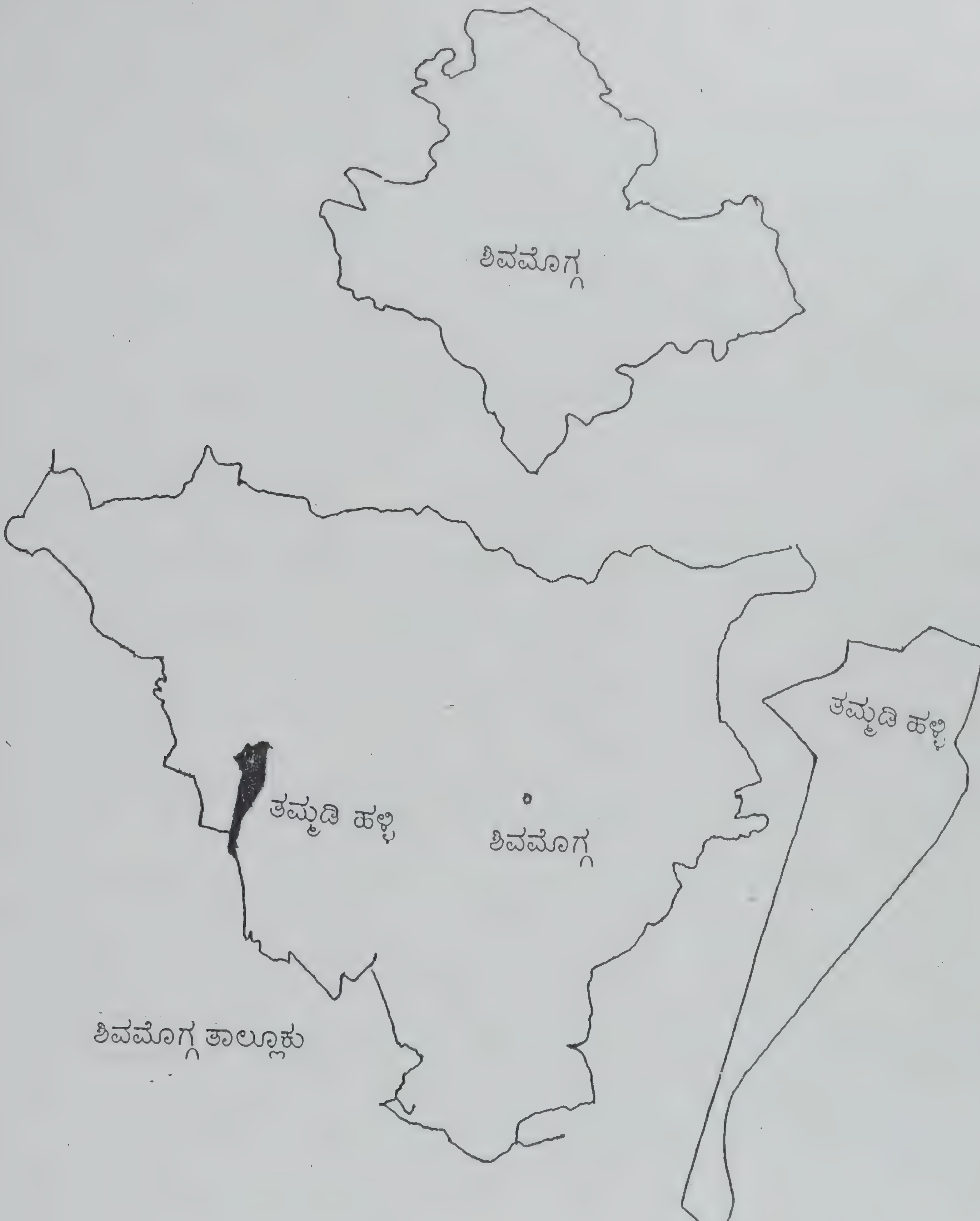
೩.೨ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಚಯ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯ ನೈರುತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಉತ್ತರದ ೧೩°೧೭' ಮತ್ತು ೧೪°೩೯' ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ೭೪°೩೮' ಹಾಗೂ ೭೬°೪' ರೇಕಾಂಶ ದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ದಾವಣಗೆರೆ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾವೇರಿ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಹಾಗು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಭದ್ರಾವತಿ, ಹೊಸನಗರ, ಸಾಗರ, ಶಿಕಾರಿಪುರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಸೊರಬ ಹಾಗು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗು ವಿಶಿಷ್ಠ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಮೃದ್ಧ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನೆಲೆಬೀಡು, ಮಲೆನಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯೆಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು ಹಾಗು ಅರೆಮಲೆನಾಡು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕೃಷಿ ಜಿಲ್ಲೆ. ಬತ್ತದ ಕಣಜ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆ ಹಾಗು ಬೆಳೆ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬತ್ತ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ತೊಗರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಹಾರ ದಾನ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ತೆಂಗು, ಕಂಗು, ಬಾಳೆ, ಮೆಣಸು, ಎಲೆ ಮುಂತಾದ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತೇಚ್ಚವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ ೧೮೧೩ ಮಿ.ಮಿ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವೈವಿದ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೧೧೩೫೮ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೃಷಿಯಲ್ಲೂ ಆಹಾರ ದಾನ್ಯಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳೂ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ೩೦೫೨೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲು ಬತ್ತದ್ದು (೨೨೨೪೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್), ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ೯೩೫ ಮಿ.ಮೀ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೯೮ ವಸತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪೈಕಿ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ.

೩.೩ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ

ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದಿಂದ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಘಂಟೆಯ ಹಾದಿ ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಸಿಗುವ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಸೊಗಸಾದ ನೋಟಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸಿ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ಭೂ ಪಟವನ್ನು ಚಿತ್ರ ೩.೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ ೩.೧: ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಳ್ಳಿ

೩.೪ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ದಾಖಲೆ

ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಗಮನಿಸಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ನಾಡಕಛೇರಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶ ಕಛೇರಿಗಳಿಂದ ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೫ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂಗಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೫.೧ ಬೆಳೆಗಳು

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (೨೦೦೦) ಯವರ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಆದರಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೫.೨ ಭೂ ಬಳಕೆ

ಗಣತಿ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯ ತಲಾವಾರು ಜಮೀನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲು ಹಾಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಿಡುವಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲಾಯಿತು.

೩.೫.೩ ಹವಾಗುಣ

ಹಳ್ಳಿಯ ಹವಾಗುಣ ಅರಿಯಲು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ೭ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹವಾಮಾನ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ನಾಡ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೫.೪ ಮಣ್ಣು

ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮ ಅರಿಯಲು ನಿಗದಿತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ, ೩.೧). ನಂತರ ಈ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡದ ಮಣ್ಣು ರಾಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೫.೫ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಾಧಾರಣಾ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (೧೯೯೮) ಯವರು ನೀಡಿದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

$$\text{ಸಾಧಾರಣ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಹಾರ ಇಳುವರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)} = \frac{(\text{ಮ} \times \text{ನೀ})\ \text{ಬೆ}}{\text{ತೊ}}$$

ಇದರಲ್ಲಿ

ಮ = ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ; ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಆಳ, ಮೇಲ್ಮೈ ಸಮತೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಇತರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಕಳಪೆ, ಸಾಧಾರಣ, ಉತ್ತಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೦.೫, ೧.೦, ೧.೫ ಹಾಗೂ ೨ ಮಾನಕ ರಹಿತ ಗುಣಾಂಕ.

ನೀ = ನೀರು/ಮಳೆಯ ಲಭ್ಯತೆ; ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ನೀರಾವರಿಯ ಲಭ್ಯತೆ, ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಏರುಪೇರು ಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿರತೆ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ದುರ್ಬಲ, ಸಾಧಾರಣ, ಉತ್ತಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೦.೫, ೧.೦, ೧.೫ ಹಾಗೂ ೨.೦ ಮಾನಕ ರಹಿತ ಗುಣ.

ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೩.೧: ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಬೆ = ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ; ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಬೆಳೆ ಬೆಳಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧.೦ ಹಾಗೂ ೨.೦ ಮಾನಕ ರಹಿತ ಗುಣ.

ತೊ = ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತೊಡಕುಗಳ ತೀವ್ರತೆ, ಮಳೆಯ ಏರುಪೇರು, ಬರ, ನೆರೆ, ಕೀಟ, ರೋಗ ಮತ್ತಿತರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತೊಡಕುಗಳ ತೀವ್ರತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅತಿ ತೀವ್ರ, ತೀವ್ರ, ಸಾಧಾರಣ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨.೦, ೧.೫, ೧.೨ ಹಾಗೂ ೧.೦ ಮಾನಕ ರಹಿತ ಗುಣಗಳು.

ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಾಧಾರಣ ಇಳುವರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ಕೊಷ್ಟಕ ೩.೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೩.೫.೬ ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಕೃಷಿಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಪ್ರಾಣಿ ಶಕ್ತಿ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಈ ಸಂಬಂಧ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೬ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಧರಿ

ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೭ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಗಣತಿಯ ನಂತರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ೬ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು.

೧. ಕೃಷಿಕರು

೨. ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು

೩. ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು

೪. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

೫. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು

೬. ಕೃಷಿಯೇತರ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು

ಕೋಷ್ಟಕ ೩.೧: ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಾಧಾರಣ ಇಳುವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪಾದಕತೆ	ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ	ಇಳುವರಿಯ ಮಟ್ಟ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ) ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತೊಡಕಗಳು ತೀವ್ರತೆ			
			ಅತಿ ತೀವ್ರ	ತೀವ್ರ	ಸಾಧಾರಣ	ಕಡಿಮೆ
೧.	ಕಳಪೆ (೦.೫)	ಅ) ದುರ್ಲಭ್ಯ(೦.೫)	೦.೫	೦.೬೭	೦.೮೩	೧.೦
		ಆ) ಸಾಧಾರಣ(೧.೦)	೦.೭೫	೧.೦	೧.೨೫	೧.೫
		ಇ) ಉತ್ತಮ(೧.೫)	೧.೦	೧.೩೩	೦.೬೭	೨.೦
		ಈ) ಅತ್ಯುತ್ತಮ (೨.೦)	೧.೨೫	೧.೬೭	೨.೦೭	೨.೫
೨.	ಸಾಧಾರಣ (೧.೦)	ಅ) ದುರ್ಲಭ್ಯ(೦.೫)	೦.೭೫	೧.೦	೧.೨೫	೧.೫
		ಆ) ಸಾಧಾರಣ(೧.೦)	೧.೦	೧.೩೩	೧.೬೭	೨.೦
		ಇ) ಉತ್ತಮ(೧.೫)	೧.೨೫	೧.೬೭	೨.೦೯	೨.೫
		ಈ) ಅತ್ಯುತ್ತಮ (೨.೦)	೧.೫	೨.೦೦	೨.೫೧	೩.೦೦
೩.	ಉತ್ತಮ (೧.೫)	ಅ) ದುರ್ಲಭ್ಯ(೦.೫)	೧.೦೦	೧.೩೩	೧.೬೭	೨.೦
		ಆ) ಸಾಧಾರಣ(೧.೦)	೧.೨೫	೧.೬೭	೨.೦೯	೨.೫೦
		ಇ) ಉತ್ತಮ(೧.೫)	೧.೫೦	೨.೦೦	೨.೫೧	೩..೦೦
		ಈ) ಅತ್ಯುತ್ತಮ (೨.೦)	೧.೭೫	೨.೩೩	೨.೯೩	೩.೫೦
೪.	ಅತ್ಯುತ್ತಮ (೨.೦)	ಅ) ದುರ್ಲಭ್ಯ(೦.೫)	೧.೨೫	೧.೬೯	೨.೦೯	೨.೫
		ಆ) ಸಾಧಾರಣ(೧.೦)	೧.೫	೨.೦	೨.೫೧	೩.೦
		ಇ) ಉತ್ತಮ(೧.೫)	೧.೭೫	೨.೩೩	೨.೦೩	೩..೫೦
		ಈ) ಅತ್ಯುತ್ತಮ (೨.೦)	೨.೦	೨.೬೭	೩.೩೩	೪.೦೦

* ವಾರ್ಷಿಕ ಎರಡು ಬೆಳೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು.

೩.೭.೧ ಕೃಷಿಕರು

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿ, ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಮೂಲಗಳ ಆದಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ಆದಾಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು.

೩.೭.೨ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇದರ ಆದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯಿಂದಲೂ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುವವರು.

೩.೭.೩ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರ ಆದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುವವರು. ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಯೇತರ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳು.

೩.೭.೪ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಭೂ ಒಡೆತನ ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯನ್ನೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರು.

೩.೭.೫ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು

ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಆದಾಯದ ಜೊತೆ ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೂಲಿ/ಕೆಲಸದ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುವವರು.

೩.೭.೬ ಕೃಷಿಯೇತರ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು

ಭೂಮಿ ಒಡೆತನವಿಲ್ಲದೆ, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಪೂರಕ ಕಸುಬುಗಳ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದವರು.

೩.೮ ಅಧ್ಯಯನ ಹಂತಗಳು

ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಹಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಹಂತ ೧. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬ

ಹಂತ ೨. ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ಸಮೂಹ

ಹಂತ ೩. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಸಮೂಹಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆ

ಹಂತ ೪. ಊರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸಮೂಹಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆ

೩.೯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಇರುವ ಪ್ರಚಲಿತ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ

ಸಹಬಾಗಿ ವಿಧಾನ

ಸ್ವಯಂ ದಾಖಲೆ

೩.೯.೧ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಬಳಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

೩.೯.೨ ಎರಡು, ಮೂರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದ ಅಧ್ಯಯನ

ಎರಡನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಗುಂಪು, ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ಗುಂಪು, ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ೧೦ ರಿಂದ ೧೫ ಜನರಿರುವಂತೆ ಹಾಗು ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೂ ೫ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರಿರುವಂತೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ಗುಂಪನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಮಾದಾನ, ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಅವರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗಾಗಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಗುಂಪು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಜೊತೆ ಸಹ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರ ಗುಂಪು, ಊರ ಹಿರಿಯರ ಗುಂಪು, ಶಾಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯೊಡನೆ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೯.೩ ಸ್ವಯಂ ದಾಖಲೆ

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಪಾತ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಎರಡುವಾರಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರವನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ವಿಷಯ-ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

೩.೧೦ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಿಧಾನ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪೂರ್ವಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ತಜ್ಞರ ಜೊತೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೊರಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

೩.೧೧ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿಕರ ಪಾತ್ರ ಹಾಗು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (೧೯೯೯) ಯವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮೂಲ ಆಧಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೩.೧೧.೧ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತರಬೇತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಹಾಗು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ವಿನಾಶದಂಚಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

೩.೧೧.೨ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳು

ಕೃಷಿಕ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರ ಒದಗಿಸುವವರು, ಕೃಷಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವವರು, ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗಿವೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೧೧.೩ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಳಕೆ

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ ಹಾಗು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

೩.೧೧.೪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಿರಂತರತೆ ಇದೆಯೆ ?

ಇದನ್ನು ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ ದಾಖಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧೧.೫ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣ (೧೯೯೬) ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

೩.೧೨ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಎಲ್ಲಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸರಾಸರಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಶತದಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿ ಹೋಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಫಲಿತಾಂಶ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶ ಹಾಗು ಅವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೧ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಉತ್ತಮ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು, ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರ ಅಗತ್ಯ. ಅಂತಹ ಪರಿಸರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆ? ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆಯೇ?, ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಲಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುವರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅವಲೋಕನ ಅಗತ್ಯ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಜೈವಿಕ, ಭೌತಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ರಾಜನೈತಿಕ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

೪.೧.೧ ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

೪.೧.೧.೧ ಸಸ್ಯ ಸಂಕುಲ: ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸುಮಾರು ಮೂರುಸಾವಿರ ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಸಹ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಸಸ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಅವಲಂಬಿತ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ೧೮೯೪ ದಶ ಲಕ್ಷ ಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೮೬ ರಷ್ಟು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಮೂರು ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ, ಗೋಧಿ, ಮುಸುಕಿನಜೋಳಗಳಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಇದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಸಸ್ಯವೆಂದರೆ ಭತ್ತ. ಡಾ. ಎ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ(೨೦೦೦) ಯವರ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಆಧರಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು	: ಭತ್ತ, ರಾಗಿ
ಸಸಾರಜನಕ ಪೂರಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು	: ಹುರಳಿ, ತೊಗರಿ, ಅಲಸಂದೆ
ಎಣ್ಣೆ ಪೂರಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು	: ನೆಲಗಡಲೆ, ತೆಂಗು
ಸಕ್ಕರೆ ಪೂರಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು	: ಕಬ್ಬು
ರಕ್ಷಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು (ತರಕಾರಿ)	: ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿಗಳು, ಬೆಂಡೆ, ಸೌತೆ, ಹೀರೆ, ಕುಂಬಳ, ಸುಗ್ಗಿ, ಕರಿಬೇವು, ತಿಂಗಳ ಹುರುಳಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಟೊಮ್ಯಾಟೊ, ಬದನೆ, ಬಸಳೆ, ಹಾಗಲ, ತೊಂಡೆ
ರಕ್ಷಕ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು	: ಮಾವು
ಆಹಾರ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಕ ಬೆಳೆಗಳು	: ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು
ಚಟಕಾರಕ ಬೆಳೆಗಳು	: ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪು

೪.೧.೧.೨ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲ : ಮಾನವನಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವ ಎತ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗು ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಾಲು, ಮಾಂಸ, ಮೊಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹಸು, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಮೀನು, ಕೋಳಿ, ರೈತನಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಎರೆ ಹುಳುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಜೈವಿಕ ತೊಡಕೆಂದರೆ ಮಂಗ, ಕಾಡು ಹಂದಿ, ಇಲಿ ಹಾಗು ಹೆಗ್ಗಣಗಳು.

೪.೧.೨ ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣು, ಸೂರ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಶತ ೪೮.೩೨ ರಷ್ಟು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಬಹುದು (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧). ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಸ್ಯ ಸಂಕುಲ ನಾಶಮಾಡಿ (ಕಾಡು ಕಡಿದು) ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮ ಅರಿಯಲು ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನು, ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು ಹಾಗೂ ಬಗೈರ್ ಹುಕುಂನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಮಾದರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ರೈತರು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಜಮೀನನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧: ಹಳ್ಳಿಯ ಭೂ ಬಳಕೆ (೧೯೯೧ ರ ಗಣತಿಯಂತೆ)

ವಿವರ	ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೭೩೩.೧೯
ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	ಇಲ್ಲಾ
ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ	೭೫.೭೪
ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು	೧೮೩.೬೩
ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಬೀಳು	೧೧೯.೧೯
ಕೃಷಿಗೆ ಲಭ್ಯ ಪ್ರದೇಶ	೩೫೪.೩೩

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ : ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ

ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ ಧರ್ಮ	ಕೆರೆಯಾಶ್ರಿತ ಬತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಮಾದರಿ	ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಮಾದರಿ
ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧ	ಕೆಂಪು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಗೋಡು	ಕೆಂಪು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಗೋಡು
ಮಣ್ಣಿನ ವರ್ಗ	ಆಲ್ಫಿಸಾಲ್	ಆಲ್ಫಿಸಾಲ್
ಜೇಡಿ (%)	೨೪.೦೦	೨೪.೧೦
ಒಂಡು (%)	೧೮.೭೫	೨೦.೨೫
ಸಣ್ಣ ಮರಳು (%)	೨೫.೬೦	೨೫.೫೫
ಮರಳು (%)	೨೮.೭೦	೨೯.೮೫
ರಸ ಸಾರ	೬.೫	೬.೦
ಇಸಿ (dsm^{-1})	೦.೨	೦.೧೫
ಲಭ್ಯ ಸಾರಜನಕ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಕೆ.ಜಿ.ಗಳಲ್ಲಿ)	೩೫೦	೧೮೦
ಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಪೊಟ್ಯಾಸಿಯಂ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಕೆ.ಜಿ. ಗಳಲ್ಲಿ)	೨೫೦	೧೮೦
P_2O_5 ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ರಂಜಕ	೧೫	೧೦
ಸಿ.ಇ.ಸಿ. ($C\ mol(p^+)kg^{-1}$)	೧೦	೭

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩: ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಜಮೀನು

ವಿವರ	ರೈತರು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶ	ಒಟ್ಟು
ಅ) ಕೆರೆ ಆಶ್ರಯದ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ	೧೮೯.೦೦	೭೩.೬೦	೬೯.೦೫	೩೩೧.೬೫
ಆ) ಖುಷ್ಕಿ ಪ್ರದೇಶ	೧೨೮.೯೫	೩೫.೨೩	೪೫.೭೫	೨೦೯.೯೩
ಇ) ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶ	೨.೦೦	೩೯.೦೦	೨೮.೦೦	೬೯.೦೦
ಒಟ್ಟು	೩೧೯.೯೫	೧೪೭.೮೩	೧೪೨.೮೦	೬೧೦.೫೮

ನೀರಿಗೆ ಮಳೆಯೇ ಮೂಲ. ಮಳೆ ಬಂದು ಕೆರೆ ತುಂಬಿದರೆ ಕೆರೆಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ೧೯೯೯ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೯೫೦.೪ ಮಿ.ಮಿ. ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಅವಧಿಯ ಮಳೆ ಹಾಗು ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರ ೪.೧ ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪.೧.೩ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು

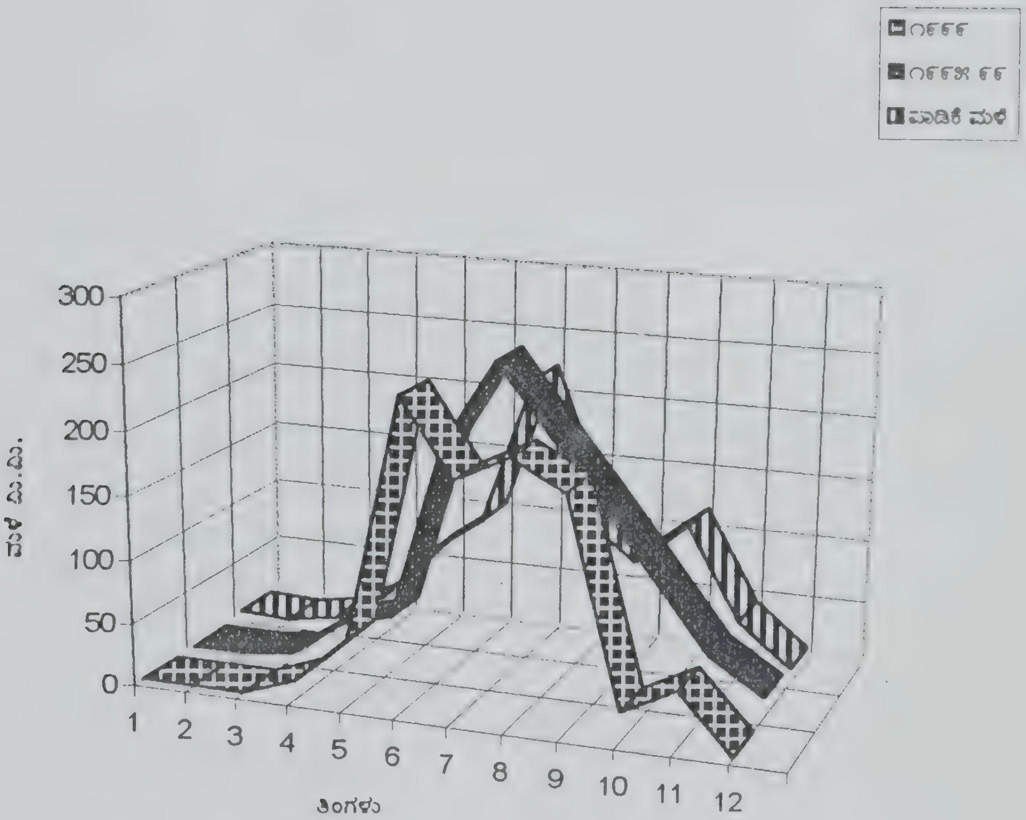
ಸರ್ವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಧಾರಣ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಯ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹಾಗೂ ಖುಷ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಾಧಾರಣ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ದಶಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ಭೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯ ತಲಾವಾರು ಜಮೀನು ೦.೩೧ ಹೆಕ್ಟೇರ್. ಇದು ದೇಶದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ (೦.೧೯ ಹೆ) ಹೆಚ್ಚು. ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತಲಾವಾರು ಜಮೀನು (೦.೮೩ ಹೆ) ಈ ಹಳ್ಳಿಗಿಂತ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಜಪಾನ್ (೦.೦೩ ಹೆ)ನ ತಲಾವಾರು ಜಮೀನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಿಂತ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಕಡಿಮೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯ ಕೃಷಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು (ಪ್ರತಿಶತ ೬೩). ಈ ಪ್ರಮಾಣ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತಲೂ (೫೯%) ಹೆಚ್ಚು.

೪.೧.೩.೧ ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

೪.೧.೩.೧.೧ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳು

ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನೂರು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ೦.೮೨ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ (೨.೦೪) ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ (೦.೮೧) ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನಬಹುದು ಅಂತ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಂಡರೂ ವಾಸ್ತವ ಬೇರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಮತ್ತೊಂದು ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್ ಮಾತ್ರ. ಇವು ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಒಡುವಳಿದಾರರ ವಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬೇರೆಯವರ ಬಳಕೆಗೆ, ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಅಲಭ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ

ಚಿತ್ರ ೩.೧ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ,೫೫ ವರ್ಷ ದ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ಹಾಗು
೧೯೯೯ ನೇ ಸಾಲಿನ ಮಳೆ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪: ವಿವಿದ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು	ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
೧. ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶ	೨.೦೯
೨. ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ ಸನ್ನಿವೇಶ	೧.೩೩
೩. ಖುಷ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಸನ್ನಿವೇಶ	೧.೬೭

ಹೋದ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶತ ೧.೫೪ ಮಾತ್ರ.

೪.೧.೩.೧.೨ ಪ್ರಾಣಿ ಶಕ್ತಿ

ಚಲನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯೇ ಪ್ರಮುಖ. ಪ್ರತಿಶತ ೯೮.೫ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಎತ್ತುಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೬೨.೩೧ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫). ಲಭ್ಯ ಜಮೀನಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ತೆಗೆದರೆ ಪ್ರತಿ ೩.೦೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಒಂದು ಜೊತೆ ಎತ್ತು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ದೇಶದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ (ಪ್ರತಿ ೫ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಒಂದು ಜೊತೆ) ಹೆಚ್ಚು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೫ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಉಳುಮೆಗೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಅಥವಾ ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್ ಬಾಡಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್ ಅಥವಾ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಬಾಡಿಗೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಇವರು ಹೇಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಸಿದಾಗ ಸುಮಾರು ೬ ರಿಂದ ೧೦ ಪವರ್ ಟಿಲ್ಲರ್‌ಗಳು ಉಳುಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದು ಈ ಊರಿನ ವಿಶೇಷ. ಎತ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ದತಿಗಳು ರೂಡಿಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

೪.೧.೩.೧.೩ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೬೦ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫). ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಕರಣ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲೂ ನೊಗ, ಮರದ ನೇಗಿಲು, ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲು, ಕುಂಟೆ, ಮುದಾಳು, ಗಾಡಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ (ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ೪.೧). ಬೇಸಾಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿಕರು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಸಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯ ಸೊಗಡನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫: ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತು ಬೇಸಾಯ ಹೊಂದಿದವರ ಪ್ರಮಾಣ

ವಿವರ	ಎತ್ತು ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣ ಹೊಂದಿದವರು ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
ಕೃಷಿಕರು	೧೦೫.೮೮ (೩೬)	೧೦೦.೦೦ (೩೪)
ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	೪೦.೦೦ (೨೪)	೪೦.೦೦ (೨೪)
ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	೫೮.೩೩ (೨೧)	೫೫.೫೫ (೨೦)
ಒಟ್ಟು	೬೨.೩೧ (೮೧)	೬೦.೦೦ (೭೮)

ನೊಗ

ಮರದ ನೇಗಿಲು

ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲು

ಕುಂಟೆ

ಮುದಾಳು

ಗಾಡಿ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧: ಸರ್ವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಉಪಕರಣಗಳು

೪.೧.೩.೧.೪ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯು ತುಂಬಾ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ೧೪೯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೧೪೮ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪ್ರತಿಶತ ೯೯.೩೩ ರಷ್ಟು (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೬). ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣಿಸಿದರೆ ಇದು ೦.೧೬ ರ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗಣಿಸಿದರೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ೦.೮೬. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೫೭.೮ ಇದ್ದ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೯೯೪ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೩.೪ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೨೬.೨ ಇದ್ದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೨೦ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಪ್ರತಿಶತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿದರೂ ಸಹ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ೦.೬೨ ರಿಂದ ೧೯೯೪ ರಲ್ಲಿ ೦.೭೮ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿ ಇರದೆ ಬರೀ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗೇ ಇರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದು ಊರವರ ಅಭಿಮತ.

೪.೧.೩.೧.೫ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗು ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ದಿಗೊಂಡು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಾಗಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಂದು ನಡೆಸುವ ಮೊದಲ ಬೇಸಾಯ ಇಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆಂದು ಆಚರಣೆ ಮಾಡದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೬: ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ವಿವರ	ರೈತರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ	ಒಟ್ಟು
ಅ) ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪	೬೦	೩೬	೧೭	೧	೧೪೮
ಆ) ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು	೯೧	೧೪೨	೯೩	೪೫	೨	೩೭೩
ಇ) ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರು	೧೦೨	೧೭೫	೯೯	೩೬	೩	೪೧೫
ಈ) ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೧೯೩	೩೧೭	೧೯೨	೮೧	೫	೭೮೮
ಉ) ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ						
- ಹೆಂಗಸರು	-	೬೦	೧೮	೨೫	೧	೯೩
- ಗಂಡಸರು	-	೮೮	೧೪	೧೫	೧	೧೧
- ಒಟ್ಟು	-	೧೪೮	೩೨	೪೦	೨	೨೧೦

ನೋಡಬಹುದು. ಊರ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಮೊದಲ ಬೇಸಾಯದ ದಿನ ಉಳುಮೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅಂದು ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ದವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೊಡೆದು ನಂತರದ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಹೊಲ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಈಗ ಮೊದಲ ಬೇಸಾಯದ ದಿನದಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಾಲು ಹೊಡೆದು ಬಂದರೆ ನಂತರ ಮಳೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೊಲದ ಕಡೆ ಹಾಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಊರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಊರ ಹಿರಿಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಸೊರಗುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸೊರಗಿ ಬರೀ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಡುವಂತಾಗಿರುವ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ನೋಟವನ್ನು ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೨ ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳು ಇಂದು ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ ದನಕರುಗಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಾಣಸಿಗದು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಳೆಯಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೆರೆಯೇ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಎರಡು ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಕೆರೆ ಗೋಡನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಪದ್ದತಿ ಇತ್ತು. ಈಗಲೂ ನೋಡಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊರ ಹಿರಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಪ್ರತಿಶತ ೩೫ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಬಿದಿರಿನ ಕಣಜಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಯ್ಲು ಆದ ನಂತರ ಹಾಕುವ ಬಣವೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಬಣವೆ ಹಾಕಿದರೆ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನೀರು ಮೆದೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೨: ಹಿರಿಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿದೆ ಹಾಗು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇಲ್ಲದೆ ಸೊರಗುತ್ತಿರುವ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬ

೪.೧.೩.೨ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಮಾನವನ ಶಾಂತಿಯುತ ಸಹ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ದೇಶ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಕುಸಿಯದಂತೆ, ಅಗತ್ಯ ಆದಾರ ಹಾಗು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಯೇ ಕೃಷಿ ವ್ವಯಸ್ಥೆಯ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕನನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಹಿತಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಆಹಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು, ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರ ಬಲವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೆಂದರೆ ಆಡಳಿತ, ಆರ್ಥಿಕ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರಿಗೆ, ಬ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಸುದ್ದಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ಅನ್ನುವುದು ಸಹ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಲ್ಲ ಅಂಶ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೭ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೧.೩.೩ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ದೇಶದ ರಾಜ್ಯದ ಹಳ್ಳಿಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕು, ಕಾರಣ ಕೃಷಿಯೇ ದೇಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು. ಕೃಷಿಯಿಂದಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗು ನೆಮ್ಮದಿಗಳು ನೆಲಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಇದೆ ನಾಡ ಕಛೇರಿ ೭ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಥವಾ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೭: ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಸೌಲಭ್ಯ	ಇದೆ / ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಸನಿಹ ಇದೆ
ನಾಡ ಕಛೇರಿ	ಇಲ್ಲ	೧೨ ಕಿ.ಮೀ.
ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರ	ಇಲ್ಲ	೧೨ ಕಿ.ಮೀ.
ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ	ಇಲ್ಲ	೨೪ ಕಿ.ಮೀ.
ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ	ಇಲ್ಲ	೨೪ ಕಿ.ಮೀ.
ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೇಂದ್ರ	ಇದೆ	--
ಸಮುದಾಯ ಕೇಂದ್ರ	ಇಲ್ಲ	೧೨ ಕಿ.ಮೀ.
ಗ್ರಾಮ ಕಛೇರಿ	ಇದೆ	--
ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕ ಕಛೇರಿ	ಇದೆ	--
ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆ	ಇಲ್ಲ	೭ ಕಿ.ಮೀ.
ಸಾಕ್ಷರತಾ ಕೇಂದ್ರ	ಇದೆ	--
ಗ್ರಂಥಾಲಯ	ಇಲ್ಲ	೭ ಕಿ.ಮೀ.
ಸಮುದಾಯ ಟಿ.ವಿ.	ಇಲ್ಲ	--
ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರ	ಇದೆ	--
ಬಸ್ಸು ಸೌಲಭ್ಯ	ಇದೆ	--
ರೈಲ್ವೆ ಸೌಲಭ್ಯ	ಇಲ್ಲ	೧೨ ಕಿ.ಮೀ.
ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ತಂತಿ ಕಛೇರಿ	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ಪಕ್ಕಾ ರಸ್ತೆ	ಇದೆ	--
ಸಂತೆಯ ಸ್ಥಳ	ಇಲ್ಲ	೭ ಕಿ.ಮೀ.
ಉಪಮಾರುಕಟ್ಟೆ	ಇಲ್ಲ	೨೪ ಕಿ.ಮೀ.
ಗೋಡೌನ್	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿ	ಇದೆ	--
ವೇರ್ ಹೌಸ್	ಇಲ್ಲ	೨೪ ಕಿ.ಮೀ.
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಇಲ್ಲ	೭ ಕಿ.ಮೀ.
ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ದೂರವಾಣಿ ಸೌಲಭ್ಯ	ಇದೆ	--
ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ , ಓಡಿ	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ	ಇದೆ	--
ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ	ಇದೆ	--
ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ	ಇದೆ	--
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ	ಇಲ್ಲ	೧ ಕಿ.ಮೀ.
ಎ.ಎನ್.ಎಂ. ಕೇಂದ್ರ	ಇದೆ	--
ಇತರೆ ವೈದ್ಯರು	ಇಲ್ಲ	೭ ಕಿ.ಮೀ.
ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಇದೆ	--
ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ	ಇಲ್ಲ	--
ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಇದೆ	--
ಕುಡಿಯುವ ನೀರು	ಇದೆ	--
ನಲ್ಲಿಯ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು	ಇದೆ	--
ಕಿರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು	ಇಲ್ಲ	--
ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ	ಇದೆ	--

ವಿಭಾಗ ೪.೧ ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಅಂತಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

೪.೨ ಉತ್ತಮ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸಬಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾಗು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಶಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ?

ಉತ್ತಮ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿತವಾಗಲು ಶಿಕ್ಷಣ, ತರಬೇತಿ, ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿಗೆ ದೂಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅವು ನಿರಂತರತೆಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಸಹ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರು ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

೪.೨.೧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೊಂದರಿಂದಲೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ೮.೭ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ (ಲಾಕ್‌ಹೀಡ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೧೯೮೦) ಎಂದು ಮೇಲೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದು ಎಂಬ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಸ್ಸು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಸ್ಸು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಿರಿಯ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೩) ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವೂ ಇದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತಿದ್ದಿ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ ಅನ್ನುವ ಅಂಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯ.

ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೊದಲು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಶಾಲೆ/ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೬೪. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದವರು ಹಾಗು ಇನ್ನೂ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರದವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ೫೧೪ ಜನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ೩.೫೦ ಜನ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ

ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೩: ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೮: ಹಳ್ಳಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿತ್ರ

ವಿವರ	ರೈತರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ	ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೆಲಸ	ಒಟ್ಟು
ಅ) ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ವಯಸ್ಸಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು	೨೦	೪೨	೨೨	೧೦	೦	೦	೯೪
ಆ) ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದವರು	೩೧	೯೨	೨೭	೩೫	೦	೧	೧೮೬
ಇ) ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೩೯	೭೯	೩೮	೧೪	೦	೧	೧೭೧
ಈ) ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೪೦	೬೦	೫೪	೧೨	೨	೦	೧೬೮
ಉ) ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೫೪	೪೦	೩೫	೧೦	೧	೩	೧೪೩
ಊ) ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೪	೩	೧೨	೦	೨	೧	೨೨
ಋ) ಪದವಿ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ	೫	೧	೨	೦	೦	೦	೮
ೠ) ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ	೦	೦	೨	೦	೦	೦	೨

ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟವರು. ಈ ೩೫೦ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪ ರಷ್ಟು ಜನ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಓದು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಪದವಿ ಓದಿದ್ದು ಪ್ರತಿಶತ ೧.೪ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಹಾಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೧೧ ರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಶತ ೮೯ರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾರೊ ? ಈ ಅಂಶಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಒಂದಂಶ ಅಂದರೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಬರಿಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಯಾರೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಓದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರಾಶಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಯ ಹಿರಿತಲೆಗಳೆ. ಇತ್ತೀಚಿನವರು ಓದಲು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರೂ ಮುಂದುವರೆಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಹಬಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಹಳ್ಳಿಗರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದರು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೯ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಹಾಲಿ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ, ಅವರು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಓದಿದರೆ ನಮ್ಮಂತೆ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳಾಗದೆ ಇರಬಹುದೇನೊ ಎಂಬ ಆಸೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಗುಂಪಿನ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ಓದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಓದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೦ ರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಓದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಳ್ಳಿಗರು ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿ ಉತ್ತಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸಲು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೯: ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕಾರಣ

ವಿವರ	ಕಾರಣ ಪ್ರಾದಾನ್ಯತೆಯ ಆದರಿಸಿ
ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು (i) ಗಂಡಸರು	I ದುಡಿಯುವವರಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯ ಬೇಕಾಯಿತು II ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿಸಲಿಲ್ಲ III ಊರಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ
(ii) ಹೆಂಗಸರು	I ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಡಿಸಲು, ಮನೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಡಿಸಿದರು II ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದೇಕೆ ಅಂತ ಬಿಡಿಸಿದರು III ಮೈ ನೆರದ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ
ಮಕ್ಕಳು ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕಾರಣ	I ನಾವು ಓದೆಂದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಓದುತ್ತಿಲ್ಲ II ಫೇಲಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಸಿದೆವು III ಹೊಲ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದೆವು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೦: ಒದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಒದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ		ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
ಅ) ನಮ್ಮೂರಿನ ಶಾಲೆಗಳ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ	(i) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ	೬೨.೪೨ (೯೩)
	(ii) ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ	೬೮.೪೫ (೧೦೨)
ಆ) ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ	(i) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ	೫೯.೭೩ (೮೯)
	(ii) ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ	೭೫.೮೪ (೧೧೩)
ಇ) ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ		೬೧.೭೪ (೯೨)
ಈ) ಶಾಲೆಗೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಾರಣ:	ಹೊಲದ ಕೆಲಸ	೨೬.೧೭ (೩೯)
	ಮನೆ ಕೆಲಸ	೧೦.೦೭ (೧೫)
	ಅನಾರೋಗ್ಯ	೨.೦೧ (೩)
ಉ) ಶಾಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಾವೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ		೪೦.೨೭ (೬೦)

ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂದು ಅವಲೋಕಿಸಿದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೧೦ ರಷ್ಟು ಹುಡುಗರು ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೩೮.೨ ರಷ್ಟು ಶಾಲೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಅತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಇರುವ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗರು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಸುಮಾರು ೭ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಸುಧಾರಣೆ ಕಳೆದ ೫-೬ ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚಿನದು ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೪೦ ರಿಂದ ಈಗ ಪ್ರತಿಶತ ೨೦ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ, ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾದವರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇದೆ. ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾಗುವವರ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಪ್ರತಿಶತ ೪೮ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ, ಶಾಲೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಚುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲ್ಲೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಊರ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಿಂತಕರ ಗುಂಪೊಂದರೊಡನೆ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆರದಿಟ್ಟವು.

ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಅಂಶಗಳು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗು ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಇನ್ನೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಊರ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ ಫೇಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರದೇ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೌದು ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಂದ ಬಂದರೆ, ಅಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಶಾಲೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದರು ಈ ಊರಿನ ಮಾಜಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಓದಿನ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರು. ಹಿಂದೆ ಕೆಲವು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾದವರೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಶಾಲಾ ನಂತರವೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಓದಿದವರನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದೂರಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಬರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ದೇಶದ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ನಗರಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅಥವಾ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಅದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಒಂದರಲ್ಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕೇನು ?. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸುಮಾರು ೧೦-೧೨ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಪಾಲಕರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಗರದ ರಂಗುರಂಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಹಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಳಾಗಬೇಕು. ಆಕಸ್ಮಿಕ ಹಾಳಾಗದೆ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗ ಹೊರಟರೆ ಅದೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಸ್ವಂತ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಸಾಕಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ದುಬಾರಿ (ಸರಕಾರಿ) ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲು ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರವೊಂದರಲ್ಲೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಾಲೇಜು ತೆರೆಯುವ ಬದಲು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ತೆರೆದು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಿ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ನಗರದಲ್ಲೆ ಇರಬೇಕೆ ? ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಮೆಡಿಕಲ್, ಕೃಷಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಸತಿ ನಿಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಗರದ ಬದಲಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಕಾರಣ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಗರದವರಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಗರು, ಹಳ್ಳಿ ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿಕರ ಕುರಿತಾದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಇದೂ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಏಕೆ ? ಎಂಬುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ಗುಂಪು ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಓದಿದವರು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಎ.ಎನ್.ಎಮ್. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶುಶ್ರೂಷಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಆಯಾನೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಭದ್ರಾವತಿಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೆ ನೀವು ಇರಬಾರದೇಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕಾರಣ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ. ಅವರುಗಳು ಹೇಳಿದ ಕಾರಣ ಇವೆರಡೇ ಆದರೂ, ಅವರೊಡನೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರುಗಳಿಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳು ಈ ನಗರ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿ ಹೋಗಿರುವುದೂ ಸಹ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರಲು ಈ ನೌಕರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಊರ ಹಿತ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಇಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಆಗುವುದಾದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೇನು ? ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಓದುವುದಿಲ್ಲವೇನು ? ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದವರೂ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವ ಈ ಹಳ್ಳಿಗೇಕೆ ಬರಬಾರದು ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ನಿಮಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದರು ಹಳ್ಳಿಗರು. ನೌಕರರಿಗೆ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಹಳ್ಳಿಗರು, ಎಲ್ಲಾ ನೌಕರರು ಇಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು, ವೈದ್ಯರುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟುವಾಗಲೇ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆಗ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಳ್ಳಿಯವರೇ ಓದಿದಾಕ್ಷಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರಲು ಇಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ನ್ಯೂನ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಹೊಲದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಲು ಬೇಸಿಗೆ ಬದಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಇರುವ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ರಜೆ ಕೊಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಯಿತು. ಹ್ಯಾಗೂ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತೊರೆಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಬರಲಾಗದು. ಜಮೀನು ಇರುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಆಗ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆಯೆ ?

ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಓದಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ. ಪ್ರತಿಶತ ೯೬ ರಷ್ಟು ಓದುಗರು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಳಗೆ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಷಿಗೆ ಅಥವಾ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸುವವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದು ಇವರ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೇ ? ಅಥವಾ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಈ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆಯೇ ? ಎಂಬೀ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ೧೨೦ ಜನ ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಷಿ, ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಓದಿದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಏನೂ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಾವೇ ಓದದೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಕೃಷಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟವರೇ ಹೆಚ್ಚು (೭೫%). ಆದರೆ ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಲಾಕ್‌ಹೀಡ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (೧೯೮೦) ೩೭ ದೇಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕಿಂತ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವರು ೪ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವೊಂದರಿಂದಲೇ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ೮.೭ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜ್ಞಾನ ದೊರೆತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರ ಒಮ್ಮತದ ಸಹಮತ ಕಂಡು ಬಂತು. ಕೃಷಿ ವಿಷಯ ಬೋಧಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನವರು (೮೧.೬೭) ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಕೃಷಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡ ಬಹುದಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತಟಸ್ಥವಾಗಿದ್ದವರೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೧: ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ, ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)		
	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಹೇಳಲಾಗದು
೧. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯವರೆಗೆ ಓದಿದ ನಾವು ಹಾಗು ಓದದವರು ಮಾಡಿದ ಕೃಷಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಗುರುತರ ಬದಲಾವಣೆ	೨೦.೮೩ (೨೫)	೭೫.೦೦ (೯೦)	೪.೧೭ (೫)
೨. ಓದಿದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿದೆ	೧೦೦.೦೦ (೧೨೦)	--	--
೩. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಹಂತದವರೆಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ	೮೧.೬೭ (೯೮)	೧೮.೩೩ (೨೨)	--
೪. ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನೆ ಕೃಷಿ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು	೧೬.೬೭ (೨೦)	೧೨.೫೦ (೧೫)	೭೦.೮೩ (೮೫)

ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ೧ ರಿಂದ ೧೦ನೇ ತರಗತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೨೦ ರಷ್ಟು ಇದೆ ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ೫ ರಿಂದ ೧೫ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಗಳ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ, ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಕೃಷಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶೇಕಡಾ ಲೆಕ್ಕಮಾಡುವಾಗ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯಾದ ಬಡ್ಡಿಯ ಲೆಕ್ಕದ ಜೊತೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳ ಶೇಕಡಾ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ವಿಷಯ ಬೆರಸಬೇಕು. ಈ ಅಂಶಗಳು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗ ಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಇದು ಕಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ . ಬದಲಿಗೆ ಇದು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಬಹುದು. ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ, ಜೀವನ ಸುಲಲಿತ ಎಂದು ಅರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರುಗಳ ನಂತರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೋಷಣೆ ನಮಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗಮನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋಸಾರಿ ಕಣ್ಣಿನ ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಓದು ಕುಂಠಿತವಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಾವೇ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಕರೆಸಿ ತಿಳಿಹೇಳಿದ್ದು ಇದೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಯಿನಿಯವರು. ಶಾಲೆ ಬಿಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ೧೦ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾದರೆ ಓದು ಬಿಡುವುದು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈಗಿನ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ, ಇದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರಾ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬಹುಮತ, ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಂತಿದ್ದರೂ, ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಓದುವಾಗ ಈ ರೀತಿ

ಪಠ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಸಲಹೆಗಳೆಂದರೆ ಹೀಗೆ ಕೃಷಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಹಂಚದೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಹಾಗು ಮನೆಗೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಅಗತ್ಯ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಇದ್ದವರನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ಬೋಧನೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಊರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಬೇಸಿಗೆ ಬದಲು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಹಿರಿಯ, ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ, ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳು. ೧ ರಿಂದ ೪ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯ ಬಿಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತಿಶತ ೨೦ ರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಫೇಲ್ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಲೆಕ್ಕಹತ್ತುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಾನು ದಾಖಲಿಸಿದ ಅಂಶ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಷಯಗಳ ಬೋಧನೆಯ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸಾಲದು, ಪಠ್ಯ ಸುಧಾರಿಸ ಬೇಕು, ಪಾಠ ಹೇಳುವವರೂ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಇನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಬೇಕಿದೆ.

೪.೨.೨. ತರಬೇತಿ

ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಾಗು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಅಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವೇನೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಯಾವುದೇ

ತರಬೇತಿಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಊರಿನ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭದ್ರಾವತಿ ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಕೆರೆ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತರಬೇತಿ ಕೊಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿಯ ಮೀನು ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಮೀನು ಸಾಕಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ತರಬೇತಿಗಳು ಈ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ದೊರಕಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ತರಬೇತಿಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಕೆರೆ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ವಿಸ್ತರಣಾ ವಿಭಾಗ. ಇವುಗಳಾವೂ ಇನ್ನೂ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಸೇವಕರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರಿನ ರೈತರು ಬಳಸುವ ತಳಿ ಹಾಗು ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗು ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಜಮೀನುಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬ ರೈತನೂ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿರುವ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕೊರತೆ ಗಣನೀಯ.

೪.೨.೩. ಆರೋಗ್ಯ

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆಯಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ಜನರು ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇರುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಪರಿಸರದ ಜೊತೆಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎ.ಎನ್.ಎಂ. ಘಟಕ ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾನವ ದಿನಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆಗೂ ೭ ರಿಂದ ೧೬ ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ದಿನದ ಕೂಲಿ/ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದರೂ

ದೊಡ್ಡವರು ಕೆಲಸ ಬಿಡಬೇಕು. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದರೂ ದೊಡ್ಡವರು ಕೆಲಸ ಬಿಡಬೇಕು. ದೊಡ್ಡವರಿಗೇ ಆದಾಗಂತೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ದಿನದ ಕೂಲಿ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ. ಜೊತೆಗೆ ಬಸ್ಸು ಖರ್ಚು ಹಾಗು ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ತುಂಬಾ ಹೊರೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೨). ಇದು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಹಾಗು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದೇ ಇದರೂ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇರುವುದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ರೈತರಾಗಿದ್ದು, ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಣ್ಣ ಆದಾಯದಿಂದ ಸಣ್ಣ ಖರ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣ ಸಣ್ಣ ರೋಗ ಅಂತಲ್ಲ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರೋಗಗಳನ್ನು ಇವರು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಉಪಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯ ಶಾಲೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮುಖಂಡರುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಲೆಯಿರುವುದು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆಯ ಕ್ಷಮತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಪಶುವೈದ್ಯ ಶಾಲೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವವಹಿಸಿದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಯಾಕೆ ನೀವು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ ? ಪಶು ವೈದ್ಯಶಾಲೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿವೆ. ಎರಡನ್ನೂ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆವು, ಆದರೆ ಮೊದಲು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದು ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆಯನ್ನು. ದನಕರುಗಳನ್ನು ಪಶುವೈದ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಸಮಸ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ, ಗಾಡಿ ಕಟ್ಟ ಬೇಕು, ಎತ್ತಿ ಇಳಿಸಲು ಜನ ಬೇಕು,. ಹೋದಾಗ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದರೆ ತೀರಿತು, ವೆಚ್ಚ ಗಗನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೨: ವಿವಿಧ ವರ್ಗದ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗು ಪ್ರಯಾಣದ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ

ವಿವರ	ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ವೆಚ್ಚ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ	
	ಆರೋಗ್ಯ	ಪ್ರಯಾಣ
ರೈತರು	೨೯೦೫.೮೮	೨೬೮೫.೨೯
ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	೧೬೯೬.೬೭	೧೨೨೪.೦೦
ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು	೩೩೫೨.೭೮	೩೫೦೨.೭೮
ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	೨೧೬೨.೧೬	೩೯೯.೨೪
ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ	೩೦೦೦.೦೦	೨೫೦೦.೦೦
ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೆಲಸ	೨೦೦೦.೦೦	೨೫೦೦.೦೦

ಮನಸ್ಸುರಾದರೆ ಬಸ್ಸಿವೆ, ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಬರಬಹುದು. ಇವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವೈದ್ಯರಿಲ್ಲ, ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಅನಿಸಿಕೆ.

೪.೨.೪. ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ:

ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೂಲ ಎನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಗೂ ಇದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೂರವಾಣಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ನಂಜುಂಡಪ್ಪನವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬೀಜದ ಭತ್ತ ತರುತ್ತೇನೆ. ತರಲು ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅಂದು ವಿತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ವಾಪಾಸ್ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ನಂತರ ಪುನ: ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಲಗಿದೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಖಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅಂತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೩ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಊರಿಗೆ ಒಂದೇ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಛೇರಿಗೆ, ಅದು ಸಹ ನಿಗದಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತರಿಸದಿರಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಪತ್ರಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ಓದಲು ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದೂ ತರಿಸದವರು. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಶತ ೮.೦೫ ರಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತರಿಸಲು ಇಚ್ಚೆ ಇದೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬಂದರೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಬಹುದು. ದೂರದರ್ಶನ ನೋಡಬೇಕು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ, ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಕೂಲಿಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶನವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದುಡಿದರೂ ಇಷ್ಟೆ ಬಿಡಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಹೊಡಿಯುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಟಿ.ವಿ. ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೩: ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲದ ವಿವರ

ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ	ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ ಹೊಂದಿರುವವರ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)						
	ರೈತರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು	ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು	ಕೃಷಿಕ ರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ	ಕೃಷಿ ಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ	ಒಟ್ಟು
೧. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ತರಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ	೦	೦	೦	೦	೦	೦	೦
೨. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಪತ್ರಿಕೆ (ಮಾಸಿಕ, ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ) ತರಿಸುವವರ ಕುಟುಂಬಗಳು	೫.೮೮ (೨)	೦	೨.೧೫ (೨)	೦	೦	೧೦೦.೦೦ (೧)	೩.೩೬ (೫)
೩. ಕೇವಲ ರೇಡಿಯೊ ಹೊಂದಿರುವವರು	೧೭.೬೫ (೬)	೮.೩೩ (೫)	೨೨.೨೨ (೮)	೧೧.೭೬ (೨)	(೦)	(೦)	೧೪.೦೯ (೨೧)
೪. ದೂರದರ್ಶನ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೯.೪೧ (೧೦)	೧೧.೬೭ (೭)	೩೬.೧೧ (೧೩)	೦ (೦)	೧೦೦.೦೦ (೧)	೧೦೦.೦೦ (೧)	೨೧.೪೮ (೩೨)
೫. ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಕುಟುಂಬ ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦ (೦)	೦ (೦)	೧೩.೮೯ (೫)	೦ (೦)	(೦)	(೦)	೩.೩೬ (೫)

ಬಿಸಿಲು ಮಳೆ ಅನ್ನದೆ ದುಡಿವ ನಮಗೆ ಟಿ.ವಿ. ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲ್ಲ ನೋಡಿ ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂತು. ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವ ೫ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೂರವಾಣಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ದೂರದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ದೂರವಾಣಿ ಬಳಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಹ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆರಡೂ ಕೃಷಿಕ/ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ದುಡಿಮೆಗೆ ಟಿ.ವಿ. ಇಡಲಾಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಡಲು ಬಿಡದು. ಪ್ರತಿಶತ ೨೩.೫೨ ರಷ್ಟು ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೨೭.೭೮ ರಷ್ಟು ದೂರವಾಣಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದು ದುಬಾರಿ ನಾವು ಬಳಸಲಿ ಬಿಡಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಬರುತ್ತೆ, ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ನಾವು ಬಳಸಿದರೆ, ಬಳಸಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಣ ಕಟ್ಟುವಂತಾದರೆ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದು ಇವರುಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಳ್ಳಿ ತಲುಪಬೇಕು. ದೂರ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೪.೨.೫ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ

ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೧೫ ಬಸ್ಸುಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ನಗರ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಾಗರ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ಆಯನೂರು, ಹಾರ್ನಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಕೇವಲ ೧೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಹಾರ್ನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಸ್ಸು ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಸಂತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

೪.೨.೬ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಛೇರಿ ಇದೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು (ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ಊರ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ

ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕೆರೆ ಹಾಗು ಬಾವಿ ನೀರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ (ಛಾಯ ಚಿತ್ರ ೪೩). ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆಗಳು ಸುಧಾರಿಸ ಬೇಕಿದೆ. ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮಾಹಿತಿ ತರಬೇತಿ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಇತರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಘ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳಸುತ್ತಿದೆ. ಯುವಕ ಸಂಘ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಸುವಂತಹ ಸಂಘಗಳ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊರತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾಡು ಹರಟೆ ಹಾಗು ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

೪.೨.೭ ದುಶ್ಚಟಗಳು

ಕುಡಿತ, ಜೂಜು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಬಳಕೆ, ಗುಟ್ಕಾ ಇವುಗಳು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ವಿನಾಶದಂಚಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಹುಗಳು. ಇಂತಹ ದುಶ್ಚಟಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಹ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ತಾವರೆ ಕೊಪ್ಪ ಎರಡೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಾರಾಯಿ ಅಂಗಡಿ ಇದೆ. ತಾವರೆ ಕೊಪ್ಪದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೪ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರಾಯಿ ಸೇವಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರದು ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನ, ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಎಂಬುದು ಸರಾಯಿ ಅಂಗಡಿ ಮಾಲಿಕ ಭಾಷಾಸಾಬ್‌ರ ಅಭಿಮತ. ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗಿರುವ ಚಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣ ಕಂಡುಬಂದದ್ದು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲೆ. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹಲವಾರು ಜನರು ಸಂಜೆ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ನಾನೇ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಚಟಗಳ

ಅಸ್ವಚ್ಛ ಬೀದಿಗಳು

ಸಾಧಾರಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಬೀದಿಗಳು

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೪: ಅಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಸಾಧಾರಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಬೀದಿಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೪: ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಾಯಿ ಮಾರಾಟ ವಿವರ

ವಿವರ	ಮಾರಾಟ ದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ಯಾಕೆಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
೧. ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಾಯಿ ಮಾರಾಟ	೨೦೦
೨. ಸಂತೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ	೨೫೦
೩. ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ	೫೦೦
೪. ಮಾರಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ	೭೦೦
೫. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ	೧೫೦
೬. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ	೨-೩
೭. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಅಂದರೆ ಸೇವಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ	೨
೮. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸೇವಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದರೆ	೫

ಬಗ್ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಸುಮಾರು ೫-೬ ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಗುಟ್ಕಾ ಚಟ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಗುಟ್ಕಾ ಹಾಗೂ ತಂಬಾಕು ಮಾರಾಟ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೫ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಸಾರಾಯಿ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಅನಧಿಕೃತ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ ಮಾರಾಟ ಸಹ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೨೫ ರಿಂದ ೩೦ ಬಾಟಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಶ್ಚಟಗಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಹಿವಾಟು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರಕ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಂತ ಒಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ. ಈಗಾಗಲೇ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಕೂಲಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಗೂಲಿ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿಗೆ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೂ ಕೂಲಿ ಹಣದ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಪಾಕೆಟ್ ಸರಾಯಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೂಲಿಯವರ ಬೇಡಿಕೆ. ಇದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಪಾಕೆಟ್ ತಾನೆ ಕೊಡಿಸ್ತೀನಿ ಬಾ ಮಹರಾಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಲಾಭದಾಯಕ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುಡಿಯದವರು ಹ್ಯಾಗೂ ಬಿಟ್ಟಿ ಸಿಗುತ್ತಲ್ಲ ನಾವೂ ಕುಡಿದರಾಯಿತು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಜಾಸ್ತಿ. ಇಂತಹ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತವು. ಇದರಿಂದ ಬರೀ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ನಷ್ಟವೆಂದು ಬಗೆದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯೊಡ್ಡುವ ಕ್ರಮ. ಅರಿಯದೆ ರೈತರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಡಿತದಿಂದ ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಲಿ ಲಭ್ಯತೆಗೂ ಅಡಚಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೫: ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಕಾ ಹಾಗೂ ತಂಬಾಕು ವ್ಯಾಪಾರ ವಿವರ

ವಿವರ	ಪ್ರಮಾಣ
೧. ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಗುಟ್ಕಾ ಪಾಕೆಟ್ ಗಳ ಪ್ರಮಾಣ	೧೦೦೦ ಪ್ಯಾಕೆಟ್
೨. ಗುಟ್ಕಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಳಕೆ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ	೨-೩ ಪ್ಯಾಕೆಟ್
೩. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸುವವ ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಗುಟ್ಕಾ ಬಳಸುವ ಪ್ರಮಾಣ	೬ ಪ್ಯಾಕೆಟ್
೪. ವಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಬೀಡಿ ಪ್ರಮಾಣ	೮ ಸಾವಿರ
೫. ವಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಅಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ	೨೦ ಕೆ.ಜಿ.
೬. ವಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಎಲೆ ಪ್ರಮಾಣ	೧೦ ಸಾವಿರ
೭. ವಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ತಂಬಾಕು ಪ್ರಮಾಣ	೩ ಕೆ.ಜಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನ ಕುಟುಂಬ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಮೀನು ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಅತಿಯಾದ ಕುಡಿತದಿಂದಾಗಿ ಈತನ ಕುಟುಂಬ ಕೂಲಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂ ತಹ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಈ ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವವರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕುಡಿತದಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಕೂಲಿಗಳಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಗುಟ್ಕಾದಿಂದ ಹಾನಿಯಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಇನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಲಿ ಗುಟ್ಕಾ ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಮಾಣ ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಪರಿಣಾಮ ಎದುರಿಸುವ ದಿನಗಳು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಗುಟ್ಕಾ ಸೇವಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೯೦ ರಷ್ಟು ಯುವಕರೇ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಇದು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಮಾರಕ. ಮುಂದಿನ ಕೃಷಿಕರು ಇವರು, ಈ ಗುಟ್ಕಾ ರೋಗ ಪೀಡಿತರು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಆದಾಯದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಅತಿಯಾಗಿ ಔಷಧಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಸುರಿಯುವವನಿಗೆ ಹಾಲಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆದಾಯ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಂಗಪ್ಪನವರ ಸಂಸಾರ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಪೀಡಿತರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ೩ ಜನ ದುಡಿಯದೇ ಔಷಧಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವವರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಮುಂದು ವರೆಯಲಾರರು ಕಾರಣ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಓಡಾಡುವ ವೆಚ್ಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಮಿರುತ್ತಿದೆ.

ಸಾರಾಯಿಯಂತೆ ಗುಟ್ಕಾ ಪಾಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಕೂಲಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸರಾಯಿಗಿಂತ ಹಾನಿಕಾರಕ. ಸರಾಯಿ ಯಾದರೆ ಕುಡಿಯದವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಟ್ಕಾ ಬಿಟ್ಟಿ (ಅವರ ಪ್ರಕಾರ) ಸಿಕ್ಕಾಗ ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅಷ್ಟು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂತು.

ಇವುಗಳನೆಲ್ಲ ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲ ನಿಜಕ್ಕೂ ಈ ದುಶ್ಚಟಗಳು ಆದಾಯದ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಕಬಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಆದಾಯದ ಎಷ್ಟು ಪಾಲು ಈ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ದುಶ್ಚಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಂತ ೧೭ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೬ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ತಿಂಗಳ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿಶತ ೨೩೦.೪೦ ರಷ್ಟು ಚಟಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಕೂಲಿಯವರಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಇವರುಗಳು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಾಸರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೫.೬೦ ರಷ್ಟು ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ಕುಟುಂಬದ ದುಶ್ಚಟದ ವೆಚ್ಚ ಮೊದಲೇ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ ಪಡುವಂತಿರುವ ಇವರ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಚಟಗಳಿಗೇ ಕಳೆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಕಸಿದು ತಿಂದು ಇವರು ಬದುಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ, ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೪.೩ ಲಭ್ಯ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತಿದೆ

ಲಭ್ಯ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಳಕೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪.೩.೧ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ - ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಇತರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲದೇ, ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗು ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದವನಾದರೂ ಸಹ, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು-ಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೬ : ಆದಾಯದ ಎಷ್ಟು ಪಾಲು ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ವೃತ್ತಿ	ದುಶ್ಚಟ	ತಿಂಗಳ ಖರ್ಚು (ರೂ)	ತಿಂಗಳ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ (ರೂ)	ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿಶತ ಎಷ್ಟು ದುಶ್ಚಟ ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ (%)
೧. ಕೂಲಿ	ಬೀಡಿ	೫೦	೩೮೮.೮೯	೧೨.೮೬
೨. ಕೂಲಿ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಕುಡಿಯುವುದು, ಬೀಡಿ ಮತ್ತು ಇಸ್ಪೆಟ್	೪೬೫	೫೦೦.೦೦	೯೩.೦೦
೩. ಕೂಲಿ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಕುಡಿತ ಮತ್ತು ಬೀಡಿ	೬೦೦	೩೬೬.೬೭	೧೬೩.೬೪
೪. ಕೂಲಿ	ಕುಡಿತ	೫೦	೫೨೦.೮೩	೯.೬೦
೫. ಕೂಲಿ	ಬೀಡಿ	೧೦೦	೬೨೫.೦೦	೧೬.೦೦
೬. ಕೂಲಿ	ಕುಡಿತ ಮತ್ತು ಬೀಡಿ	೧೫೦	೪೩೩.೩೩	೩೪.೬೨
೭. ಕೂಲಿ	ಬೀಡಿ	೩೦	೬೨೫.೦೦	೪.೮೦
೮. ಕೂಲಿ	ಕುಡಿತ, ಬೀಡಿ	೧೦೦	೪೬೮.೭೫	೨೧.೪೭
೯. ಕೂಲಿ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ತಂಬಾಕು	೬೦	೬೨೫.೦೦	೯.೬೦
೧೦. ಕೃಷಿಕನಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿಮಾಡುವವ	ಗುಟ್ಕಾ	೯೦	೩೦೦.೦೦	೩೦.೦೦
೧೧. - "-	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಕುಡಿತ ಗುಟ್ಕಾ	೬೪೦	೨೭೭.೭೮	೨೩೦.೪೦
೧೨. -"-	ಬೀಡಿ	೪೦೦	೩೦೦.೦೦	೧೩೩.೩೩
೧೩. - "-	ಬೀಡಿ	೧೫೦	೩೬೬.೬೭	೪೦.೯೧
೧೪. - "-	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ	೯೦	೩೩೩.೩೩	೨೭.೦೦
೧೫. ಕೃಷಿಕ	ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಗುಟ್ಕಾ	೧೨೫	೫೦೦.೦೦	೨೫.೦೦
೧೬. ಕೃಷಿಕನಾಗಿ ಇತರೆ ಕೆಲಸ	ಕುಡಿತ, ಗುಟ್ಕಾ	೨೫೦	೭೬೩.೮೯	೩೨.೭೩
೧೭. ಕೃಷಿಕನಾಗಿ ಇತರೆ ಕೆಲಸ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಜರದಾ ಗುಟ್ಕಾ	೪೫೦	೯೩೭.೫೦	೪೮.೦೦
ಸರಾಸರಿ		೨೨೩.೫೩	೪೯೦.೧೬	೪೫.೬೦

೪.೩.೧.೧ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶ

ಕೇವಲ ಕೃಷಿಯ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೧೧.೪೧ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯೊಂದೇ ಜೀವನಾದಾರ ವೃತ್ತಿ. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶತ ೧೦.೨೮ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೂಲಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ೪೯.೩೮ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಲಿ ಆದಾಯ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ದರು, ಓದುವವರು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರು, ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವವರು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೭ ರಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಆದಾಯ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು ಹಾಗು ಕೂಲಿಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಒಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಅವಲಂಬಿತ ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಗಂಡಸರು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೫೫.೫೬ ರಷ್ಟು . ಕೂಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೮ ರಲ್ಲಿರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಶತ ೮೨.೨೫ ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ೮ ತಿಂಗಳು ಕೂಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (೧೯೯೯) ಯವರ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕನ ದುಡಿಮೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ದಿನಗಳಿಗೆ (೨೫೦ ದಿನ) ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಅಂತ ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಉಳಿದ ದಿನಗಳ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾನವಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ವಿವರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೪ ತಿಂಗಳು ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳಿರದಿದ್ದರಿಂದ ೮ ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಎಂದು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ೧೧೫ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಕೊಂದು ದಿನದಂತೆ ೫೨ ದಿನ ಮನೆ ಕೆಲಸ ವಾರಕ್ಕೆ ½ ದಿನದಂತೆ ೨೬ ದಿನ ಸಂತೆ ಹಾಗು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೆಲಸ, ಸಂಬಂಧಿಕರ ಭೇಟಿ ೭ ದಿನ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ ಜಾತ್ರೆ, ೧೫

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೭: ಕೂಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಕುಟುಂಬಗಳು	--	--	೧೭
ಒಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಅವಲಂಬಿತರು	೩೬	೪೫	೮೧
ಒಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	೧೫	೨೫	೪೦
ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೪೧೫	೩೭೩	೭೮೮
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿ ಕೂಲಿ ಆದಾಯ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವರು (ಪ್ರತಿಶತ)	೮.೬೭	೧೨.೦೬	೧೦.೨೮
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರು (ಪ್ರತಿ ಶತ)	೩.೬೧	೬.೭೦	೫.೦೮

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೮: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ ಒಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳೂ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ	೯೪.೧೧ (೧೬)
೨. ವರ್ಷದ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ	೧೧.೭೬ (೨)
೩. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ	೭೦.೫೯ (೧೨)
೪. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ	೧೧.೭೬ (೨)
೫. ಹಂಗಾಮಿನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?	
ನಾಟಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ೮ ಗಂಟೆ	೪೧.೧೮ (೭)
೧೦ ಗಂಟೆ	೪೧.೧೮ (೭)
೧೨ ಗಂಟೆ	೧೭.೬೫ (೩)
ಕೊಯ್ಲು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಒಕ್ಕಲು ೮ ಗಂಟೆ	೫.೮೮ (೧)
೧೦ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೨)
೧೨ ಗಂಟೆ	೪೧.೧೮ (೭)
>೧೨ ಗಂಟೆ	೪೧.೧೮ (೭)
ಇತರೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದಾಗ ೮ ಗಂಟೆ	೮೮.೨೪ (೧೫)
೧೦ ಗಂಟೆ	೫.೮೮ (೧)
೧೨ ಗಂಟೆ	೫.೮೮
ವಲಸೆ ಹೋದಾಗ ೮ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೨)
೧೦ ಗಂಟೆ	೫೮.೮೨ (೧೦)
೧೨ ಗಂಟೆ	೨೯.೪೧ (೫)

೧	೨
ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೂಲಿ ಹೋದಾಗ ೮ ಗಂಟೆ	೧೦೦.೦೦ (೧೭)
೧೦ ಗಂಟೆ	--
೧೨ ಗಂಟೆ	--
೬. ಮಹಿಳೆಯರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅವದಿ	
ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೮೮.೨೪ (೧೫)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೨)
ಕೂಲಿ ಹೋಗದ ದಿನಗಳ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೨)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೨೯.೪೧ (೫)
೬-೮ ಗಂಟೆ	೫೮.೮೨ (೧೦)
೭. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿ ಸಿಗುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳು	
ನಾಟಿ	೫.೮೮ (೧)
ಕಳೆ	೦.೦೦ (೦)
ಕೊಯ್ಲು	
ಒಕ್ಕಲು	೯೪.೧೨ (೧೬)
೮. ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸದ ನಂತರ ಗಂಡಸರು ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ	೮೮.೨೪ (೧೫)

ದಿನ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ೧೫ ದಿನ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲವೂ ವರ್ಷವಿಡೀ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನದಂತೆ ೫೨ ದಿನ ಮನೆಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಆದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೫೨ ದಿನ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಅವಧಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮನೆ ಭೇಟಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವುದೂ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಶತ ೯೪.೧೧ ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯದೆ ಇರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ೪೦ ಜನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಾಗು ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಂತೆ ಖಾಲಿ ಇರುವ ದಿನಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೯೯೦ ಮಾನವ ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ನಾನು ವೈಯಕ್ತಿವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೪.೩.೧.೨ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಂಶಗಳು

ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಸಿಗದಿರುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕನಿಷ್ಟ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಸಾಲ ಮಾಡಿಯೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳೂ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವಂತಾದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದು ಸರ್ವರ ಅಭಿಮತ. ಗಂಡಾಳುಗಳು ಕೂಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ನಂತರ ತಮ್ಮದೇ ಚಟ ಇರುವ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ವೇಳೆ ಕಳೆಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಹರಟುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುವುದು ಕೇವಲ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಮಾತ್ರ. ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿಯೇ ನೆಮ್ಮದಿ ಹೋಗಿರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಮಾತು. ಹೆಂಗಸರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸವಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಯಾವ ಗಂಡಸರು ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸುವುದಾಗಲಿ, ಹೌದು ನಾವು ಸಹಕರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದಾಗಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರೂ ಸಹ ಇದು ನಾವು ಮಾಡೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಬೇಕಲ್ಲ ಅಂದವರೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಅತಿಯಾಗಿ ಸುಸ್ತಾದಾಗ, ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲಪ್ಪ ಅನಿಸುವುದು ಉಂಟು. ಆಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಯ್ದು ನೆರವು ಕೋರುವುದಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು

ತೊಂದರೆಯಾಗದು ಎಂಬುದು ಹೆಂಗಸರ ಅನಿಸಿಕೆ. ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಊಟ ಇಲ್ಲದ ದಿನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಊಟ ಹೊಂದಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಮತ.

೪.೩.೧.೩ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಧ್ಯಯನ

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುಟುಂಬ ಒಂದರ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರ ಕುಟುಂಬ ಪುಟ್ಟದು. ನಾಲ್ಕು ಜನರಿರುವ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳು ಮಾತ್ರ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನಿಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಲಕ್ವ ಹೊಡೆದಿದೆ. ಅವರ ಕೆಲಸ ಅವರೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರಾದರೂ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಹಾಗು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಮಗಳು ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಮಗಳು ರೇಣುಕಮ್ಮ ೭ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರೇಣುಕಮ್ಮ ಓದುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಓದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಇರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಎರಡೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನ ಮೇಲಿದೆ. ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಒಂದು ಕೂಲಿ ಇರುವ ದಿನ, ಕೂಲಿ ಇರದೇ ಇರುವ ದಿನ.

೪.೩.೧.೩.೧ ಕೂಲಿ ಇರುವ ದಿನ

ಇವರ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೫ ಗಂಟೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ, ಸರಿಸುಮಾರು ೯ಕ್ಕೆ ಕೂಲಿ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಕಾರಣ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ ಹಾಗು ರೇಣುಕಮ್ಮನಿಗೆ ಊಟ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಊರ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚು ಬಯಲಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವೇ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಮನೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ೬

ಗಂಟೆಯಾಗಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಆದರೆ ನಾಟಿ ಕೊಯ್ಲು, ಒಕ್ಕಲು ಇದ್ದಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೭ ಗಂಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕೂಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಗಳಿಸಬಹುದೆಂದು ಬೇಗ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಚತೆ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೇನಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ೫-೬ ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಚತೆಗೆ ತೊಡಗಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಚ್ಚತೆ ಮುಗಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಆಡುಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದರೆ ಸರಿಸುಮಾರು ೮ ಗಂಟೆಗೆ ಅಡಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರುವ ಕೆಲಸ ರೇಣುಕಮ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರೆಂದರೆ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

೪.೩.೧.೩.೨ ಕೂಲಿ ಇರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಏಳೋಣ ಅಂದರಾಗದು. ಕಾರಣ ಲೇಟಾದರೆ ಶೌಚ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ತೊಂದರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಇಂತಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಡುಗೆ ೧೦ ಗಂಟೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಚತೆ, ಬಟ್ಟೆ ಸ್ವಚ್ಚ ಮಾಡುವುದು, ಸೌದೆ ತರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಚತೆಗೂ ಆದ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿ ೨೨೦ ದಿನಗಳು. ಆದರೆ ಈ ೨೨೦ ದಿನಗಳೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಮನೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ವಾರಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಏರು ಪೇರಿನಿಂದಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ೪-೫ ದಿನ ಕೆಲಸ ಬಿಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇಬ್ಬರಿಂದ ೪೪೦ ದಿನಗಳ ಕೂಲಿಯಾದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳು ವಾರದ ಮನೆಗೆಲಸ ಸಂತೆ ಸೇರಿ ೩೨ ದಿನಗಳು. ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ತಪ್ಪಿಸುವ ದಿನಗಳು ೫, ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ದಿನ ಬಿಡುವ ದಿನಗಳು ೮, ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೫ ಮಾನವ ದಿನಗಳು ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕೂಲಿ ಸಿಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಲಿ ಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಹಾಗೆ ದುಡಿದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದ ದಿನಗಳೂ ಜೀವನ ಮಾಡಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಒಬ್ಬರ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಜೀವನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಬ್ಬರು ಕೂಲಿಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ದಿನ ಕೂಲಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಗು ಸಣ್ಣದಿದ್ದಾಗ ಸಹ ಇಬ್ಬರು ದುಡಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಮಗುವಿದ್ದಾಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲಸ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಆಗ ಒಬ್ಬರು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲ ಮಾಡಿದರೆ, ಇದು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

೪.೩.೨ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು

ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬರುವ ವರಮಾನ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಕಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ ೪೦.೨೭ ಇರುವುದು. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಎರಡು ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದ್ವಿಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿವು. ಇವರುಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರುವ ಜೀವನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

೪.೩.೨.೧ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶತ ೪೦.೨೩ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೯ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗು ವೃದ್ಯಾಪ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಗುಂಪಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶತ ೪೨.೬೦ ರಷ್ಟು ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಶಕ್ತರಾದ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಶತ ೯೩.೮೨ ರಷ್ಟು ಗಂಡಸರು ಹಾಗು ಪ್ರತಿಶತ ೭೭.೨೯ ರಷ್ಟು ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಉಳಿದವರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೯: ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಕುಟುಂಬಗಳು	--	--	೬೦
ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	೯೪	೮೩	೧೭೭
ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬರೀಯ ಮನೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಿರುವವರು	--	೪	೪
ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು	೮೮	೬೦	೧೪೮
ಈ ಗುಂಪಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೧೭೫	೧೪೨	೩೧೭
ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೪೧೫	೩೭೩	೭೮೮
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಗದವರೆಷ್ಟು (ಪ್ರತಿಶತ)	೪೨.೧೭	೩೮.೦೭	೪೦.೨೩

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೦ ರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಿಗೆ ಇವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ತೀರಾ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬದವರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಶತ ೯೫ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಶತ ೫ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಎರಡು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವರ್ಗದ ರೈತರೂ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಶತ ೪೨ ರಷ್ಟು ಗಂಡಸರು ವಲಸ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಮಲೆನಾಡ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವಾರತಟ್ಟಲೆ ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಇರದು ಎನ್ನುವುದು ಇವರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಇವರು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಯಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇವರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷಿಕರ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಣೆಯೊಂದನ್ನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೪.೩.೨.೨ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ

ನಾವುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೈ ಆಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ನಾಟಿ, ಕೊಯ್ಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಮೈ ಆಳಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜಮೀನು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ನಮುಗೂ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈ ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಒಂದೇ ಬೆಳೆಯ ಜಮೀನಾದ್ದರಿಂದ ಕನಿಷ್ಟ ೧೦ ಎಕರೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಜಮೀನಿಗೆ ಕೂಲಿ ಹೊಗದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಸಹ ಈ ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಮತ. ನೀವು ಒಬ್ಬರೆ ಎಷ್ಟು ಜಮೀನು ಮಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಅದೇನು ಬಿಡಿ,

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೦: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ

n=೬೦

ವಿವರ		ಅನಿಸಿಕೆ ಈ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ (ಕೂಲಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ: ಜಮೀನಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿರಬಹುದು)		೯೫.೦೦ (೫೭)
೨. ವರ್ಷದ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ		೧೩.೩೩ (೮)
೩. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ		೪೮.೩೩ (೨೯)
೪. ವರ್ಷದ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ		೩೩.೩೩ (೨೦)
೫. ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ನಾಟಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ	೮ ಗಂಟೆ	೩೧.೬೭ (೧೯)
	೧೦ ಗಂಟೆ	೬೩.೩೩ (೩೮)
	೧೨ ಗಂಟೆ	೫.೦೦ (೩)
ಕೊಯ್ಲು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಒಕ್ಕಲು	೮ ಗಂಟೆ	೩.೩೩ (೨)
	೧೦ ಗಂಟೆ	೧೦.೦೦ (೬)
	೧೨ ಗಂಟೆ	೩೬.೬೭ (೨೨)
	>೧೨ ಗಂಟೆ	೫೦.೦೦ (೩೦)
ಇತರೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದಾಗ	೮ ಗಂಟೆ	೯೬.೬೭ (೫೮)
	೧೦ ಗಂಟೆ	೩.೩೩ (೨)
	೧೨ ಗಂಟೆ	--
ವಲಸೆ ಹೋದಾಗ	೮ ಗಂಟೆ	೩೦.೦೦ (೧೮)
	೧೦ ಗಂಟೆ	೬೩.೩೩ (೩೮)
	೧೨ ಗಂಟೆ	೬.೬೭ (೪)

೧	೨
ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೂಲಿ ಹೋದಾಗ ೮ ಗಂಟೆ	೭೦.೦೦ (೪೨)
೧೦ ಗಂಟೆ	೩೦.೦೦ (೧೮)
೧೨ ಗಂಟೆ	--
೬. ಮಹಿಳೆಯರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅವದಿ	
ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೬೮.೩೩ (೪೧)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೩೧.೬೭ (೧೯)
ಕೂಲಿ ಹೋಗದ ದಿನಗಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೧೮.೩೩ (೧೧)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೪೧.೬೭ (೨೫)
೬-೮ ಗಂಟೆ	೪೦.೦೦ (೨೪)
೭. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿ ಸಿಗುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳು	
ನಾಟಿ	೬.೬೭ (೪)
ಕಳೆ	೦.೦೦ (೦)
ಕೊಯ್ಲು	
ಒಕ್ಕಲು	೯೩.೩೩ (೫೬)
೮. ಕೃಷಿಯ ಕೆಲಸದ ನಂತರ ಗಂಡಸರು ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ	೫೮.೩೩ (೩೫)

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೧: ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಇವರ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ವಿವರ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
೧) ನಿಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ನೀವು ಬರೀ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?	೩.೩೩ (೨)	೯೬.೬೭ (೫೮)
೨) ನಿಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ನೀವು ನಿರ್ವಹಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಲಿಯವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?	೯೬.೬೭ (೫೮)	೩.೩೩ (೨)
೩) ನೀವು ಬೇರೆಯ ಕೂಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಇದೆಯಾ	೯೧.೬೭ (೫೫)	೮.೩೩ (೫)
೪) ನೀವು ಕೊಡುವ ಕೂಲಿಗೂ, ಬೇರೆಯವರು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವ ಕೂಲಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿದೆಯೇ !	೧೦೦.೦೦ (೬೦)	೦.೦೦

ಎಷ್ಟಿದ್ರು ಮಾಡಿಸಬಹುದು ೨ ಜೊತೆ ಎತ್ತು ಕಟ್ಟಿದ್ರೆ ೧೫-೨೦ ಎಕರೆ ಇದ್ರು ಮಾಡಿಸಬಹುದು, ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಇಟ್ರೆ ೨೫-೩೦ ಎಕರೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ ರಷ್ಟು ಗಂಡಸರು ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಆದ ಮೇಲೆ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೆವೆ ಎಂದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ದನಕರು ನೋಡುವುದು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಚತೆ, ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರಿಗಿಂತ ಕೆಲಸ ಜಾಸ್ತಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜಮೀನು ಮನೆ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ರೈತರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ. ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡೋಣ ಅಂದರೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಾವೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ ಅಂದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನನ್ನೆ ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈ ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಮತ.

೪.೩.೨.೩ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಧ್ಯಯನ

ವೀರಬಸಪ್ಪನವರ ಕುಟುಂಬ ಸಣ್ಣದೂ ಅಲ್ಲ ಇತ್ತ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬವೂ ಅಲ್ಲ. ೭ ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬ. ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರಾದ ೭೦ ವರ್ಷದ ವೀರಬಸಪ್ಪ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡದವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ೮ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೇಮ, ೫ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ವೀರುಪಾಕ್ಷಿ ಹಾಗು ೧ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ರುದ್ರೇಶಿ ಸಹ ಕೆಲಸದ ಸುಪರ್ದಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರುವವರು. ೬೫ ವಯಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಮ್ಮ ವೀರಬಸಪ್ಪನವರ ಪತ್ನಿ ಇವರದ್ದು ಮನೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಇವರ ಮಗ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ ಹಾಗು ಸೊಸೆ ಸುನಂದ ಇಬ್ಬರೇ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗದಾಗ ವಲಸೆ ಸಹ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೫ ಎಕರೆ ಖುಷ್ಕಿ ೩ ಎಕರೆ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನು ಇದೆ, ಎತ್ತು ಗಾಡಿ ಬೇಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರೆಡಿಯೋ ದೂರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ. ೮ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಾವು ಕೂಲಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಜಮೀನು ಮಾಡುವುದು ಏನು ಸುಕವಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜಮೀನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯೋದು ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕೂಲಿ ಮಾತ್ರ. ಏನೊ ಒಂದು

ಆಸ್ತಿ. ೮ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಾವು ಕೂಲಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಜಮೀನು ಮಾಡುವುದು ಏನು ಸುಕವಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜಮೀನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯೋದು ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕೂಲಿ ಮಾತ್ರ. ಏನೊ ಒಂದು ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನು ಇದ್ರೆ ಕೂಲಿ ಹೋಗದಂಗೆ ಇರಬಹುದು. ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಲಿ ಹೋಗುದನ್ನು ಬಿಡಕೆ ಆಗಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರು. ಕೂಲಿ ಮಾಡೋದರ ಜತೆ ಒಂದು ೩ ಹಸು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ.

ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೬ಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವಿರುವುದರಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ಸುನಂದಮ್ಮನವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಚತೆ ಮುಗಿಸಿ ಅತ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಚಮಾಡಿ ನಿತ್ಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಯೇ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೮ ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸುನಂದಮ್ಮನವರು ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಬುತ್ತಿಗಂಟಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಸಾಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಕೆಲಸವಾದಲ್ಲಿ ಸತಿ ಪತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೆ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೊರಟ ನಂತರ ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಚತೆ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಚಾಕರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಮ್ಮನವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುವವರೆಗೂ ಅವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವ ಶಾಂತಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಹುಡುಗರ ಕೆಲಸವೇ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ದನಗಳನ್ನು ಹಿಂಡಿಗೆ ಹೊಡೆದು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನರೊಂದಿಗೆ ತಿಂಡಿ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುವವರೆಗೂ ಶಾಂತಮ್ಮನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಾಗ ಪುನಃ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಅವರದ್ದೆ ಕೆಲಸ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಪುನಃ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಜೆ ಮನೆ ಸೇರುವ ತನಕ, ಎಡೆಬಿಡದ ಕೆಲಸವೇನಿರದು. ಸಂಜೆ ಮಕ್ಕಳು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದನಕರುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಂಜೆ ಕಸ ಮುಸುರಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊಲದಿಂದ ಬರುವ ಸುನಂದಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರು ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ಏನಾದರು ತರುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ದೂರದರ್ಶನದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೆರೆಡು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗಂತು ಓದೋ ಅವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ, ನೀವು ಓದಿ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ

ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಾಗ ಕೂಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಕೂಲಿಯೂ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರೆ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರು ಹಿಂತಿರುಗುವುದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ವೇಳೆಗೆ. ನಂತರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬದು ರಿಪೇರಿ, ಕಳೆಗಿಡ ತೆಗೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದ ವರ್ಷದ ೨೦ ದಿನಗಳು ಸೌದೆ ತರಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೌದೆಗೂ ಮೈ ಆಳು ಬೇಕು ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾಡಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ಹೋಗಿ ತರಲಾಗದು ಕೂಲಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಉತ್ತಮ ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹತ್ತು ದಿನ ಕರೆದುಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನು ಹತ್ತುದಿನ ನನಗೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದಂತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಗೋಡು ಹೊಡೆಯಲು ಒಂದು ಹತ್ತು ದಿನ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದ ಯಾವತ್ತು ಏನೂ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಕುಳಿತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಅರ್ಧದಿನವಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ವಿಲ್ಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುನಂದಮ್ಮನಿಗೆ ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಚತೆ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಗುವುದೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ವಾರಕೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಸುನಂದಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂತೆ ದಿನಗಳಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೧ ಅಥವಾ ೨ ಗಂಟೆವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬಗಳಾದ ಯುಗಾದಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ, ಬಸವ ಜಯಂತಿ, ಶ್ರಾವಣದ ಕೆಲದಿನ ಹಬ್ಬದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿರದಿದ್ದಾಗ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆ. ಊರು ಕೇರಿ ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳೊದು ಅಪರೂಪ ಕಾರಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಕರ ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನವಾದರು ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬೇಕೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಬೀಜ ತರಲು ವರ್ಷವೂ ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿದೆ. ಗೊಬ್ಬರ, ಔಷಧಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲೆ ಸವಕಾರರ ಹತ್ತಿರ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಹುಕಾರರಿಗೆ ಮಾರುವುದರಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಹೋಗುವ ಗೋಜಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ವರ್ಷದ ೩೬೫ ದಿನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತೀರಿ ಎಂದಾಗ ಅವರು ನೀಡಿದ ವಿವರದ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೨ ರಲ್ಲಿ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೨: ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರ ಕುಟುಂಬದ ದಿನಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವಿನಿಯೋಗ

ವಿವರ	ದಿನಗಳು
<u>ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರ ದಿನ ವಿನಿಯೋಗ</u>	
೧. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ	
(ಅ) ಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸವಿರುವ ದಿನಗಳು	೯೦
(ಆ) ಅರ್ಧದಿನ ಕೆಲಸವಿರುವ ದಿನಗಳು	೬೦
೨. ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳು	೬೦
೩. ಸೌದೆ ತರಲು	೨೦
೪. ಗೋಡು ಗೊಬ್ಬರ ಹೊಡೆಯಲು	೧೦
೫. ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು	೫
೬. ಸಂತೆ ವಾರಕ್ಕೆ ೧/೨ ದಿನ	೨೬
೭. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು	೧೦
೮. ಊರು ಕೇರಿಗೆ	೭
೯. ಜಾತ್ರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಬೇಟಿ	೩
೧೦. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ	೧೦
೧೧. ಕೆಲಸವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ದಿನಗಳು. ಹಾಲಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎತ್ತಾಡಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವದು.	೬೪
<u>ಸುನಂದಮ್ಮನವರ ದಿನ ವಿನಿಯೋಗ</u>	
೧. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಸ್ವಂತ ಜಮಿನೀನಲ್ಲಿ	
(ಅ)ಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸವಿರುವ ದಿನಗಳು	೯೦
(ಆ) ಅರ್ಧದಿನ ಕೆಲಸವಿರುವ ದಿನಗಳು	೩೫
೨. ಕೂಲಿ ಹೋಗುವ ದಿನಗಳು	೪೦
೩. ವಿಶೇಷ ಮನೆ ಕೆಲಸ ದಿನಗಳು	೫೨
೪. ಗೊಬ್ಬರ ಗೋಡು ತರುವ ದಿನಗಳ ಕೂಲಿ	೫
೫. ಸೌದೆ ತರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಅಡಿಗೆ, ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಅವರು ಬಂದಾಗ ಸೌದೆ ಒಟ್ಟುವುದು	೧೦
೬. ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು	೫
೭. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಹಾಗು ಸ್ವಂತಃ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು	೧೦
೮. ಊರು ಕೇರಿಗೆ	೭
೯. ಜಾತ್ರೆ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಬೇಟಿ	೩
೧೦. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ	೧೫
೧೧. ಕೆಲಸವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ದಿನಗಳು. ಹಾಲಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.	೯೩

ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ೨-೩ ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ದಿನಗಳು ಇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ಅಭಿಮತ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅರ್ಧದಿನ ಕೆಲಸವಿದ್ದಾಗ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲೂ ಸಹ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೂ ೧೧೫ ದಿನಗಳು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ದಿನ ಮನೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಲೆಕ್ಕ ಸರಿತೂಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ದಿನಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು ೯೨ ದಿನಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಬರಲು ಕಾರಣ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ೫೨ ದಿನಗಳು ಹಾಗು ಸಂತೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ೨೬ ದಿನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹಂಚಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

೪.೩.೩ ಕೃಷಿಕರು

ಕೃಷಿಕರು, ಕೃಷಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು. ಇವರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾರಣ ಕೃಷಿಕನ ಸಮರ್ಥ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಇತರ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರ ಬಳಕೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಾಹಕನಾದ ಇವನು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ವಾಹಕನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವವ. ಇಂತಹ ನಿರ್ವಾಹಕನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ ಕೃಷಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

೪.೩.೩.೧ ಕೃಷಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಾಂಶ

ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದವರೆಲ್ಲ ಕೃಷಿಕರು ಎಂದಾದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೩೦. ಆದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ಆದಾಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರನ್ನು ಗಣಿಸಿದರೆ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೩೪. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿಶತ ೨೪.೪೯ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೃಷಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಆದರೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೩.೫೨ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬರಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಶತ ೧೩.೪೭ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೩). ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬರಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಹೆಂಗಸರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಬರೀ ಕೂಲಿ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೩: ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೧. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು	--	--	೩೪
೨. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೧೦೨	೯೧	೧೯೩
೩. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ	೫೩	೩೧	೮೪
೪. ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	೦	೨೬	೨೬
೫. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	೨	೧	೩
೬. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆದಾಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು (ಪ್ರತಿಶತ)	೨೪.೫೮	೨೪.೪೦	೨೪.೪೯
೭. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಲಭ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಪ್ರತಿಶತ)	೫೧.೯೬	೬೨.೬೭	೫೬.೯೯

ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಣ. ನಂತರ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊಲದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಾಗ ಕೂಲಿ ಹೋಗದಿದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದೆರಡು ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಬಾರ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ, ಮನೆ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ ಕಾರಣ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಕೂಲಿಗೆ ಬರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೪ ರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಕರಿಗೂ ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸವಿರದು. ಒಂದೇ ಬೆಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಸುಮಾರು ೪-೬ ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿರದು. ಇವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೃಷಿಕರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಸಮಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೂಲಿಗಳ ಜೊತೆ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗು ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಗುಂಪಿನ ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗು ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೪.೩.೩.೨ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದವರ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ

ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಇರುವವರು, ಏನು ರೈತರ ಬಾಳು ಬಿಡಿ, ಏನೋ ನಮ್ಮ ಹಿರೇರಿಂದಲೂ ಜಮೀನು ಮಾಡಿದ್ದೀವಿ ಅಂಥ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀವಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಾಕೆ ಸಾಕಾಗಲ್ಲ, ಕೂಲಿ ಮಾಡೋಣ ಅಂದರೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತೆ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೂಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಈಗ ಹ್ಯಾಗಪ್ಪ ಕೂಲಿ ಮಾಡೋದು ಅಂಥ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಮೈ ಆಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ತೀವಿ ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಕೂಲಿ ಅಂಥ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಆಗದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಇದ್ದರೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನಾವು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ನಮಗೇ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಾಗ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂತ ಬಂತು. ಊರಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ರೈತರುಗಳು ಮಾತ್ರ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೃಷಿಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದನ್ನು ಇವರು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೪: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ

n=೩೬

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ ಈ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ	೮೮.೨೪ (೩೦)
೨. ವರ್ಷದ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೨೩.೫೩ (೮)
೩. ವರ್ಷದ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೩೫.೨೯ (೧೨)
೪. ವರ್ಷದ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೨೯.೪೧ (೧೦)
೫. ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ದಿನದ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ	
ನಾಟಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ - ೮ ಗಂಟೆ	೬೪.೭೧ (೨೨)
- ೧೦ ಗಂಟೆ	೩೫.೨೯ (೧೨)
- ೧೨ ಗಂಟೆ	--
ಕೊಯ್ಲು ಹಾಗು ಒಕ್ಕಲು - ೮ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೪)
- ೧೦ ಗಂಟೆ	೨೩.೫೩ (೮)
೧೨ ಗಂಟೆ	೩೫.೨೯ (೧೨)
>೧೨ ಗಂಟೆ	೨೯.೪೨ (೧೦)
ಇತರೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದಾಗ - ೮ ಗಂಟೆ	೧೦೦.೦೦ (೩೪)
- ೧೦ ಗಂಟೆ	--
- ೧೨ ಗಂಟೆ	--
>೧೨ ಗಂಟೆ	--

೧	೨
೬. ಮಹಿಳೆಯರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅವಧಿ	
ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರ/ಹೋಗುವ	
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೪೭.೦೬ (೧೬)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೫೨.೯೪ (೧೮)
ಕೂಲಿ ಹೋಗದವರು	
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೨.೯೪ (೧)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೧೧.೭೬ (೪)
೬-೮ ಗಂಟೆ	೫೫.೮೮ (೧೯)
> ೮ ಗಂಟೆ	೨೯.೪೨ (೧೦)
೭. ನೀವು ಬರೀ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ	೧೭.೬೫ (೬)
೮. ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಬರೀ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಅವರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ನೇಮಿಸದೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.	೨೯.೪೧ (೧೦)
೯. ಕೂಲಿ ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ನಾವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.	೫೨.೯೪ (೧೮)

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಬದಲಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಸಣ್ಣ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ದೊರೆತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ರೈತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ವಹಣಾ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿಯು ೧೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇರಬೇಕು.

೪.೩.೩.೩ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಧ್ಯಯನ

ಹದಿನಾರು ಎಕರೆ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಇರುವ ಒಂದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ೧೫ ಎಕರೆ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು ಒಡೆಯನಾದ ಮಂಜುನಾಥ್ ಇನ್ನು ೩೦ ವರ್ಷದ ತರುಣ. ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಓದಿ ಮನೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ಓದುಬಿಟ್ಟವ ಇವನ ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮ, ಮಡದಿ ಶಶಿಕಲಾ, ತಂಗಿ ಉಷಾ, ಮಕ್ಕಳು ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮಹೇಶ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮನು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರುಗಳು . ಎರಡು ಜೊತೆ ಎತ್ತು, ೨ ಗಾಡಿ, ೧೦ ಹಸುಗಳು ಇವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರುವ ಇತರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ. ಹಸುಗಳ ಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೬ ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ನಿತ್ಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ೮ ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಮಂಜುನಾಥ್ ಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂಬ್ಬತ್ತು ವರೆಯಿಂದ ಹತ್ತರ ವರೆಗೆ ನೀರು ನೋಡುವುದು, ಬದುಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೂಲಿಯವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಲಸ ಹಂಚಿ ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಬೇಸಾಯ ಹೊಡೆಯುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ. ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಎತ್ತು ಬೇಸಾಯ ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಂಜುನಾಥ್ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಕೂಲಿಯವರಿಗೆ ಹಾಗು ಮಗನಿಗೆ ಊಟ ಹೊತ್ತು ಸೀತಮ್ಮ ಹೊಲ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಜೆವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಚಹ ಮುಗಿಸಿ ಮಂಜುನಾಥ್ ನಾಳಿನ ಕೆಲಸಗಳೇನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಳುಗಳೆಷ್ಟು ಅಂತ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ನಂತರ ಕೂಲಿ ಹೇಳಿ ಬಂದರೆ ಅಂದಿನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಉಳಿದ ಅವಧಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀಸಲು. ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದು ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗುವುದು. ಸಂಜೆ ಯಾರಾದರು ಹರಟಲು ಸಿಕ್ಕರೆ ಒಂದು ತಾಸು

ಲೋಕಾರೂಢಿ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ನಾಟಿ, ಕೊಯ್ಲು ಇದ್ದಾಗ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಲಲು ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಕ್ಕಲು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂಲಿಯವರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಊಟ ಒಯ್ಯುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದನ್ನು ಇರುವ ಮೂರು ಜನ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿರದು, ಆದರೂ ದನಕರ, ಎತ್ತು ಹಾಗೂ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಎರಡು ಆಳಿನ ಕೆಲಸ ವಿರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ಸಂತೆ ಅಥವಾ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಅಮ್ಮ ಸೀತಮ್ಮ ಹೊಲದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲತರುವವರೆ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಸೊಸೈಟಿ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಯತ್ತಿನಿಂದ ತೀರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸವಕಾರಿ ಸಾಲದಿಂದ ದೂರ. ಇವರ ಸಮಯ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೫ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಜನೆ ಹಾಗು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಇವರ ೧೫ ಎಕರೆ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ೧ ಅಥವಾ ೨ ಎಕರೆಗಾಗಿ ೧ ಎಕರೆ ಹುರುಳಿ ಬೆಳೆದು ಉಳಿದ ಜಮೀನು ಬೀಳು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ೧೨೧ ದಿನಗಳಷ್ಟು ಮಾನವ ದಿನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಬೀಳು ಬಿಡಲು ಕಾರಣ ಕೇಳಿದಕ್ಕೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ವೇಳೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜಮೀನು ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಲಭ್ಯ ಕೆಲವೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು ಯಂತ್ರ ಬಳಸಬೇಕು. ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದರೆ ಹಿಡುವಳಿ ಸಾಲದು, ಬಾಡಿಗೆ ಓಡಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಬಾಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅದೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮಂಜುನಾಥ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ತರಬೇತಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೃಷಿ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚುವುದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರವು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೫: ಕೃಷಿಕ ಮಂಜುನಾಥ್ ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ದಿನವಿನಿಯೋಗ

ವಿವರ	ದಿನಗಳು
ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುಕಾಳುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ	೬೦
ಪರಿಕರ ಹೊಂದಿಸುವುದು	೫
ಸಾಲ-ಹಣಕಾಸು ಹೊಂದಿಸುವುದು	೧೨
ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ ಸಮಾರಂಭಗಳು	೧೫
ಗೊಬ್ಬರ ಗೋಡು ಹೊಡೆಸುವುದು	೨೦
ಸಂತೆ ಹಾಗು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೆಲಸ	೫೨
ಸೌದೆ ತರಿಸುವುದು	೧೫
ಸಂಬಂಧಿಕರ ಭೇಟಿ	೧೦
ಅತಿಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯುವ ದಿನ	೫
ಆಸ್ಪತ್ರೆ/ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಬಂದ	೧೫
ಜಾತ್ರೆ/ದೇವಸ್ಥಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ	೫
ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದಿನಗಳು	೧೨೧

೪.೩.೪ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು

ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಆದಾಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಆಗದಿದ್ದಾಗ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯೂ ಸಿಗದಿದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸಿ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕುಶಲತೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವುದರ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೃಷಿಯು ಇರಲಿ ಎಂದು ಮಾಡುವವರು ಇದೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಾತ್ರಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಈ ಗುಂಪು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಊರ ಕಮ್ಮಾರ, ಸಾಲಕೊಡುವ ಸಾಹುಕಾರ, ಬಿಡಗಿ ಕೀರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟವರು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖರು. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಇವು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿಶೇಷ.

೪.೩.೪.೧ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು

ಈ ವರ್ಗದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ರೈತರಷ್ಟೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇವೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ ೨೪.೧೬ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಶತ ೨೪.೩೭ ರಷ್ಟು ಜನ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೬ ರಲ್ಲಿರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಶತ ೩೦.೧೪ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಪ್ರತಿಶತ ೨೪.೪೮ ರಷ್ಟಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೭ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗದವರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಅವಶ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಾಗ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ ರಷ್ಟು ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿಡಿವಳಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವವರು ಹಾಗು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಆದಾಯ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಡುವಳಿ ಕಡಿಮೆ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೬: ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು, ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು.

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೧. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು	--	--	೩೬
೨. ಈ ಗುಂಪಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೯೯	೯೩	೧೯೨
೩. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	೪೭	೨೬	೭೩
೪. ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು	೪೩	೪	೪೭
೫. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪	೮	೨೨
೬. ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು (ಪ್ರತಿಶತ)	೨೩.೮೬	೨೪.೯೩	೨೪.೩೭
೭. ಈ ಗುಂಪಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು (ಪ್ರತಿಶತ)	೪೩.೪೩	೪.೩೦	೨೪.೪೮

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೭: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರ ಅನಿಸಿಕೆ

n =೩೬

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ ಈ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ವರ್ಷವಿಡೀ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ	೬೯.೪೪ (೨೫)
೨. ವರ್ಷದ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೧೬.೬೭ (೬)
೩. ವರ್ಷದ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೧೩.೮೯ (೫)
೪. ವರ್ಷದ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ	೦.೦೦ (೦)
೫. ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ದಿನದ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?	
ನಾಟಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ೮ ಗಂಟೆ	೮೩.೩೩ (೩೦)
೧೦ ಗಂಟೆ	೧೬.೬೭ (೬)
೧೨ ಗಂಟೆ	--
ಕೊಯ್ಲು ಹಾಗು ಒಕ್ಕಲು ೮ ಗಂಟೆ	೭೭.೭೮ (೨೮)
೧೦ ಗಂಟೆ	೧೬.೬೭ (೬)
೧೨ ಗಂಟೆ	೫.೫೬ (೨)
>೧೨ ಗಂಟೆ	೦.೦೦ (೦)
ಇತರೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದಾಗ ೪ ಗಂಟೆ	೬೯.೪೪ (೨೫)
೮ ಗಂಟೆ	೧೬.೬೭ (೧೧)
೧೦ ಗಂಟೆ	--

೧	೨
೬. ಮಹಿಳೆಯರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅವದಿ	
ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರ/ಹೋಗುವ	
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೪೭.೨೨ (೧೭)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೫೨.೭೮ (೧೯)
ಕೂಲಿ ಹೋಗದವರು	
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಗಂಟೆ	೮.೩೩ (೩)
೪-೬ ಗಂಟೆ	೧೧.೧೧ (೪)
೬-೮ ಗಂಟೆ	೫೫.೫೬ (೨೦)
> ೮ ಗಂಟೆ	೨೫.೦೦ (೯)
೭. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ	೫೦.೦೦ (೧೮)
೮. ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಬರಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಅವರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.	೫೮.೩೩ (೨೧)
೯. ಹೊಲದ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ.	೨೫.೦೦ (೯)
೧೦. ಕೂಲಿ ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ನಾವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.	೪೧.೬೭ (೧೫)
೧೧. ಎರಡೂ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆದಾಯವೇ ಹೆಚ್ಚು	೫೦.೦೦ (೧೮)

ಇರುವವರು ಹಾಗು ಇತರೆ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿಕರವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಕುಟುಂಬದಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೪.೩.೪.೨ ಕೃಷಿ ಜೊತೆ ಇತರ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ

ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವವರು ಆಚಾರರು. ಇವರು ತರಬೇತಿ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಇರದು ಎಂಬುದು ಗುಂಪಿನ ಬಹುಸಂಖ್ಯರ ಅಭಿಮತ. ಈ ಗುಂಪಿನವರು ಸಹ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇತರೆ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾಗ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಕೊಡುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದು ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಮತ.

೪.೪ ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದೆಯೆ ? ಕಾಪಾಡದಿದ್ದರೆ ಕಾರಣಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ತರವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೃಷಿಕ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗದು. ಕೃಷಿಕರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ರೈತರ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಾವುವು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರುವುದು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಮಾಡವು. ಈ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸರಿಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇವರ ಆದಾಯ, ಖರ್ಚು, ಸಾಲ, ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಸಿಗುವ ಬೆಲೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೮: ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿಕರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು

n=೩೪

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ಕೃಷಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯ ಅಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ	೯೪.೧೨ (೩೨)
೨. ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ರೀತಿ ನೋಡುವರು	೮೨.೩೫ (೨೮)
೩. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲಾ	೯೭.೦೬ (೩೩)
೪. ಕೃಷಿಕನೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ	೫೨.೯೪ (೧೮)
೫. ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೃಷಿಕನು ವರನಾಗುವುದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ	೫೫.೮೮ (೧೯)
೬. ಕೃಷಿ ವರಮಾನ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸರಿದೂಗುವುದಿಲ್ಲ	೭೯.೪೧ (೨೭)
೭. ಸಾಲ ಮಾಡದೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗದು	೭೯.೪೧ (೨೭)
೮. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಲಾಗದು	೭೬.೪೭ (೨೬)
೯. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗದು	೧೦೦.೦೦ (೩೪)
೧೦. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಂಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ಏರುತ್ತಿದೆ	೯೪.೧೨ (೩೨)

೪.೪.೧ ಕೃಷಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯ

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೯ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಯವು ಹಿಡುವಳಿ ಆದರಿಸಿರುವುದು ಹಾಗು ಆದಾಯ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಹಂಚಿಹೋಗುವುದು ಎನ್ನುವ ಅಂಶಗಳು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಹಿಡುವಳಿ ಗುಂಪುಗಳ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (೧೯೯೮) ಪ್ರಕಾರ ಕನಿಷ್ಟ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ೬೦೦ ರೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗು ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಹಿಡುವಳಿ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿನ ಆದಾಯ ಕನಿಷ್ಟ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದು ಕನಿಷ್ಟ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ರೈತ ಅಷ್ಟೇಏಕೆ ದೊಡ್ಡ ರೈತ ಸಹ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು ಅವರಂತಿರಲಾಗದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಕ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

೪.೪.೨ ಕುಟುಂಬದ ಖರ್ಚು

ಕುಟುಂಬದ ಖರ್ಚುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬ್ತುಗಳಾದ ಊಟ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರಯಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಈ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಬಾರಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಹಿಡುವಳಿ ಗುಂಪುಗಳ ಮಧ್ಯಕಾಣಿಸದು. ಆದರೆ, ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯವು ಈ ಮೂಲ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲೇ ಸೋಲುತ್ತಿವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೦). ಇನ್ನು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಮನೋರಂಜನೆ, ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇವು ಸಹ ಅವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚುಗಳೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿಕ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಸುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೯: ಕೃಷಿಕರ ಆದಾಯ ವಿವರ

ಹಿಡುವಳಿ ವರ್ಗ	ತಲಾವಾರು ಮಾಸಿಕ ಆದಾಯ
ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು	೯೪೬.೧೮
ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು	೯೦೧.೭೮
ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು	೫೦೮.೦೭
ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು	೩೭೪.೫೩
ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು	೩೮೩.೯೧

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೦: ಕೃಷಿಕರು ಊಟ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ತಲಾವಾರು ಮಾಸಿಕ ವೆಚ್ಚ

ಹಿಡುವಳಿ ವರ್ಗ	ತಲಾವಾರು ತಿಂಗಳ ಖರ್ಚು (ರೂ)
ದೊಡ್ಡ	೪೬೫.೪೪
ಮಧ್ಯಮ	೪೭೦.೧೫
ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ	೩೯೬.೭೪
ಸಣ್ಣ	೩೬೧.೬೨
ಅತಿ ಸಣ್ಣ	೨೮೪.೨೯

೪.೪.೩ ಸಾಲ

ಸಾಲ ಕೃಷಿಕನ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಸಾಲದ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶತ ೫.೮೮ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ಸಾಲ ಮಾಡದಂತೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಲಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ದುಡಿದರು ಸಾಲ ಮಾಡದೇ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಸಹ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಭಾರಿ ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೆ.

೪.೪.೪ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಸಿಗುವ ಬೆಲೆ

ಬೆಳೆದ ಬೆಲೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗದು ಎಂಬ ರೈತರವಾದದಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿದೆ. ಇವರು ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ೩೦೦ ರಿಂದ ೪೦೦ ರೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಬೆಳೆದರೆ ಸಿಗುವ ಬೆಲೆ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ ೫೦೦ ರಿಂದ ೬೦೦ ರೂ ಮಾತ್ರ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿ ೨೦-೨೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳು. ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ ೨೦೦ ರಿಂದ ೩೦೦ ರೂ ಲಾಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೂಲಿ ಅವನ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ ಕಳೆದರೆ ಲಾಭ ನಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಅದೇ ೬೦೦ ರೂ. ಕೊಂಡ ಭತ್ತ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಕೈಲ್ಲಿ ೧೦೦೦ ರೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೆಲೆ ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ ೧೪ ರಿಂದ ೧೬ ರೂಪಾಯಿ. ಕೇವಲ ೪ ರಿಂದ ೫ ತಿಂಗಳು ಭತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಗಿಸುವ ದಲ್ಲಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ ೨೦೦ ರೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬರುವಲ್ಲಿಗೆ ೪೦೦ ರೂ. ವಿವಿಧ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಹಾಗು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ, ವರ್ಷವಿಡೀ ತನ್ನ ದೈಹಿಕ ಹಾಗು ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿದ ರೈತನ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ದಲ್ಲಾಳಿಯ ಆದಾಯ ೩ ರಿಂದ ೪ ಪಟ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಅವನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ.

೪.೪.೫ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ

ಈ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೧ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಲಭ್ಯತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಾಸ್ತವ ಸಹ. ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ರೈತರು ಬೆಳೆಯುವುದು ಭತ್ತ ಹಾಗೂ ಖುಷ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರುಗಳ ಮಧ್ಯ ಬೆಳೆ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಕಾಣದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೂಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

೪.೪.೬ ಹಿಡುವಳಿ

ಕೃಷಿ ಆದಾಯವು ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ನಿರಂತರೆಯು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಲಿ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಗಾತ್ರದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೨ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಾಡ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ೩೩ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ೧೨ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಈ ೩೩ ಜಮೀನು ವಿಭಾಗವಾಗಿ ೧೨೨ ಖಾತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಕುಟುಂಬ ವಿಭಜನೆ ನಂತರದ ಮಾರಾಟ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿದ್ದು ೬ ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ, ೬ ಜನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಾಗಿ ಜಮೀನು ೧೮ ಖಾತೆಗಳಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರು ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಗಲೇ ನಿರಂತರತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಹೊಲಮಾರಿ/ಅಡವಿಟ್ಟು/ಬೊಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹನ್ನೊಂದು ವಿಭಾಗವಾಗಿರುವ ಊರಿನ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ ೬೪ ರಲ್ಲಿ ೨ ಗುಂಟೆಯ ಸೊಂದಣಿ ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿಭಾಗಗಳು ನಿವೇಶನ ಮಾಡಲೂ ಸಹ ಆಗಿರುವುದು ಇದೆ ಅನ್ನುವುದು ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಮತ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೧: ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು

ವಿವರ	ಅನಿಸಿಕೆ ಒಟ್ಟು ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷಮತೆ ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೯೭.೦೬ (೩೩)
೨. ಕೂಲಿಯ ದರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ	೧೦೦.೦೦ (೩೪)
೩. ಕೂಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಯತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ	೭೩.೫೩ (೨೫)
೪. ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದಾಗ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರು ಬೇಕಾದಾಗ ಕೂಲಿಯವರು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ	೭೦.೫೯ (೨೪)
೫. ಪಕ್ಕದ ಊರಿನ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಜಾಸ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲೂ ಕೂಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೫೮.೮೨ (೨೦)
೬. ನಿಯತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೂಲಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾದರೂ ಗುತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.	೮೫.೨೯ (೨೯)

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೨: ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿ

ವಿವರ	ಗುಂಪು			
	ರೈತರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿಮಾಡು ವವರು	ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡು ವವರು	ಒಟ್ಟು ೧೯೯೯-೨೦೦೦
ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ	೬	೩೪	೧೩	೫೩
ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ	೬	೧೯	೧೧	೩೬
ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ	೧೨	೭	೬	೨೫
ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ	೮	೦	೪	೧೨
ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿ	೨	೦	೦	೨

೪.೪.೭ ರೈತರ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ

ಪರ್ಯಾಯ ಗಳಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಹೊರಹೋಗುವುದೇ ವಾಸಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಅಂತ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಓದದೆ ದಡ್ಡನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಗುಂಪಿನ ಅಭಿಮತ. ಹೀಗೇಕೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗುಂಪು ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆ ಸೊಗಸಾಗೇ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಲೀಟರ್ ಪೆಪ್ಸಿಗೆ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೊಡುವ ಜನ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ಭತ್ತಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿರಂತರತೆ ಉಳಿಯುತ್ತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದ, ಶಕ್ತಿ ತುಂಬದ ಈ ಪೇಯಕ್ಕೆ ೧೫ ರೂ, ಆದರೆ ಮೈ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಬೆಳದ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೀರಿ. ೨೫ ರೂ ಕೊಟ್ಟು ಐದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಸ್‌ಕ್ರಿಂ ತಿಂದು ಎಸೆಯುವ ಜನ ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಬಳಸೊ ಒಂದು ಕಿಲೋ ಈರುಳ್ಳಿಗೆ ೨೫ ರೂ ಆದ ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕು ಸಾಲದ ಭಾರ ಹೊರಲಾರದೆ ಸತ್ತರೆ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಫೋಟೊ ತೆಗಿಸಿ ಹತ್ತೊ ಇಪತ್ತೊ ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ ಆಗುತ್ತೆಯೆ ? ಬೆಲೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆದಾಗ ಸರ್ಕಾರ ಬದಲಿಸೊ ಜನ ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಕರಿಲ್ಲದೆ ದೇಶ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ? ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ವಾದ. ಮಾಜಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕೃಷಿಕರೊಬ್ಬರು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರಲು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಅಂತ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ, ಸಗಣಿ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ರೈತರಿಗೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇರುವ ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ತೆಗೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸತ್ತರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಬೀದಿ ಪಾಲಾಗುತ್ತೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ ಸತ್ತರೆ ಮಗ ಸಣ್ಣವನಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕೆಸಿಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಖಾಯಂಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸತ್ತರೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ವಿಮಾ ಹಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳು ನಿರಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ನಾವು ದಿನವೂ ಸಾಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮಂಡಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಸಮ್ಮತಿ ಮಾಡಿತು. ಇವು ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ. ಜೊತೆ ನಾವು ಬೆಳೆದುದ್ದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಬೆಲೆ ದೊರೆತಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾದಿತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದು ನಿರಂತರವಾಗಿರಲಾರದು ಅನ್ನುವುದು ಗುಂಪಿನ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಓಡುವಳಿ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಲು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವರ ಅಭಿಮತ ಹಲವು ರೀತಿ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ ಎಂದು

ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬ ಒಡೆದಾಗ ಜಮೀನು ಭಾಗ ಆಗುತ್ತೆ ಏನು ಮಾಡಲಾಗದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಹ ಅವರುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

೪.೪.೮ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರುವುದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಿದ್ದಂತೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೩ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಮಾರಕ. ಇವರ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೩ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನಿಸಿಕೆ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೇರೆಯಾವನ್ನೂ ಅವರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದೇಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ನಾವೆಷ್ಟು ದುಡಿದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

೪.೫ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರ, ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರ.

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೂ ಸಹ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸುಸ್ಥಿತಿ ಇಡಬೇಕಾದವರು ಕೃಷಿಕರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಅನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಸಹ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೩: ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿರಲು ಇಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು

n=17

ವಿವರ	ಒಟ್ಟೂ ಕೂಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
೧. ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಕ್ಕರೆ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೀರಾ	೪೬.೭೧ (೧೧)
೨. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಇಚ್ಚಿಸುತ್ತೀರಾ	೨೯.೪೧ (೫)
೩. ಸಿಗುವ ಕೂಲಿ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ	೯೪.೧೨ (೧೬
೪. ದುಡಿಯುವವರು ಕಡಿಮೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿತರು ಜಾಸ್ತಿ	೮೮.೨೪ (೧೫)
೫. ಒಬ್ಬ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯ	
೧	೫೮.೮೨ (೧೦)
೨	೨೯.೪೧ (೫)
೩	೧೧.೭೬ (೨)
>೩	೦.೦೦ (೦)
೬. ನೀವು ಕೂಲಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣ	
(i) ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕೂಲಿಯಲ್ಲೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ	೫೨.೯೪ (೯)
(ii) ತಂದೆ ಸತ್ತದ್ದರಿಂದ	೧೧.೭೬ (೨)
(iii) ಕುಡಿತದಿಂದ	೧೧.೭೬ (೨)
(iv) ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ	೧೭.೬೫ (೩)
(v) ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುಕೊಡದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ	೫.೮೮ (೧)

೪.೫.೧ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರ

೪.೫.೧.೧ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಕೃಷಿಕರು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯಲು ಮೊದಲು ಮೂಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗಿರುವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳ ಅವಲೋಕನ ಅಗತ್ಯ. ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೪ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನಿಸಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರೈತರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ವಾಸ್ತವ ಸಹ. ಇದನ್ನು ರೈತರು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದಾಗ ಬಹುಪಾಲು ರೈತರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು ಹಾಗು ಕೆರೆಗೋಡು ಹೇರುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೪) ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಬೆಳೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹಾಗು ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರಗಳದ್ದು. ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗು ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿವೆ. ಇದು ರೈತರು ಇನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗೇ ಇರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗು ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಪದ್ದತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇವರ ಜ್ಞಾನ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಇವರೊಡನೆಯ ಚರ್ಚೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಶರವೇಗದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೫ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳ ಬಳಕೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರದ್ದು . ಮಳೆಯ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಶತ ೮೭.೬೯ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಬರೀ ಕೃಷಿಕರಾಗಿರುವವರು ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗೃತರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರೂ ಗಣನೀಯ ಕಡಿತವಾಗಲು ಹಾಕುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದಾಗಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕೆರೆಗೋಡು ಹೊಡೆಯುವ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೪: ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ನಿರಂತರತೆ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ	ಕೃಷಿಕರು n=34	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು n=60	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು n=36	ಒಟ್ಟು n=130
೧. ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ ಹೌದು	೮೮.೨೪ (೩೦)	೭೫.೦೦ (೪೫)	೮೬.೧೧ (೩೧)	೮೧.೫೪ (೧೦೬)
ಇಲ್ಲ	೮.೮೨ (೩)	೧೬.೬೭ (೧೦)	೮.೩೩ (೩)	೧೨.೩೧ (೧೬)
ಹೇಳಲಾಗದು	೨.೯೪ (೧)	೮.೩೩ (೫)	೫.೫೬ (೨)	೬.೧೫ (೮)
೨. ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲು				
(i) ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು	೯೪.೧೨ (೩೨)	೧೦೦.೦೦ (೬೦)	೯೧.೬೭ (೩೩)	೯೬.೧೫ (೧೨೫)
(ii) ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು	೭೬.೪೭ (೨೬)	೬೬.೬೭ (೪೦)	೬೧.೧೧ (೨೨)	೬೭.೬೯ (೮೮)
(iii) ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು	೨೩.೫೩ (೮)	೬.೬೭ (೪)	೧೬.೬೭ (೬)	೧೩.೮೫ (೧೮)
(iv) ಬೆಳೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು	೮೨.೩೫ (೨೮)	೭೬.೬೭ (೪೬)	೭೭.೭೮ (೨೮)	೭೮.೪೬ (೧೦೨)
(v) ಕೆರೆಗೋಡು ಹೇರುವುದು	೯೪.೧೨ (೩೨)	೯೬.೬೭ (೫೮)	೮೮.೮೯ (೩೨)	೯೩.೮೫ (೧೨೨)
(vi) ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು	೩೫.೨೯ (೧೨)	೩೧.೬೭ (೧೯)	೨೭.೭೮ (೧೦)	೩೧.೫೪ (೪೧)

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೫: ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ	ಕೃಷಿಕರು	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	ಒಟ್ಟು
೧. ಬದಲಾವಣೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ	--	೧.೬೭ (೧೦)	--	೦.೭೭ (೧)
೨. ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.	೧೦೦.೦೦ (೩೪)	೯೬.೬೭ (೫೮)	೧೦೦.೦೦ (೩೬)	೯೮.೪೬ (೧೨೮)
೩. ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೯೭.೦೬ (೩೩)	೮೫.೦೦ (೫೧)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೮೭.೬೯ (೧೧೪)
೪. ರಸಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೯೪.೧೨ (೩೨)	೮೩.೩೩ (೫೦)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೮೬.೧೫ (೧೧೨)
೫. ಹೆಚ್ಚು ಕೀಟ/ರೋಗಗಳ ಬಾಧೆ	೮೨.೩೫ (೨೮)	೭೦.೦೦ (೪೨)	೮೦.೫೬ (೨೯)	೭೬.೧೫ (೯೯)
೬. ಕೀಟ/ರೋಗ/ಕಳೆ ನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೯೧.೧೮ (೩೧)	೭೫.೦೦ (೪೫)	೮೬.೧೧ (೩೧)	೮೨.೩೧ (೧೦೭)
೭. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗಿದೆ	೪೪.೧೨ (೧೫)	೪೧.೬೭ (೨೫)	೪೪.೪೪ (೧೬)	೪೩.೦೮ (೫೬)
೮. ಜಾನುವಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖ ವಾಗಿದೆ	೮೮.೨೪ (೩೦)	೮೩.೩೩ (೫೦)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೮೪.೬೨ (೧೧೦)
೯. ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೫.೮೮ (೨)	೧.೬೭ (೧)	೧೧.೧೧ (೪)	೫.೩೮ (೭)
೧೦. ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಿದೆ	೩೫.೨೯ (೧೨)	೨೫.೦೦ (೧೫)	೩೬.೧೧ (೧೩)	೩೦.೭೭ (೪೦)
೧೧. ಮಳೆ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೯೭.೦೬ (೩೩)	೮೫.೦೦ (೫೧)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೮೭.೬೯ (೧೧೪)
೧೨. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ	೮.೮೨ (೩)	೬.೬೭ (೪)	೮.೩೩ (೩)	೭.೬೯ (೧೦)
೧೩. ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೦.೦೦	೦.೦೦	೨.೭೮ (೧)	೦.೭೭ (೧)
೧೪. ಕೆರೆ ಗೋಡು ಹೊಡೆಯುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೭೦.೫೯ (೨೪)	೭೦.೦೦ (೪೨)	೭೭.೭೮ (೨೮)	೭೨.೩೧ (೯೪)

ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯಾಗುವುದು ಸಹಜ ಎಂದು ಈಗಲೇ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಮೂಲಗಳ ಗೊಬ್ಬರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ನಿರಂತರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇದು ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯಾದರೆ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಅನಿಸಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೬) ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ವಿಧಿತ. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವ ಪ್ರಮಾಣ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿದೆ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಹೀಗೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹೊದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸುವುದೆಂತು.

೪.೫.೧.೨. ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಅಂಶಗಳು

ಆಯನೂರಿಂದ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೊರಟರೆ ಹಸಿರ ಹೊದಿಕೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮೂರ ಬಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಕಾಡು ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಮೈಲಿದೂರ ಹೋಗಿದೆ. ಬಗರ್‌ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿಯು ಹಲವು ವರ್ಷದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ. ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಸಿಗರೇಟು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಬೆಳೆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವತ್ತತೆಯಿಂದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಡಿ.ಸಿ.ಹೆಚ್ ಹತ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದಿ ಎಕರೆಗೆ ೮-೧೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಬಂತು ೪-೫ ವರ್ಷದ ನಂತರ ಇಳುವರಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ನಂತರ ಒಂದೆರಡ್ಮೂರು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಹತ್ತಿ ತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಈಗ ಹತ್ತಿ ಹಾಕುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿದೆ. ಭತ್ತದ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಿ ಗೊಬ್ಬರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗೋಡು ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಕೆರೆಗೆ ಗೋಡು ಬರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗೋಡು ಹೊಡೆಯುವುದು ಈಗ ಮೀನು ಬಿಡಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು, ಗೋಮಾಳಗಳು ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು, ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೬: ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೈಸರ್ಗಿಕಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು

ವಿವರ	ಕೃಷಿಕರು	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು	ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು	ಒಟ್ಟು
೧. ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	--	--	--	--
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೭೩.೫೩ (೨೫)	೭೦.೦೦ (೪೨)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೭೬.೬೨ (೯೭)
ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ	೨೬.೪೭ (೯)	೩೦.೦೦ (೧೮)	೧೬.೬೭ (೬)	೨೫.೩೮ (೩೩)
೨. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವ ಪ್ರಮಾಣ				
ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೬೪.೭೧ (೨೨)	೬೮.೩೩ (೪೧)	೭೭.೭೮ (೨೮)	೭೦.೦೦ (೯೧)
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೫.೮೮ (೨)	೫.೦೦ (೩)	೫.೫೬ (೨)	೫.೩೮ (೭)
ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ	೨೯.೪೧ (೧೦)	೨೬.೬೭ (೧೬)	೧೬.೬೭ (೬)	೨೪.೬೨ (೩೨)
೩. ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ (ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ)				
ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೫.೮೮ (೨)	೬.೬೭ (೪)	೧೩.೮೯ (೫)	೮.೪೬ (೧೧)
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೪೧.೧೮ (೧೪)	೪೦.೦೦ (೨೪)	೧೧.೧೧ (೪)	೩೨.೩೧ (೪೨)
ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ	೫೨.೯೪ (೧೮)	೫೩.೩೩ (೩೨)	೭೫.೦೦ (೨೭)	೫೯.೨೩ (೭೭)
೪. ಭೂ ಫಲವತ್ತತೆ (ಖುಷ್ಕಿ ಮತ್ತು ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ)				
ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೨.೯೪ (೧)	೫.೦೦ (೩)	೫.೫೬ (೨)	೪.೬೨ (೬)
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೭೬.೪೭ (೨೬)	೮೩.೩೩ (೫೦)	೭೭.೭೮ (೨೮)	೮೦.೦೦ (೧೦೪)
ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ	೨೦.೫೯ (೭)	೧೧.೬೭ (೭)	೧೬.೬೭ (೬)	೧೫.೩೮ (೨೦)
೫. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ				
ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ	೫.೮೮ (೨)	೫.೦೦ (೩)	೨.೭೮ (೧)	೪.೬೨ (೬)
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ	೧೧.೭೬ (೪)	೧೦.೦೦ (೬)	೧೩.೮೯ (೫)	೧೧.೫೪ (೧೫)
ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ	೮೨.೩೫ (೨೮)	೮೫.೦೦ (೫೧)	೮೩.೩೩ (೩೦)	೮೩.೮೫ (೧೦೯)

೪.೫.೧.೩ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ನಾನು ನೋಡಿದ ಅಂಶಗಳು

ಕಾಡು ಕಡಿದು ಜಮೀನು ಮಾಡುವುದು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡದೇ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುಕಲು ಜಾಸ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಏರಿಳಿವು ಇರುವುದರಿಂದ ತೀವ್ರತರದ ಕೊಚ್ಚಣೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿವೆ ಹಾಗು ಫಲವತ್ತತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೫). ಈ ಊರಿನ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಶೋಚನೀಯ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೬). ತೀವ್ರ ಕೊಚ್ಚಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಶತ ೯೬ ರಷ್ಟು ಉರುವಲಿಗೆ ಪಕ್ಕದ ಕಾಡೇ ಮೂಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೧೦೦೦ ಗಾರಿ ಸೌದೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಉರುವಲಿಗಾಗಿ ಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಿತ್ಯ ನಡೆದೆ ಇದೆ. ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಆಗುವವರೆಗೆ ಇದು ನಿಲ್ಲದು.

೪.೫.೨ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರ

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಮೂಲಾಧಾರವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ಕಾಡು ಕಡಿಯುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಜಮೀನು ಸಿಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅದರ ಭೀಕರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತು ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಕೆರೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪುನ: ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಹತ್ತಿ

ಇನ್ನು ಅವ್ಯಾಹಿತವಾಗಿ ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಕಪಿ ಮುಷ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ, ಗುಣ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ನೋಟ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೫: ಗುಣ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೬: ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳು

೪.೬ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಾಗು ಅವು ಹಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರ ಹಾಗು ಸಂಬಂಧಗಳು.

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಹಲವಾರು ಪಾತ್ರಗಳು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಕೃಷಿಕ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕನಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವ, ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವವ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರದಾರಿಗಳು.

೪.೬.೧ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರು

ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಜ, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಔಷಧಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರು, ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವವರು ಕಮ್ಮಾರ, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವೆ ? ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಿಗಸಲು ಇಲಾಖೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಸವಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅವುಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿವೆಯೆ ? ಎಂಬುದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ.

ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಶತ ೯೫ ರಷ್ಟು ರೈತರು ಬತ್ತ , ಹತ್ತಿಯ ಬೀಜ ಹಾಗು ಇತರೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಬತ್ತದ ಬೀಜವನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿಯನ್ನು ಸಹ ಇಲಾಖೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹುರುಳಿ, ಶುಂಠಿ ಸ್ಥಳಿಯ ರೈತರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗು ತಾವೆ ಬೆಳೆದುದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜ ತರಲು ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೀಜ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ರೈತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

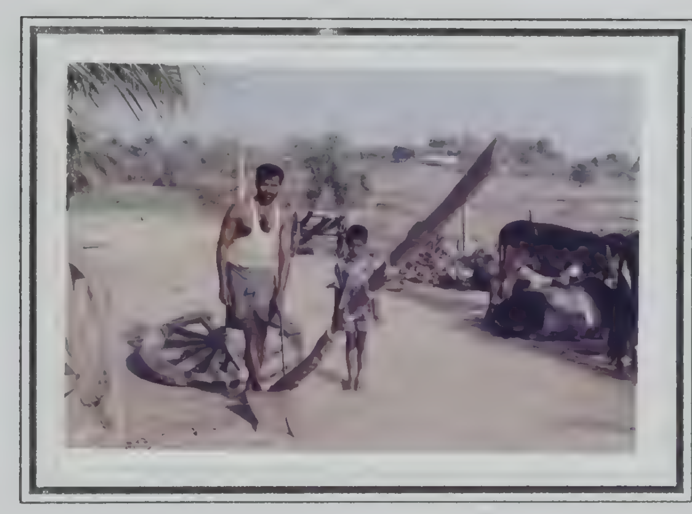
ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವವರು ಉರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಶತ ೭೦.೫೯ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು, ೯೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಶತ ೨೨.೨೨ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಸಾಲ ತರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು, ಸಾಲ ಕೊಡುವ ವೃತ್ತಿ ನಡೆಸುವವರು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇವರು ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಗೊಬ್ಬರ, ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ

ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಯನೂರಿನಿಂದ ತರಲು ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೊಂದು ಚೀಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲೆ ಏರುವ ಮುನ್‌ಸೂಚನೆ ಇದ್ದರೆ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಕೃತಕ ಬೆಲೆ ಯೇರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವವರು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬೆಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಅಥವಾ ಆಯನೂರಿನಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೂ ಸಹ ದಾಸ್ತಾನುಮಾಡುವುದು ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಿಕರಗಳ ಕೇಂದ್ರ ತೆರೆಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಲಾಭದಾಯಕ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ ತೆರೆಯಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ರೈತರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೩ ಜನ ಮಾತ್ರ ಪಕ್ಕದ ಸಿರಿಗೆರೆಯ ರೈತ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಹಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಿಗದಿತ ಬೆಲೆ ಹಾಗು ದಾಸ್ತಾನುಮಾಡಿ ಬೆಲೆ ಏರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಆಚಾರರು, ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರನು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆಚಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು ಕಾರಣ ಜನ ಜಾಸ್ತಿ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಯ ಬಂದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹಲವು ಆಚಾರರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಒಬ್ಬ ಆಚಾರರನ್ನು ಈ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಲುಹಬಲ್ಲದು. ಈ ಊರಿನ ಕಮ್ಮಾರ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲು ಸಹ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೭) ವ್ಯವಸ್ಥೆತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಿರಾಣಿ ಹಾಗು ಇತರೆ ಸಾಮಾನು ಒದಗಿಸಲು ೪ ಅಂಗಡಿಗಳಿವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಡಿಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಅಂಗಡಿ ಇದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಬೇರಾವುದೇ ಆದಾಯ ಬಯಸದೆ ಬದುಕುವಷ್ಟು ಆದಾಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದು. ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೆಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಹಳ್ಳಿಗರು ಆಯನೂರಿಗೆ ಸಂತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಥವಾ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೂಲಿಯವರು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಿರಾಣಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲೆ ಕಡಿಮೆ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪. ೭: ತಾನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ

ಕೂಲಿ, ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಣ ಹೊಂದಿಸಲು ಹೆಣಗುವ ಇವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಇದು ನಿರಂತರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡುವ ಅಂಶ. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಯವನ ವಾದವೂ ಸರಿಯೆನಿಸುವಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೊಳ್ಳುವವರು ಕಡಿಮೆ ಆದಕ್ಕೆ ಲಾಭಂಶ ಜಾಸ್ತಿ ಇಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೂಡಿದ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿಯೂ ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವ ಬೇರೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದು ಆದಾಯ ಹಂಚಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಇವು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ನಡೆದರೂ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಲು ಸೋಲುತ್ತವೆ.

೪.೬.೨ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬಹಳಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಹಣಕಾಸು. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಇಲ್ಲವೆ ಬದುಕುವಂತ ಕೃಷಿಕರು ಅತಿ ವಿರಳ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೭೦.೫೯ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು, ೯೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಶತ ೨೨.೨೨ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ೯೪.೧೨ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಲ್ಪಾವಧಿ/ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಲ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಸಾಲ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಅವರುಗಳ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ಮಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಸಾಲ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತವರೆಂದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವ ಸವಕಾರರು. ಆದರೆ, ಹಿಂದೆ ನಾನು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಈಗೇನು ಸಾಲ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಲದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದು ಸಾಲದಲ್ಲೆ ಸಾಯುವವ ರೈತ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಲವೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ಎಂದು ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಬಂದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩.೭ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಹ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವ ಯಾವುದೇ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಕದ ಆಯನೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿವೆ. ಅವು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿವೆ. ಈ ಊರಿನ ಸೇವೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೭: ಸಾಲ ಮಾಡಲು ಕಾರಣಗಳು

ಕಾರಣಗಳು	ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನ
ಖರ್ಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಆದಾಯ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು	I
ಸವಕಾರಿ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿ	II
ದುಡಿಯುವವರು ತಿನ್ನುವವರ ಅನುಪಾತ	II
ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು	III
ಕಡಿಮೆ ಹಿಡುವಳಿ	IV
ಮಳೆಗಾಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದೇ ಇರುವುದು	V
ತೀರದ ತಲತಲಾಂತರ ಸಾಲ	VI
ಬಡತನ	VII
ಅನಾರೋಗ್ಯ	VIII
ಮದುವೆ	IX
ಚಟಗಳು	X
ಅನಕ್ಷರತೆ	

ಆಯನೂರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲ ಸಹ ಊರಿನಲ್ಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಸಿರಿಗೆರೆ ಹಾಗೂ ಆಯನೂರಿನ ಸವಕಾರರು ಸಾಲ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವ ಹಲವಾರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಈ ಊರಿನವರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಅನ್ನುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರತಿಶತ ೩೦ ಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ೧೯೫೧-೫೨ ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಲ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಫಲಿತಾಂಶದಂತಿವೆ. ಆ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಶತ ೭೦ ರಷ್ಟು ಸಾಲದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಾವಕಾರಿ ಸಾಲ ಮೂಲಗಳೇ ಪೂರೈಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು (ಶಂಕರನ್ ೧೯೯೭). ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನ್ವಯಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಷತ್ತು ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲೂ ಸಾವಕಾರಿ ಸಾಲ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೬೯.೭ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ೫೦ ವರ್ಷ ಗತಿಸಿದರು ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಸಾಲಕೊಡುವ ಸಾಹುಕಾರನ ಕಪಿ ಮುಷ್ಠಿ ಸಡಿಲ ಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ವೈವಿದ್ಯತೆ ಇದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಶತ ೩ ರಿಂದ ೫ ರಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಇದೆ. ಬಡ್ಡಿ ೩ ರ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿದರೆ ಬತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಬತ್ತದ ರೇಟು ಕಡಿಮೆ, ಬಾಡಿಗೆನೂ ಮುರಿತಾರೆ (ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚ) ಅಂತಾರೆ ಊರ ಸಾಲಗಾರರು. ಬಡ್ಡಿ ೫ ರ ಕಡೆ ವಾಲಿದರೆ ನಡೆಯೋ ರೇಟು ಕೊಟ್ಟು ಬತ್ತ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲ ತರುವುದೇಕೆ ಬ್ಯಾಂಕಲ್ಲೆ ತರಬಹುದಲ್ಲ ಎಂದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕಲ್ಲೂ ತಗೊಂಡ್ವಿ ಸುಸ್ತಿದಾರರಾದ್ವಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಹುಕಾರನ ಸಾಲಗತಿಯಾತ್ತು, ಸುಸ್ತಿದಾರರೇಕಾದಿರಿ ಎಂದರೆ ನೋಡಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಯಾಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಾಕೆ ಅದನ್ನತಗೊಂಡೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಾಕೆ ಹಾಕಿದೆ ಇವತ್ತು ಮಗಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ತೋರಿಸಬೇಕು ಕೈಯಾಗೆ ಕಾಸಿಲ್ಲ, ಆಗ ಯಾ ಬ್ಯಾಂಕು ಕೊಡುತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿನ. ಆಗ ಸಾಹುಕಾರರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತ ಸಣ್ಣ ಸಾಲಗಳೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತೆ, ಸಾಹುಕಾರರು ಬಂದು ಬತ್ತ ತುಂಬಿಸಿ ಅಸಲು ಬಡ್ಡಿ

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೮: ಸಾಲ ತಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಸಾಲ ಮೂಲಗಳು

ವಿವರ	ರೈತರು		ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡು ವವರು		ರೈತರಾಗಿದ್ದು ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡು ವವರು		ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿ ಕರು		ಒಟ್ಟು	
	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ
ಸಾಲ ಮಾಡದವರು	೩೨.೩೫ (೧೧)	೫.೮೮ (೨)	೮.೩೩ (೫)	0.00 (0)	೭೫.00 (೨೭)	೪೪.೪೪ (೧೬)	೫.೮೮ (೧)	೫.೮೮ (೧)	೨೯.೯೩ (೪೪)	೧೨.೯೨ (೧೯)
ಸವಕಾರಿ ಸಾಲ ಮಾಡು ವವರು	೫0.00 (೧೭)	೭೬.೪೭ (೨೬)	೭೧.೬೭ (೪೩)	೬೬.೬೭ (೪0)	೧೩.೮೯ (೫)	೩೩.೩೩ (೧೨)	೮೮.೨೪ (೧೫)	೮೮.೨೪ (೧೫)	೫೪.೪೨ (೮0)	೬೩.೨೭ (೯೩)
ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಲ	೫.೮೮ (೨)	೧೭.೬೫ (೬)	೩.೩೩ (೨)	೮.೩೩ (೫)	೨.೭೮ (೧)	೨೨.೨೨ (೮)	0.00 (0)	0.00 (0)	೩.೪0 (೫)	೧೨.೯೨ (೧೯)
ಸಾವಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಲ	೧೧.೭೬ (೪)	0.00 (0)	೧೬.೬೭ (೧0)	೨೫.00 (೧೫)	೮.೩೩ (೩)	0.00 (0)	೫.೮೮ (೧)	೫.೮೮ (೧)	೧೨.೨೪ (೧೮)	೧0.೮೮ (೧೬)

ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲದ ಮೊರೆ ಹೋದವರು = ೭೭.೬೭

ಧೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲದ ಮೊರೆ ಹೋದವರು = ೭೨.೬೬

ಕಳೆದು ಉಳಿದ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಬಂದಿದ್ದು ಜೀವನ ನಡಸಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗೊಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಾಲ ತೀರಿಸೋದು ಹೇಗೆ ? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹುಕಾರರ ಸಾಲತರುವ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರಿ ತಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಅಂತ ಈಗ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಂದರೆ ಅವನು ಸುಸ್ತಿದಾರ ಅಂಥ ಅರ್ಥ ಆ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಳಸೋಲ್ಲ. ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ರಂಗಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದಾಗ ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟಬೇಕು ಅಂದ್ರೆ ದುಡ್ಡುಬೇಕು, ಆಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿದ್ದರೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಪ್ಪನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಗಿಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ೧೫,೦೦೦ ರೂ ಖರ್ಚು ಬಂತು ಇದು ಅಗತ್ಯ ಅಲ್ಲಂತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನವರು ಹೇಳಬಹುದು, ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಅಂಥ ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ವೆಚ್ಚ ಸಾರ್, ಇಂತಹವೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಇದ್ದಾವೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಸವಕಾರಿ ಸಾಲ ಅನಿವಾರ್ಯ ಆಗುತ್ತೆ ಅನ್ನುವುದು ಬಹುಜನ ಅಭಿಮತ. ಸರಿಯಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದ, ಬೇಕಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಗದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲಗಳಿಂದಾಗಿ ಸವಕಾರರ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿ ಸಡಿಲವಾಗಿಲ್ಲ, ಇದು ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಮಾರಕ.

೪.೬.೩ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಹುಪಾಲು ರೈತರು ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಯಾದ ಬತ್ತ ಶುಂಠಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲಕೊಟ್ಟು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ೬ ಜನರು ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡವರಿಗೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದವರುಗಳಿಗೆ ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚ ತೆಗೆದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಬೆಲೆಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಲಾದಾರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಶಕಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಮಾರಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬತ್ತ ತಕ್ಷಣ

ಹಾಳಾಗದ್ದು ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸೀಜನ್ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ.

೪.೭ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ/ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವು

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಹಾಗು ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

೪.೭.೧ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಹಾಯ ಧನ

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ರಸಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಶತ ೮೫ ರಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿರುವವರಿಗೂ ಪೂರ್ಣ ತಿಳಿಯದು. ಅವರುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಬೆಲೆ ಎರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರಗೊತ್ತು.

೪.೭.೨ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಇರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಯೊಂದು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ದರದಲ್ಲಿ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಇರುವವರ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಊರಿನವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಹಳ್ಳಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನಗಳು ನಿಗದಿ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಇರುವವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲೆ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ನಂತರ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಸಂಜೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಂದರೆ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಪಡಿತರಕೊಳ್ಳಲು ದಿನದ ಕೂಲಿ ಬಿಡಬೇಕು ಇಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಕೊಡುವ ದಾನ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಮತ. ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ

ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವಾದ ರಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಶತ ೧೦ ರಷ್ಟು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸಿದರು (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩.೯)

ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬದವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ನಂತರ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರೇ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಯು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಗು ಸಂಜೆ ತೆರದಿಡಬೇಕು.
- ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಧಾನ್ಯಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.
- ದಿಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಹಳ ದಿನ ಗೋದಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಹಾಳಾದ ಪಡಿತರ ಕೊಡುವ ಬದಲಿಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿ.
- ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೋಪು, ಹಲ್ಲಿನ ಪುಡಿ ಯಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡಿತರದಡಿ ತರಬೇಕು.

೪.೭.೩. ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಸ್ವಚ್ಛ ಬೀದಿಗಳು (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೪) ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ ಆದರೂ ಊರಲ್ಲಿ ೭೯.೧೭ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩೯: ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿಸಿಕೆ

ವಿವರ	ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರು ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತಿಶತ (ಸಂಖ್ಯೆ)
ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ	೬೭.೭೯ (೧೧೧)
ಅಂಗಡಿಯವರು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ	೪೯.೬೬ (೭೪)
ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ಅವಧಿ ಕಡಿಮೆ	೫೧.೦೧ (೭೬)
ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆಗೆ ಅಂಗಡಿ ತೆಗೆದಿಡುವ ಅವಧಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ	೬೦.೪೦ (೯೦)
ಒದಗಿಸುವ ಧಾನ್ಯಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸರಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ	೫೩.೬೯ (೮೦)
ಗೋಧಿಯ ಬದಲಿ ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ, ರಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು	೫೧.೦೧ (೭೬)
ಗೋಧಿ ಹಾಗು ಇತರೆ ಧಾನ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ರಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು	೨೦.೧೩ (೩೦)

ವಸತಿಯ ಮೂಲ ಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಹಾಗು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ೧೨ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಚ್ಚಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೂ ಇನ್ನು ಇದ್ದಾರೆ.

೪.೮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು

ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡ ಬಹುದಾದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ಕೃಷಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬಾಗಿರುವ ಬಹುಪಾಲು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬಗರ್ ಹುಕಂ ಸಾಗುವಳಿಯಂತ ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗದೆ ಕಾಡಿನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಗೆ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಪಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗು ಮಾನವನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಹಳ್ಳಿಗರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು, ನಾನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಆದ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪.೮.೧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಿರದಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಇರುವ ಅಡಚಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಲಾ ವೇಳೆಯನ್ನು ಹಾಗು ರಜೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಓದಿಸಲು ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಓದುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಶಾಲಾ ಪರಿಸರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋತಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಂತೆ ಶಾಲೆಗಳ ಜೊತೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ವಸತಿ ನಿಲಯ ಕಟ್ಟುವ ಯೋಜನೆ ಅತಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಆ ಪರಿಸರದ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಹಿತ ಭೋದಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸುವವರಿಗೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮುಗಿಸಿರಲಿ ಮುಗಿಸದೇ ಇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತಾಗ ಬೇಕು. ಕೃಷಿ, ಕೃಷಿ ಉಪಕಸುಬುಗಳು, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಕಟ್ಟಡ ಕೆಲಸ, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಹಾಗು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಘಟಕ ತೆರೆಯಲು ತರಬೇತಿ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಶಾಲೆಗಳು ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ನಡೆಯುವಂತಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಬರಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದಾರೆ, ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ ಇವರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ನಂತರ ಇವರೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಂದಾಳತ್ವವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರು ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಅತಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿ ಬೇಕಾಗುವಂತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇಷ್ಟು ಎಂದು ಸಂಬಾವನೆ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಶಲಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿದಂತಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಹಳ್ಳಿಯಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಹಾಗು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಳಿಯುವವರು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾದಿಸದೇ ಇರುವವರು ಮಾತ್ರ. ಹಳ್ಳಿಗರು ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಓದಿದಲ್ಲಿ ಓದಿಸುತ್ತೇವೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನ/ಅವಳ ಹಣೆ ಬರಹ ಅಂತ ಕೃಷಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೧) ಸಹ ಬಿಂಬಿಸವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿರುವವರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಾಗಲು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಹಂತದೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಕೃಷಿಯತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುವಂತಾಗಬೇಕು. ಕೃಷಿಯೊಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಉದ್ಯೋಗವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾದ್ಯ. ಆಕರ್ಷಕವಾಗದಿರಲು ಕಾರಣ ಸಾಲ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ದುಸ್ತರ ಎನ್ನುವುದು. ಇದನ್ನು ದೊಡ್ಡಹಿಡುವಳಿ, ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸ ಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾನ ಮಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಕೊಡುವವರು ಕೃಷಿಕನೆಂದೊಡನೆ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳ ಬಹಳ. ಇವು ಕೃಷಿಕನನ್ನು ದೃತಿಗೊಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಇತರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯೆಡೆಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷತರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದು.

೪.೮.೨ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ

ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತರಬೇತಿ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರುವುದು ಹಾಗು ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಮಾಹಿತಿ ತಲುಪದಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಈಗಿರುವ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಪೂರೈಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಇರದಿರುವುದು ಸಹ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೃಷಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಅಸಮರ್ಪಕ ತರಬೇತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹಾಗು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಬತ್ತದ ಇಳುವರಿ ೧೮ ರಿಂದ ೨೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೩.೦ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಬೆಳೆದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೦ ರಿಂದ ೧೨ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ತೆರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಅವರನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿದಾರರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದು ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಸಹ ಯೋಜಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಸಹ ಕೃಷಿ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಲು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀರಿದ್ದರೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಬಾವವನ್ನು ಬೀರಬೇಕಿದೆ. ಕಾರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ, ದೂರದರ್ಶನ ಹೊಂದಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ, ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನೋಡಲು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ವಿಷಯಗಳ ಹರಡಲು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿವಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳು, ಕೃಷಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಹಾಗು ಸಮುದಾಯ ದೂರದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

೪.೮.೩. ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಮನುಷ್ಯರು ಹಾಗು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗು ಪೋಷಣೆ ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೮) ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗು ಪೋಷಣೆ ಕುರಿತಾದ ಜಾಗೃತಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಗರು ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ವೈದ್ಯರಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಟ್ಟೆನೋವೆಂದು ಬರುವುದು ಸಮಾನ್ಯ ಎಂದರು. ತಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದ ಪ್ರಕಾರ ಮೂತ್ರನಾಳದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಇಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂದರು. ನಂತರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಣ

ಅಸಮತೋಲನ ಆಹಾರದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು

ಸೊರಗಿರುವ ಹಾಗು ಅಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಎಮ್ಮೆಗಳು

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೮: ಅಸಮರ್ಪಕ ಪೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ಅರಸಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊರಗಡೆ (ಕಕ್ಕಸಿಗೆ) ಹೋಗುವಾಗ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಒಯ್ಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಇವರು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳ ತಲುಪವಲ್ಲಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ತಳುಕಿಯೋ, ಚೆಲ್ಲಿಯೋ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು. ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿದ್ದರು ಒಯ್ಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಚತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದೆ ಆಗಾಗ ಮೂತ್ರನಾಳಕ್ಕೆ ಸೊಂಕು ತಗುಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇದು ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರಣ ಗುದದ್ವಾರ ಹಾಗು ಮೂತ್ರನಾಳಗಳ ಅಂತರ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಹಾಗು ಸೊಂಕು ತಗುಲುವುದು ಸುಲಭ. ಇದನ್ನು ವೈದ್ಯರುಗಳು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಚತೆ ಹಾಗು ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಎ.ಎನ್.ಎಂ (ಶುಶ್ರೂಷಕಿ) ಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರಿತು ವೈದ್ಯರು ಇಂತವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಕೊಡಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುವುದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಇದು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ.

೪.೮.೪ ದುಶ್ಚಟಗಳು

ದುಶ್ಚಟಗಳಾದ ಸರಾಯಿ, ಗುಟ್ಕಾ ಸೇವನೆ ಹೊಸ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಚಟಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇದು ಕೃಷಿಗೆ ಮಾರಕ. ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಆಂದೋಲನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

೪.೮.೫ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸುತ್ತ

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಒಂದು ಕೃಷಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ.

ಕೃಷಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕೂಲಿ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪೦). ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ದೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ದುಡಿಮೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಲದು, ಆರೋಗ್ಯ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಎನ್ನದೆ ದುಡಿಯ ಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ದುಡಿದರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲಾಗದು.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಎರಡೂ ಮುಖಗಳು ವಾಸ್ತವ. ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳು ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಲಿಪೊರ್ನಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಇರುವು ಪದ್ದತಿ ಅನುಕೂಲವಾಗ ಬಹುದು. ತಿಲಾಮ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಟಿನ್ (೧೯೯೫) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರ ಪದ್ದತಿ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವ ದಿನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕೂಲಿಯವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೃಷಿಕರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕೂಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರ. ಇವನು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಕೃಷಿಕರು ಇವನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ಕೆಲಸ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಯಾಲಿಪೊರ್ನಿಯಾದ ಈ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ತರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಇತರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಂತೆ ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಸಾದ್ಯ. ಈ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಇವರಿಗೆ ವಿಮೆ, ಪಿಂಚಣಿಯಂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡಬಹುದು. ರಜಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಕಾನೂನನ್ನು ಸಹ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲು ಸಾದ್ಯವಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂಲಿಕಾರರ ಜೀವನ ಆರಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೂ ಇದು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯೋಗವೇ. ಕಾರಣ ಇವರ ಗುತ್ತಿಗೆ ದರಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೂಲಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಹಣ ತೆರಬೇಕಿದೆ. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರರ ಸಂಘಟಿತ ಶಕ್ತಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಹಾಗು

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪೦: ಕೂಲಿ ದರಗಳು

ವರ್ಷ	ಕೂಲಿ ದರ (ರೂ)	
	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು
ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷ*	೫೦.೦೦	૩೦.೦೦
೫ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ	೨೫.೦೦	೨೦.೦೦
೧೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ	೧೫.೦೦	೧೦.೦೦
೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ	೨.೫೦	೨.೦೦
೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ	೧.೦೦	೦.೫೦

* ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗು ಕೂಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಾಯಿ ಪಾಕೆಟ್ ಅಥವಾ ೫ ಗುಟ್ಕಾ ಪಾಕೆಟ್

ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಇವು ಕೃಷಿ ಹಂಗಾಮನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಈ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೂಲಿಯವರ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಲು ಸಹ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃಷಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹಲವಾರು ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರ ಹಾಗು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೊರತೆ ಈ ಮೇಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗದು. ಕಾರಣ ಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಯಾದ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ವಯಸ್ಸು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಯುವಕರು ಈ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬರದಿರುವುದು ಅತಿ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೊರತೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೂಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯನ್ನೆ ನಂಬಿ ನಿಲ್ಲುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ರೈತರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸಣ್ಣಯಂತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಪರಿಹಾರ ಅಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಲಭ್ಯ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬೇಡಿಕೆ ಗಮನಿಸಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಈಗ ಬತ್ತ ಕೊಯ್ಯುದೊಕ್ಕುವ ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಯಂತ್ರದ ಬದಲಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಒಂದೆಡೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಇಡುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಕೂಲಿ ಆಳಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಠಿಯಾಗುವುದು.

೪.೮.೬ ಸಾಲದ ಸೂತ್ರ

ಸಾಲದಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುವವ ರೈತ ಎನ್ನುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಲ ಬೇಕು ಆದರೆ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ ರೈತನನ್ನು ಬಡವಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಡೆಸಿದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಹುಕಾರರ ಹಿಡಿತ ಇಷ್ಟು ಕಾಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾವಕಾರರ ಹತ್ತಿರ ಸಾಲ ಕೇಳ ಹೊಗಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ, ಬಯಸಿದಾಗ ಸಾಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದಾಗ ೧೦೦ ರೂ. ನಂತ ಸಣ್ಣ ಸಾಲ ಸರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಈ ಸಾಲಗಳದ್ದು. ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯ/ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾರರ ಹಿಡಿತ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಶಿರಸಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ನಡೆಸಿದೆ. ಇದು ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಸಾಹುಕಾರರು ವಹಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಬಡ್ಡಿದರ ಮಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದಷ್ಟು. ಇಲ್ಲಿ ಸಹ ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಹಣ ಸಿಗದು. ಇದನ್ನು ಎ.ಟಿ.ಎಂ. (ATM) ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಹುಕಾರರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

೪.೮.೭ ಬೃಹತ್ ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು

ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ. ಇತ್ತ ಕೃಷಿಕರೂ ಆಗದೆ ಅತ್ತ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿಯೂ ಬದುಕಲಾರದ ಈ ತ್ರಿಶಂಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೃಷ್ಠಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅದೂ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 'ಮೈ ಆಳು' ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದೂ ಸಹಕಾರದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಇದನ್ನೆ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿಸಿ ಈ ಗುಂಪನ್ನೆ ಒಂದು ಸಹಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತರುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈಗಲೇ ಈ ಗುಂಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿವಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಇದು ಬಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾದುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯೂ ಇಲ್ಲ.

೪.೮.೮ ಕೃಷಿಕರು

ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಲಭ್ಯತೆ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇವರೂ ಸಹ ಸ್ವಂತ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಹಾಗು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯಮ ರೈತರು ಹಾಗು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವರು ಸದಾ ಸಾಲದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಲುಕಿರುವವರು. ಇವರು ಬೆಳೆ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ನಗರ ಕೇಂದ್ರ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದರ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದು ಕೆರೆಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಭತ್ತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನಾಡಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಉಳಿಕೆ ತೇವಾಂಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಳೆ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿ ಇರುವ ದ್ವಿದಳ ದಾನ್ಯ ಅಥವಾ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇದ್ದರೆ ಕೆರೆ ಕೆಳಗಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆ ಬತ್ತ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೯) ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಬದಲಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ಬೆಳೆಗಳಾದ ದ್ವಿದಳ ದಾನ್ಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚುರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಂಠಿ ಬೆಳೆವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೦) ಈ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಖುಷ್ಕಿಯ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಇವರುಗಳು ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಅತಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗು ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ.

೪.೮.೯ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವರು

ಈ ಗುಂಪಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಂತ ಸಂದರ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕೃಷಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ನೀಡರು. ಇವರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಟ್ಟ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳ ಬೇಕಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಅದೆ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಹಾಗು ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವವನ ಪಾತ್ರ. ಈ ಪಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರರು ಸೂಕ್ತ.

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೯: ಕೆರೆ ಕೆಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಬತ್ತ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೦: ಶುಂಠಿ ಬೆಳೆವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಂಠಿ

೪.೮.೧೦ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವತ್ತ

ದೊಡ್ಡ ರೈತರು ಹಾಗು ಅಧಿಕ ಆದಾಯವಿರುವ ಇತರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ರೈತರ ಹಾಗು ಅಧಿಕ ಆದಾಯವಿರುವವ ಪ್ರಮಾಣ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತಿಶತ ೫ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಶತ ೯೫ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಮಾರ್ಥ್ಯಸೇನರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಸಮರ್ಪಕ. ಇದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರು ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ೧೦ ಎಕರೆ ಇದ್ದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಎರಡು ಜೊತೆ ಎತ್ತಿದ್ದರೆ ೧೫ ರಿಂದ ೨೦ ಎಕರೆ ಹಾಗು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಇಟ್ಟರೆ ೨೫-೩೦ ಎಕರೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರೆ ೧೦ ಎಕರೆಯನ್ನೆ ಒಂದು ಘಟಕವನ್ನಾಗಿಸಿದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ೧/೨ ದಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ೫/೬ ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಲಭ್ಯವೆಂದು ಗಣಿಸಿದರೆ ದೊರೆಯುವ ಚಿತ್ರಣ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು ಹಿಡುವಳಿ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆಯ ಬೇಕಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ಆದರೆ ಇತರೆ ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈಗಿರುವ ಕೃಷಿಕರ ಪ್ರತಿಶತ ೧೫ ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರಾದರೆ ಇಡಿ ಊರಿನ ಜಮೀನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರು ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ವಾಸ್ತವ. ಇವು ಕನಿಷ್ಟ ಇನ್ನು ೧೦ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯಾದರು ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತೊಡಗಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಾದಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬರಬೇಕು. ಜಪಾನ್ ಹಾಗೂ ಚೀನಿಯರಂತೆ ಗುಣ ಮಟ್ಟದ ಆಧುನಿಕ ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಈ

ರೀತಿಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ದರಗಳು ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ದರಗಳಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನು ಮಾರಲಾಗದು. ಇನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲಲಾಗದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿವವರು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸ ಬೇಕಿದೆ.

ಹಾಲಿ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿದಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಅವಧಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುವಂತ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಆಧುನಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತಿ ಉತ್ತಮ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರಾತಿನಿದ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

೪.೮.೧೧ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವು

ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಸಹಾಯ ಧನ (ಸಬ್ಸಿಡಿ) ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಬದ್ದವಾದ ಮುಮದುವರೆದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಸಹ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೆರವು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಹೇಂದ್ರದೇವ್ (೧೯೯೮) ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಾಯಧನ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳು ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ, ಆ ದೇಶಗಳು ಈ ನೆರವನ್ನು ಸೇವೆಗೆ ಕೊಡುವ ಸೌವಲತ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಗೆ ಹಾಗು ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವುದು ಕೃಷಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ ಕೊಡುವ ಅತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಧಾನ. ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಸರ್ಕಾರದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಮನೋರಂಜನೆ ಹಾಗು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆ ಕಳೆಯಲು ಬದಲಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಗುಂಪು ವಿಮೆ, ಪಿಂಚಣಿ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಂದುವರೆಯ ಬೇಕು ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂದುವರಿಯ ಬೇಕಿದೆ. ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ

ಪದ್ಧತಿಗೆ ದಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೆ ಅಗತ್ಯ. ಆಹಾರ ದಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಂಚುವುದು ಪಡಿತರ ಗುಣ ಮಟ್ಟ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀತಿ ನಿಯಮ ರೂಪಿಸಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೪.೮.೧೨ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ದಕ್ಕೆ ಯೊಡ್ಡುವ ಹಾಗು ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ತೂಗು ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿಡುವ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕಡಿದ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಇನ್ನು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನೀತಿಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಕ್ರಮವನ್ನು ಸಕ್ರಮ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದಾಗಿ ಕಾಡನ್ನು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಸಕ್ರಮ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಭೂ ಒಡೆತನ ರೈತರಿಗೆ ಇನ್ನು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಇದೂ ಸಹ ಹಾನಿಕಾರಕ ಒಡೆತನ ಇಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ರೈತ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಗುಣಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹೂಳು ತುಂಬಿಸುವ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಗಳು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಡೆ ಕೃಷಿ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾದರೂ ಬಿಗಿಯಾಗ ಬೇಕಿದೆ. ಅರಣ್ಯದ ಹೊದಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ದರ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಕೇಳದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೇವೆ. ಈಗಾದರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ಜಮೀನುಗಳು ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಖುಷ್ಕಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಾವು ಹುಣಸೆಯನ್ನು ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಿಸಬಹುದು (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೧). ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಹಾಕಿದ್ದು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಗಿಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೨). ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಳೆಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಪೋಟಾ,

ಮಾವು

ಹುಣಸೆ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೧: ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಖುಷ್ಕಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾವು ಹುಣಸೆ.

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೨: ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವಿರದಿದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟೇನು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದ ತೆಂಗು

ಹಲಸಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಈ ಭೂಮಿಗಳ ಬರಡಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು. ತೀವ್ರ ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಜೊತೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕಾಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲೂ ಇಳುಕಲು ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊರತೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಕೆರೆಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಸರದ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಇರುವ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳೇ ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುವವು ಅದರಲ್ಲಿ ಊರ ಮುಂದಿನ ಕೆರೆ ಇತರೆ ಬಳಕೆಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ರೈತರು ಹೂಳು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಈಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಗರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸಾಕಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು, ಇದರಿಂದ ಕೆರೆ ಒಣಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಣಗಿದರೂ ತುಂಬಾ ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನಾವು ಕೆರೆ ಬಸಿದು ಗೊಡು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೀನು ಸಾಕಲು ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದವರು ಜೊಂಡು ಬೆಳೆದರೆ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಸಗಣಿಯನ್ನು ಯತೇಚ್ಚವಾಗಿ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ದನಕರುಗಳು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಮೀನು ಸಾಕಿದರೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಕಬಹುದು. ಮೀನು ಸಾಕುವವರು ಕೆರೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಗಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆರೆಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಒಮ್ಮತ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಮೀನುಸಾಕಣೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಪರಿಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೆ.

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಭೂ ಫಲವತತ್ತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ದನಕರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಆದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಲಭ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಕೊಳ್ಳುವಂತ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸರ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೇಳುವಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಇರುತ್ತೆ ಆದರೆ ದೀಪಾವಳಿ ವೇಳೆಗೆ ಕೈ ಬರಿದಾಗಿರುತ್ತೆ ಹಣ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ, ಆ ವೇಳೆಗೆ ಪಕ್ಕದೂರ ಅಡಿಕೆ ತೋಟದವರು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಆಸೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮಾರಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ತರುತ್ತೇವೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸದೆ ಇಂತಹುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗದು. ಜೊತೆಗೆ ರೈತರಿಗೂ ಕೃಷಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯು ಉರುವಲಿಗೆ ಕಾಡನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ. ವರ್ಷವೂ ಸಾವಿರ ಗಾಡಿ ಸೌದೆ ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ನಾಶದ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಎದುರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ, ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಸರಾಸರಿ ೮ ರಿಂದ ೧೦ ಗಾಡಿ ಸೌದೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಗಾಡಿಗೆ ೨೦೦ ರೂ ಖರ್ಚು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎತ್ತು ಗಾಡಿಯ ಖರ್ಚು ಹಿಡಿದರೆ ೩೦೦ ರೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ದರದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಬಳಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗು ಕಾಡು ಕಡಿಯದಂತೆ ಮಾಡುವ ಬಿಗಿ ಕಾನೂನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಬೇಕು. ಈಗ ಕಾನೂನು ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇವರು ಇಂಧನ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಪುನಃ ಕಾಡಿಗೆ ಆದರೆ, ಕಾನೂನು ಬಿಗಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಬೇರೆ ಕಾನೂನು ಬಿಗಿ ಆದಷ್ಟು ಸೌದೆ ತರುವ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾಡು ಕಡಿಯುವುದು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಬಿಗಿಯಾದಂತೆಲ್ಲ ಆರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹೊತ್ತ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಲಂಚ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ ಎಂಬುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಅಭಿಮತ. ಪರ್ಯಾಯ ಇಂಧನ ಮೂಲ ತೋರಿಸದೆ ಅಥವಾ ಒದಗಿಸದೆ ಕಾಡು ಕಡಿಯಬೇಡಿ ಎಂದರೆ ಇದು ಕಾರ್ಯಸಾದುವಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ತಲುಪಬೇಕು, ಸೌರಶಕ್ತಿ ಬಳಕೆ ಹಾಗು ಗೋಬರ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯಾಪಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

೪.೮.೧೩ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ದುಡಿಮೆಯಷ್ಟೆ ಮಹತ್ವ ಮನೋರಂಜನೆ ಹಾಗು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಇವುಗಳ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೩) ಈ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟದ ಮೈದಾನವಿಲ್ಲದ ಇದ್ದ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೪). ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಶಾಲಾ ಆಟದ ಮೈದಾನಗಳಿದ್ದು ಅವು ಶಾಲೆಯ ನಂತರ ಬಳಸಿದಂತೆ ಬೀಗ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಕ್ರೀಡೆ, ಮನೋರಜನೆಗಾಗಿ ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿ ರಂಗಕಲೆಗಳು, ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಸ್ತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಹಾಲಿ ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸಬೇಕಿದೆ (ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೫) ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಸ್ತೆ ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗ ಬೇಕಿದೆ. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯವಾಗಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಚಲನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೩: ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಛೇರಿ

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೪: ಆಟದ ಮೈದಾನದ ಸೌಲಭ್ಯವಿರದೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಜಾಗದಲ್ಲೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರ ೪.೧೫: ಸರಿಯಾದ ರಸ್ತೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿರದೆ ಫಸಲನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ರೈತ

ಅಧ್ಯಾಯ-೫

ಸಾರಾಂಶ

"ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ" ಎಂದು ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ, ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕೃಷಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಊಟ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿಯಂತಹ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಕೃಷಿ, ನಿರಂತರ. ನಮ್ಮ ದೇಶ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗದೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಸಿಗದೆ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತವರು ಅದೆಷ್ಟೋ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನಕರ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ದಿನೇದಿನೇ ಏರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಸವೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿ, ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದದಷ್ಟೆ ವಿಶಾಲ ಹಾಗೂ ಸಂಕೀರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪದವನ್ನು ಹಲವರು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ, ಡಾ: ಎ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅರ್ಥೈಸಿದ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ನಶಿಸದೇ ಸದಾ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಉತ್ಪಾದಕನಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆದಾರನಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗದ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ, ಉತ್ತಮ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಕರ ಪರಿಸರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ" . ಇಂತಹ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ/ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಿರಂತರತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಎಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದಾಗಲಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಳಕೆ ಸಹ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕೃಷಿಕ ತನ್ನ ಮಾನವ

ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ನಿರಂತರತೆ ತಂದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನ ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ, ಜೊತೆಗೆ ಈಗಿರುವ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ತರುವ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಧಕ್ಕೆಯೊಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳು, ಕೃಷಿಕರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

೧. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

೨. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಅಧ್ಯಯನ.

೩. ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ.

ಮಲೆನಾಡ ಪರಿಸರವುಳ್ಳ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಲುವು ಕೊಡದೆ ಲಾಟರಿ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ತಮ್ಮಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಅವಶ್ಯಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಬಳಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಹಬಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಊರ ಮುಖಂಡರು ಶ್ರೇಯೋಬಿಲಾಶಿಗಳ ತಂಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದಲ್ಲೂ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಬಳಸಿ ವಿವಿಧ ಗುಂಪಿನ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ವತಃ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಹ ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸರಾಸರಿ ಹಾಗು ಪ್ರತಿಶತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿಲಾಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಹಾಗು ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಸಹ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಯೊಡ್ಡುತ್ತಿರುವ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ, ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ಷದ ೪ ತಿಂಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕೃಷಿಕರು ೪ ತಿಂಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

- ಕೃಷಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಈ ಭಾರ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಭಾರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

- ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವ ಈ ಗುಂಪು ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಬಲ್ಲದು.

- ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯ ೩೭೪.೫೩ ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ೯೪೬.೧೮ ರೂಪಾಯಿ ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರರು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗಿಂತ ೩ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಊಟ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ತಲಾವಾರು ವೆಚ್ಚ ತಲಾವಾರು ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿಶತ ೯೬ ರಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ ನ್ನು ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ.

- ಪ್ರತಿಶತ ೮೯ ರಷ್ಟು ರೈತರ ಹಿಡುವಳಿ ೪ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶತ ೧.೫ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

- ಕೃಷಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿಸಲು ಹಣಬೇಕು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳಿಲ್ಲ, ಸಾಲ ಮಾಡದೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲಾಗದು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆ ನಾವು ಖರ್ಚುಮಾಡಿದಷ್ಟು ಬರದಂತ ಬೆಲೆ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿವೆ.

- ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾರರು ಇನ್ನು ಹಿಡಿತ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸುತ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಪಡೆಯದವರನ್ನು ಅಂದರೆ ದಡ್ಡರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಸಮಾಜದ ಚಿಂತನೆ ಇನ್ನು ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ.

- ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಹಂತದೊಳಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ.

- ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹಾಗು ಮಾಹಿತಿ ಜಾಲದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

- ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಂತ ಅನಿಷ್ಠ ಪದ್ದತಿಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅತೀ ಕಳವಳಕಾರಿ ಅಂಶ.

- ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗು ಪರಿಸರದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡದ ಕೃಷಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ನಿರಂತರತೆ ದಕ್ಕೆ ಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೃಷಿಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕೃಷಿಯ ನಿರಂತರತೆಯತ್ತ ಸಾಗಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹಾಗು ಶಾಲೆಗಳ ಜೊತೆ ವೈದ್ಯರ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ವಸತಿ ನಿಲಯ ಕಟ್ಟಿ ವೈದ್ಯರು ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ವಾಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

- ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಶಲಿಗಳಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳ ಅಡಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

- ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಆಯ್ದ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರಿಂದಲೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

- ದುಶ್ಚಟಗಳು ಕೃಷಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕು.

- ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರ ನಡುವೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಅದು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಪಾತ್ರ, ಇವರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡುದು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಗ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತಿಂಗಳ ವೇತನ, ಪಿಂಚಣಿ, ವಿಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

- ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೊರತೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಬಾಡಿಗೆ ಘಟಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗ ಬೇಕಿದೆ.

- ಹಿಡುವಳಿ ಆಧರಿಸಿ ಸಾಲ ಮೊತ್ತ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿ ಆ ಹಣ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಪಡೆಯುವಂತ ಸರಳ ಹಾಗು ಸದಾಕಾಲ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವಂತ ಸಹಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಸಾಹುಕಾರರ ಬಡ್ಡಿ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಬಹುದು.

- ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರ ವಿಶೇಷ ಗುಂಪು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಸಮಾಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಗುಂಪಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರದೇ ಒಂದು ಸಹಾಕರಿ ಸಂಘದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

- ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು.

- ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗು ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೆರವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಾಗಿ ಕಡಿತಗೊಂಡ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸರಿದೂಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

- ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಕ್ರಮ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಖುಷ್ಕಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಮಾಡಬೇಕು.

- ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳು ರೈತರು ಬಳಸಲು ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಮೀನು ಸಾಕಣೆ ಮಾಡಲು ಪರವಾನಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೀನು ಸಾಕದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಹೂಳು ಬಳಕೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು.

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ, ಹೊಲದ ರಸ್ತೆ, ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನೋರಂಜನೆ, ಹಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು.

- ಪ್ರತಿಗ್ರಾಮ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರಿ/ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಸತತ ಅಧ್ಯಯನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಸತತವಾಗಿ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಉಲ್ಲೇಖ

ಅನಾಮಿಕ, ೧೯೮೨, ಸಾಯಲ್ ಕನ್‌ಸರ್‌ವೇಶನ್ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ಸ್ ಅಪ್ರೋಚಸ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರೊಗ್ರೆಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಾಯಿಲ್ ಕನ್‌ಸರ್‌ವೇಶನ್ ಡಿವಿಜನ್, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ ಅಂಡ್ ಕೊ-ಆಪರೇಶನ್, ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ನವದೆಹಲಿ.

ಅನಾಮಿಕ, ೧೯೯೦, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ರಿವ್ಯೂವ್ ಕಮಿಟಿ - ಎ ರಿವ್ಯೂವ್ ಅಫ್ ದಿ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವರು ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಬಾಂಬೆ.

ಅಂಗಡಿ, ವಿ.ವಿ., ೧೯೯೮, ಸಸ್ಟ್ಯನಬಲ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಆಫ್ ಡ್ರಿಲ್ ಸೋನ್ ರೈನ್‌ಫೆಡ್ ರೈಸ್ ತ್ರೂ ವರ್ಮಿ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಆಂಡ್ ಗ್ರೀನ್ ಮೆನ್ಯೂರಿಂಗ್, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಪಿ. ಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧ.

ಆಶಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ, ೧೯೯೮, ಗ್ರೀನ್ ರೆವಲ್ಯೂಶನ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಆ್ಯಕ್ಸಸ್ ಆಪ್ ಸ್ಮಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಸ್ಟ್ಯಾಗ್ನೇಷನ್ ಆಫ್ ಸೀರಿಯಲ್ಸ್ ಯಿಲ್ಡ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೫೩(೧): ೨೭-೪೦.

ಉಷಾರಾಣಿ, ೧೯೭೧, ಸೈಜ್ ಆಫ್ ಫಾರ್ಮ ಆಂಡ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ ೬(೨೬)

ಕಾಲೆ, ಆರ್.ಡಿ., ೧೯೯೧, ವರ್ಮಿಕಲ್ಚರ್: ಸ್ಕೊಪ್ ಪಾರ್ ನ್ಯೂ ಬಯೊಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಇನ್ ಅರ್ತ್‌ವರ್ಮ್ ರಿಸೊರ್ಸ್ ಆಂಡ್ ವರ್ಮಿಕಲ್ಚರ್. ಸಂಪಾದನೆ : ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜುವಾಲಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಪುಟ ೧೦೫-೧೦೮.

ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ, ಎ.ಎಸ್., ೧೯೯೫, ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ - ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರು, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಎ.ಎಸ್., ೧೯೯೮, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರ ಕನಿಷ್ಟ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನ

ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ, ಎ.ಎಸ್., ೧೯೯೯, ಜಾಗತಿಕ ಆಹಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳು. ದಿನಾಂಕ ೨೨.೧೦.೧೯೯೯ ರಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ - ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನದ ಸವಾಲುಗಳು, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಎ.ಎಸ್., ೨೦೦೦, ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ, ವಾಟ್ ನೆಕ್ಸ್ಟ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಾನಮಿ ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾರದ್ವಾಜ್, ೧೯೭೪, ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಕಂಡಿಷನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್, ಎ ಸ್ಟಡಿ ಬೇಸ್ಡ್ ಆನ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಸರ್ವೀಸ್, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್.

ಕೋವಡಾ, ವಿ.ಎ., ೧೯೯೭, ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಡಿಗ್ರೆಡೇಶನ್, ಇನ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಫಾರ್ ಪಾಪ್ಯುಲೇಶನ್ ಆಫ್ ದಿ ಫ್ಯೂಚರ್. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಆ್ಯನ್ ಎಫ್.ಎ.ಓ./ಯು.ಎನ್.ಎಫ್.ಪಿ.ಎ. ಎಕ್ಸಪರ್ಟ್ ಕನ್ಸಲ್ಟೇಶನ್, ಎಫ್.ಎ.ಓ. ರೋಮ್.

ಗಜೇಂದ್ರ, ಸಿಂಗ್, ೧೯೯೬, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಮಷಿನರಿ ಫಾರ್ಂ ಸಸ್ಟೈನಬಲ್ ಎಕಾನಮಿ, ದಿನಾಂಕ ೧೦-೧೧/೨/೧೯೯೬ ರಂದು ನಡೆದ ಟೆಂತ್ ಕನ್‌ವನ್‌ಷನ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ಲ್ ಇಂಜನೀಯರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರ್.ಟಿ. ಟ್ಯಾಗೂರ್, ನೆನಪಿನ ಭಾಷಣ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ. ದಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಜಿನೀಯರ್ಸ್ (ಇಂಡಿಯಾ), ಭೂಪಾಲ್.

ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಎಂ. ಮತ್ತು ರುದ್ರ, ಕೆ., ೧೯೭೬, ಸೈಜ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ರಿವಿಸಿ ಟೆಡ್, ಎಕನಾಮಿಕ್ ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ ೧೧(೩೯).

ಚಂಗಪ್ಪ, ಪಿ.ಜಿ., ಬಸವಯ್ಯ, ಎಸ್. ಮತ್ತು ರಾಮಣ್ಣ, ಆರ್., ೧೯೯೫, ಎಕನಾಮಿಕ್ ವೈಯಬಿಲಿಟಿ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಫ್ರಾಗ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ - ನೀಡ್ ಫಾರ್ ಅಪ್ರೊಪ್ರಿಯೇಟ್ ಲೆಜಿಸ್ಲೇಷನ್ ಕುರಿತು ಎನ್.ಸಿ.ಎ.ಪಿ., ಹೊಸ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೫ ರ ಮೇ ೨೨-೨೩ ರಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಚಂದ್ರಮೌಳಿ, ಟಿ.ಎಸ್., ೧೯೭೫, ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಯುಜ್ ಇನ್ ದಿ ಟ್ರಾನ್ಸಿಶನ್ ಆಂಡ್ ಡ್ರೈ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಧಾರವಾಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಎಂ.ಎಸ್ಸಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ.

ಜನದಯಾಳ್, ಬಿ.ಜಿ. ಮತ್ತು ತಿಲಕ್, ೧೯೯೩, ಎಜುಕೇಷನ್ ಆಂಡ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ಇನ್ ಏಷಿಯಾ - ಎ ರಿವ್ಯೂವ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೪೮(೨): ೧೮೭-೨೦೦.

ಜೋಷಿ, ಪಿ.ಕೆ., ೧೯೯೮, ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಆಂಡ್ ಎನ್‌ವಿರಾನ್‌ಮೆಂಟಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೫೩(೧): ೧೯-೨೨.

ಡಂಟವಾಲ, ಎಂ.ಎಲ್., ೧೯೯೩, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಪಾಲಿಸಿ ಪ್ರೈಜಸ್ ಆಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಶನ್ ಸಿಸ್ಟಮ್. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೪೮(೨).

ತಿಲಾಮ್ನಿ, ಡಿ. ಮತ್ತು ಮಾರ್ಟಿನ್, ಪಿ.ಸಿ., ೧೯೯೫, ಫಾರಂ ಲೇಬರ್ ಕಾಸ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಪ್ಲೆನ್ಯೂ ರೋಲ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್. ಕ್ಯಾಲಿಪೋರ್‌ನಿಯಾ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್, ೪೯(೫೭): ೩೭-೪೦.

ದ್ವಾರಕೀನಾಥ್, ಆರ್., ೧೯೯೪, ಯಿಲ್ಡ್ ಸ್ಟ್ಯಾಗ್ನೇಷನ್ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಡಾ: ದ್ವಾರಕೀನಾಥ್ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ.

ಧ್ರುವನಾರಾಯಣ, ವಿ.ವಿ., ೧೯೯೩, ಸಾಯಿಲ್ ಆಂಡ್ ವಾಟರ್ ಕನ್‌ಸರ್‌ವೇಶನ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಪ್ರಕಾಶಕರು ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆಂಡ್ ಇನ್‌ಫರಮೇಶನ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಅನುಸಂದಾನ ಪರಿಷತ್ತು, ನವದೆಹಲಿ, ಪುಟ, ೪೫೪.

ದೇವನಾನಿ, ಆರ್.ಎಸ್., ೧೯೯೩, ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಇನ್ ಫಾರಂ ಮಷಿನರಿ ಡಿ ಜೈನ್ ಆಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್. ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಟುಡೆ, ೧೭(೧/೨): ೨೭-೩೨.

ನಂಜಯನ್, ಕೆ. ಮತ್ತು ಕಲಿದುರ್ರೈ, ಎಂ., ೧೯೯೩, ಮಾಡರ್ನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಆಂಡ್ ಎನ್‌ವಿರಾನ್‌ಮೆಂಟ್, ಕಿಸಾನ್ ವರ್ಲ್ಡ್, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೯೩, ೧೪-೧೮.

ನಂಜುಂಡಪ್ಪ, ಡಿ.ಎಂ., ೧೯೯೮, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪರಿಶೀಲನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಪೀಠಿಕೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಪದ್ಮನಾಬನ್, ಎನ್.ಆರ್., ೧೯೯೪, ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಆನ್ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಫಾರ್ ಆಂಡ್ ಸಪ್ಪೈ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಲೇಬರ್ ಇನ್ ತಿರುವಾಯಾರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮದ್ರಾಸ್., ಮದ್ರಾಸ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಜರ್ನಲ್ ೮೧(೧): ೧೦-೧೨.

ಪಾಲ್, ಎಸ್., ೧೯೯೫, ಫಾರ್ಮ್ ಸೈಜ್ ಆಂಡ್ ಹೋಲ್ಡ್ಂಗ್ ಕಾಸ್ಟ್ : ಎ ಮಾಡೆಲ್ ಚಾಯ್ಸ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಕಾನ್‌ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ಸೀಜನಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್. ಲಂಡನ್, ಯು.ಕೆ. ಡಿಸ್ಕಶನ್ ಪೇಪರ್ - ಡೆವಲಪ್ ಮೆಂಟ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಪ್ರೊಗ್ರ್ಯಾಂ ಸನ್‌ಟ್ರಾಯ್ - ಟೋಕಿಯೊ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಸೆಂಟ್ ಫಾರ್ಮ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಂಡ್ ರಿಲೇಟೆಡ್ ಡಿಸಿಪ್ಲಿನ್ ನಂ.೬೦, ಪುಟಗಳು ೧-೨೬.

ಪೈ, ಟಿ.ಎ., ೨೦೦೦, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳು ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪೈ ಅವರ ೩೦ ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಕೃಷಿ ಲೋಕದ ಲೇಖನ, ಕೃಷಿ ಲೋಕ, ೩೩(೭): ೯.

ಬಲಂದ್, ಜೆ.ಎಂ., ಡ್ರಿಜೆ, ಜೆ. ಮತ್ತು ಲಿರುತ್, ಎಲ್., ೧೯೯೬, ಡೈಲಿವೇಜಸ್ ಆಂಡ್ ಫೀಸ್ ರೇಟ್ ಇನ್ ಅಗ್ರೇರಿಯನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಲಂಡನ್, ಯು.ಕೆ. ಡಿಸ್ಕಶನ್ ಪೇಪರ್ - ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಪ್ರೊಗ್ರಾಂ ಸನ್‌ಟ್ರಾಯ - ಟೋಕಿಯೋ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಆಂಡ್ ರಿಲೇಟೆಡ್ ಡಿಸಿಪ್ಲಿನ್ ನಂ. ೭೧, ಪುಟಗಳು , ೩೨.

ಬವಾಲ್ಕರ್, ವಿ.ಯು. ಮತ್ತು ಬವಾಲ್ಕರ್, ಯು.ಎಸ್., ೧೯೯೨, ರಿಸೈಕ್ಲಿಂಗ್ ಆಫ್ ಶುಗರ್ ರೆಸಿಡ್ಯು ಬೈ ವರ್‌ಮಿಕಲ್ಚರ್ ಬೈಯೊಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಇನ್ ಪ್ರೊಸೀಡಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸೆಮಿನಾರ್ ಆನ್ ಆರ್‌ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ೧೮-೧೯ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮಹತ್ಮಾ ಪುಲೆ ಕೃಷಿ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ, ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್, ಪುನಾ, ಪುಟ: ೫೩-೫೪.

ಭಟ್, ಜಿ.ಸಿ., ೧೯೫೮, ರಾಯಪುರ - ಎ ಸೊಸಿಯೊ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸರ್ವೆ, ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್ಸಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ.

ಭಾನು ಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಗ್, ೧೯೯೫, ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ - ಕ್ರಾಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಪಾವರ್ಟಿ, ಸ್ಮಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಷನ್, ಪ್ರಾಸ್ಪೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ಸ್ ಕುರಿತ ಎನ್.ಸಿ.ಎಸಿ., ಹೊಸ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೫ರ ಮೇ ೨೨-೨೩ ರಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಮಧುಸೂದನ್ ಗೋಷ್, ೧೯೮೬, ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಸೈಜ್ ಪ್ರೊಡೆಕ್ಟಿವಿಟಿ ಸೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಅಂಡರ್ ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೪೧(೧).

ಮಹೇಂದ್ರ ದೇವ್, ಎಸ್., ೧೯೯೮, ರೀಜನಲ್ ವೇರಿಯೇಷನ್ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಪರ್‌ಫಾರಮೆನ್ಸ್ ಇನ್ ದಿ ಲಾಸ್ಟ್ ಟೂ ಡಿಕೇಡ್ಸ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೫೩(೧): ೧೫-೧೮.

ಮಾರಿಯಾ, ಆರ್, ಸಾಲೆತ್, ೧೯೯೫, ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಷನ್ ಆ್ಯಸ್ ಎ ಸ್ಟ್ರಾಟಜಿ ಫಾರ್ ಸ್ಮಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್ ಸಮ್ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಮ್ ತಮಿಳು ನಾಡು ಕುರಿತು ಎನ್.ಸಿ.ಎ.ಪಿ, ಹೊಸದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೫ ಮೇ, ೨೨-೨೩ ರಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಮುಲೊಂಗಾಯ್, ಕೆ. ಮತ್ತು ಮಿರಿಕ್, ಆರ್., ೧೯೯೧, ಸಾಯಲ್ ಆರ್‌ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಮ್ಯಾಟರ್ ಡೈನಮಿಕ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಸಸ್ಟೈನೆಬಿಲಿಟಿ ಆಫ್ ಟ್ರಾಪಿಕಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಜಾನ್ ವಿಲ್ಲಿ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಪುಟಗಳು, ೩-೧೭.

ರತ್ನಾರೆಡ್ಡಿ, ವಿ., ೧೯೯೩, ನ್ಯೂ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಇನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಆಂಡ್ ಚೇಜಿಂಗ್ ಸೈಜ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ರಿಲೇಷನ್ ಶಿಫ್, ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೪೮(೪).

ರಾಜಗೋಪಾಲನ್, ವಿ., ೧೯೮೪, ಟುರ್ವಡ್ಸ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಸಬ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ದಿ ನೀಡ್ ಫಾರ್ಂ ನ್ಯೂ ಅಪ್ರೊಚಸ್ ಆಂಡ್ ಸ್ಟ್ರಾಟಜೀಸ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ೪೯(೧).

ರಾವ್, ಎ.ಬಿ., ೧೯೬೭, ಸೈಜ್ ಆಫ್ ಹೋಲ್ಡಿಂಗ್ ಆಂಡ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಮತ್ತು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ೨(೪೪).

ರುದ್ರ, ಎ., ೧೯೬೮, ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಸೈಜ್ ಆಂಡ್ ಈಲ್ಡ್ ಪರ್ ಎಕರ್. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ೩(೨೬-೨೮).

ರುದ್ರ, ಎ. ಮತ್ತು ಸೇನ್, ಎ.ಕೆ., ೧೯೮೦, ಫಾರ್ಮ್ ಸೈಜ್ ಆಂಡ್ ಲೇಬರ್ ವೇಜಸ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಆಂಡ್ ಪಾಲಿಸಿ, ಎಕನಾಮಿಕ್ ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ೧೫ (೫-೭).

ಲಿಂಗಪ್ಪ, ಎಸ್., ೧೯೯೮, ಬಯೊಪೆಸ್ಟಿಸೈಡ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಪೆಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಫಾರ್ ಸಸ್ಟೈನಬಿಲಿಟಿ. ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಸೀರಿಸ್ ೬ - ಆರ್ ಗ್ಯಾನಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಸಸ್ಟೈನಿಂಗ್ ಸಾಯಿಲ್ ಫರ್ಟಿಲಿಟಿ ಆಂಡ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ಪುಟ , ೨೪೫-೨೬೨.

ವಿಸನ್‌ಜಿರ್, ಜಿ., ೧೯೯೫, ದಿ ಇಂಪಾರ್ ಟೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಫಾರ್ಮರ್ ರಿಲೀಫ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಫಾರ್ ಸೋಸಿಯಲ್ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿ ಇನ್ ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ. ಜಿಮಿಡಿಲ್ಸ್ಕಾ ಎಕನೊಮಿಕಾ, ४೧(೧೦/೧೧): ೫೦೩-೫೦೭.

ಶಶಿಧರ, ಕೆ.ಸಿ., ೧೯೯೨(ಅ), ನಿಮ್ಮ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ, ಕಣಾದ.

ಶಶಿಧರ, ಕೆ.ಸಿ., ಅಶೋಕ, ಹೆಚ್.ಜಿ., ಚನ್ನಪ್ಪ, ಟಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಪಾಂಡುರಂಗಯ್ಯ, ಕೆ., ೧೯೯೨, ಖುಷ್ಕಿ ಬೇಸಾಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಕೃಷಿ ಕಿರಣ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಪುಟಗಳು, ೧೩೬.

ಶ್ರೀವಾತ್ಸವ, ಎನ್.ಎಸ್.ಎಲ್., ೧೯೯೩, ಪೊಟೆನ್‌ಷಿಯಲ್ ಇನ್‌ಕಮ್ ಆಂಡ್ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಜನರೇಷನ್ ತ್ರೂ ಯುಜ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಇನ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಆಂಡ್ ಪೊಸ್ಟ್‌ಹಾರವೆಸ್ಟ್ ಆಪರೇಷನ್ಸ್, ೧೭(೧/೨): ೧೭-೨೬.

ಶೈಲೇಂದ್ರ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ಸ್, ೧೯೯೫, ನಾನ್ ಫಾರ್ಮ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ನೇಚರ್ ಮ್ಯಾಗ್ನಿಟ್ಯೂಡ್ ಆಂಡ್ ಡಿಟರ್‌ಮಿನೆಷನ್ ಇನ್ ಸೆಮಿ ಎರಿಡ್ ವಿಲೇಜ ಆಫ್ ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್.

ಶಂಕರನ್, ಎಸ್., ೧೯೯೪, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕಾನಮಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮಾರ್‌ಗಮ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಮದ್ರಾಸ್, ಪುಟಗಳು, ೧೩೪.

ಸಿಂಗ್, ಆರ್.ಪಿ., ಬಟ್ನಾಗರ್, ಡಿ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಬಿಕಮ್ ಸಿಂಗ್, ೧೯೯೪, ಟೈಂ ಆಂಡ್ ಲೇಬರ್ ಯುಟಿಲೈಸೇಶನ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಹರಿಯಾಣ. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಡೈರಿಯಿಂಗ್, ಪುಡ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಹೊಂಸೈನ್ಸ್, ೧೩(೩೧೪): ೨೦೦-೨೦೪.

ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ, ಕೆ.ವಿ. ಮತ್ತು ಸುಧಾ, ಎಂ., ೧೯೯೫, ಎನ್ಹ್ಯಾನ್ಸಿಂಗ್ ದಿ ವೈಯಬಿಲಿಟಿ ಆಫ್ ಸ್ಮಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಶನ್ ತ್ರೂ ಹಾರ್ಟಿಕಲ್ಚರ್ ಕ್ರಾಪ್ಸ್ (ಪ್ರೆಸೆಂಟ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಆಂಡ್ ಫ್ಯೂಚರ್ ಪ್ರಾಸ್ಪೆಕ್ಟ್ಸ್) ಸ್ಮಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಷನ್ ಕುರಿತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧ.

ಸೈನಿ, ಜಿ.ಆರ್., ೧೯೭೧, ಹೋಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೈಜ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ಆಂಡ್ ಸಮ್ ರಿಲೇಟೆಡ್ ಆಸ್ಪೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ೬(೨೬).

ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್, ಎಂ. ಎಸ್., ೧೯೯೩, ಡಾ. ಎಸ್ ಮಹಲಿಂಗಮ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯುಮನ್ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿ, ಕಿಸಾನ್ ವರ್ಲ್ಡ್, ಮಾರ್ಚ ೧೯೯೩, ಪುಟ, ೧೨-೧೫.

ಹಕ್, ಟಿ., ೧೯೮೫, ರೀಜನಲ್ ಟ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್ಸ್ ಆಫ್ ಡೈವರ್ಸಿಫಿಕೇಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ರೂರಲ್ ಎಕಾನಮಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯ. ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೪೦(೩): ೨೯೧-೨೯೭.

ಹಡ್ಸನ್, ಎನ್., ೧೯೭೧, ಸಾಯಲ್ ಕನ್‌ಸರ್‌ವೇಶನ್. ಬಿ.ಟಿ. ಬೆಟ್ಸ್‌ಫೊರ್ಡ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಲಂಡನ್.

ಹಡ್ಸನ್, ಎನ್.ಡುಬ್ಲ್ಯು., ೧೯೫೭, ಎರೋಜನ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೀಸರ್ಚ - ಪ್ರೊಗ್ರೆಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪಿರಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಅಟ್ ಹೆಂಡರ್‌ಸನ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಸ್ಟೇಶನ್, ೧೯೫೩-೫೬, ರೊಡ್. ಅಗ್ರಿಕ್ ಜರ್ನಲ್, ೫೪(೪): ೨೯೭-೩೨೩.

ಹನುಮಂತರಾವ್, ಸಿ.ಎಚ್., ೧೯೬೬, ಆಲ್ಟರ್‌ನೇಟಿವ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಇನ್‌ವರ್ಸ್ ರಿಲೇಷನ್ ಶಿಫ್ ಬಿಟವೀನ್ ಫಾರ್ಮ್ ಸೈಜ್ ಆಂಡ್ ಔಟಪುಟ್ ಪರ್ ಏಕರ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯ. ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ರಿವ್ಯೂ, ೧(೨).

ಹಿರೇಗೌಡರ, ಎಸ್.ಎಲ್., ೧೯೬೦, ಯರಿಕೊಪ್ಪ - ಎ ಸೊಸಿಯೊ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸರ್ವೆ, ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್ಸಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ.